

T.C
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**ULUSLARARASI STANDARTLARA GÖRE NAKİT AKIM TABLOSUNUN
DÜZENLENMESİ VE SPK'YA TABİ İŞLETMELERİN NAKİT AKIM
TABLOLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Adem EREN

**Muhasebe ve Finans Yönetimi Ana Bilim Dalı
Muhasebe ve Denetimi Yüksek Lisans Programı**

Ekim, 2019

T.C
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ULUSLARARASI STANDARTLARA GÖRE NAKİT AKIM TABLOSUNUN
DÜZENLENMESİ VE SPK'YA TABİ İŞLETMELERİN NAKİT AKIM
TABLOLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Adem EREN
(Y1612.070017)

Muhasebe ve Finans Yönetimi Ana Bilim Dalı
Muhasebe ve Denetimi Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Cem Niyazi DURMUŞ

Ekim, 2019

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

YÜKSEK LİSANS TEZ ONAY FORMU

Enstitümüz Muhasebe ve Finans Yönetimi Anabilim Dalı Muhasebe ve Denetimi Tezli Yüksek Lisans Programı Y1612.070017 numaralı öğrencisi ADEM EREN'in "ULUSLARARASI STANDARTLARA GÖRE NAKİT AKIM TABLOSUNUN DÜZENLENMESİ VE SPK'YA TABİ İŞLETMELERİN NAKİT AKIM TABLOLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 27.06.2019 tarih ve 2019/15 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile Tezli Yüksek Lisans tezi 22.10.2019 tarihinde kabul edilmiştir.

	<u>Unvan</u>	<u>Adı Soyadı</u>	<u>Üniversite</u>	<u>İmza</u>
ASIL ÜYELER				
Danışman	Dr. Öğr. Üyesi	Cem Niyazi DURMUŞ	İstanbul Aydın Üniversitesi	
1. Üye	Dr. Öğr. Üyesi	Günay Deniz DURSUN	İstanbul Aydın Üniversitesi	
2. Üye	Prof. Dr.	Abdullah Kadir DABBAĞOĞLU	İstanbul Arel Üniversitesi	

ONAY

Prof. Dr. Ragıp Kutay KARACA
Enstitü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Yüksek Lisans olarak sunduğum “Uluslararası Standartlara Göre Nakit Akım Tablosunun Düzenlenmesi ve SPK’ya Tabi İşletmelerin Nakit Akım Tabloları Üzerine Bir İnceleme” adlı çalışmanın tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça ’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim.
(22.10.2019)

Adem EREN

ÖNSÖZ

“Uluslararası Standartlara Göre Nakit Akım Tablosunun Düzenlenmesi ve SPK’ya Tabi İşletmelerin Nakit Akım Tabloları Üzerine Bir İnceleme” konusu, günümüzde yaşanan kur dalgalanmaları, yüksek enflasyon durumlarında aile şirketlerinde ve küçük ve orta ölçekli firmalar için önemi daha artırmaktadır. İşletmelerin nakit akımı daha iyi anlamalarına ve analiz edebilmelerine ışık tutacak bir çalışmadır. Tez çalışmam sürecinde çalışmalarımnda bana her türlü yardımı sağlayan danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Cem Niyazi DURMUŞ’a sonsuz teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım. Tezin yazım sürecinde ve hayatımın her anında yardımını ve desteğini esirgemeyen eşime sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Ekim, 2019

Adem EREN

ULUSLARARASI STANDARTLARINA GÖRE NAKİT AKIM TABLOSUNUN DÜZENLENMESİ VE SPK'YA TABİ İŞLETMELERİN NAKİT AKIM TABLOLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

ÖZET

İşletmeler faaliyetlerinin sürekliliğini sağlamayı ve daha fazla kar elde etmeyi amaçlar. Günümüzde kur dalgalanmalarının yaşandığı sıkıntılı dönemlerde en karlı görünen işletmeler bile sürekli nakit noksanı ile karşılaşır ve bununla beraber borçlarını ödeyemezse iflasın eşiğine gelebilir. Bu durumda karlılığını ve faaliyetlerinin devamlılığını güvence altına almak isteyen işletmeler açısından nakit akışlarının yönetimine yönelik akılcı bir yaklaşım benimsenmesi büyük önem taşımaktadır. İşletme tarafından yaratılan nakit akışları ve bununla ilgili bilginin, finansal bilgi kullanıcıları (yöneticiler, ortaklar, yatırımcılar ve işletmeye kredi verenler, vb) için büyük önemi bulunmaktadır.

Bu tez çalışması dört bölümden oluşmaktadır. Birinci kısımda nakit akım tablosunun tarihsel olarak gelişimi, işletmeler için önemi, işletmelere sağlamış olduğu yararlarından üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde ise uluslararası standartlara göre nakit akım tablosu ve nakit akım tablosunu oluşturan bölümleri anlatılmıştır. Üçüncü bölümde düzenlenen nakit akım tablosunda hangi analiz yöntemlerinin kullanıldığı ve işletmeye sağlamış olduğu faydalardan bahsedilmiştir. Dördüncü bölümde ise Borsa İstanbul'da perakende ve sanayi sektöründe işlem gören firmaların nakit akım tablolarının analizleri yapılarak yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Nakit Akım, Nakit Akım Analizleri, Yatırımcılar, Uluslararası Standartlar*

REGULATION OF CASH FLOW STATEMENT ACCORDING TO INTERNATIONAL STANDARDS AND AN INVESTIGATION ON CASH FLOW TABLES OF COMPANIES

ABSTRACT

Businesses aim to ensure the continuity of their activities and make more profits. Even in the troubled times of exchange rate fluctuations, even the most profitable enterprises may come to the brink of bankruptcy if they encounter continuous cash deficiency and cannot pay their debts. In this case, it is of utmost importance to adopt a rational approach to the management of cash flows for businesses that want to ensure their profitability and continuity of their activities. Cash flows generated by the entity and related information are of great importance to users of financial information (managers, partners, investors and lenders of the enterprise, etc.).

This thesis consists of four chapters. In the first part, the historical development of the cash flow statement, its importance for the enterprises and the benefits provided to the enterprises are emphasized. In the second part, the cash flow statement and the parts of the cash flow statement according to international standards are explained. In the third section, the analysis methods used in the cash flow statement and the benefits provided to the entity are mentioned. In the fourth section, the cash flow statements of the firms traded in the retail and industrial sectors in Borsa Istanbul are analyzed and interpreted.

Keywords: *Cash Flow, Cash Flow Analysis, Investors, International Standards*

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ONUR SÖZÜ	i
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
KISALTMALAR	viii
TABLolar LİSTESİ	x
GİRİŞ	1
1.NAKİT AKIM TABLOSU İLE İLGİLİ GENEL AÇIKLAMALAR.....	3
1.1.Nakit Akım Tablosunun Tarihsel Gelişimi.....	3
1.1.1 Dünyada nakit akım tablosunun gelişimi.....	4
1.1.2 Türkiye’de nakit akım tablosunun gelişimi.....	6
1.2 Nakit Akış Tablosu İle İlgili Kavramlar	7
1.2.1 Nakit akım tablosunun tanımı	7
1.2.2 Nakit akım tablosuna göre nakit benzeri kavramı.....	8
1.2.3 Nakit akım tablosunun düzenlenme amacı	10
1.2.4 Nakit akım tablosunun faydaları	10
1.2.5 Nakit akım tablosu aracılığı ile nakit planlaması.....	11
1.2.6 Nakit yönetimi	12
1.2.7 Nakit akışın işletmeler için önemi	13
1.2.8 İşletmelerde nakit akım süreci	17
1.2.9 Nakit akım tablosunun diğer finansal tablolar ile arasındaki ilişkileri.....	20
1.2.10 Nakit akım tablosunun gelir tablosu ile arasındaki ilişkisi	20
1.2.11 Nakit akım tablosunun net işletme sermayesi değişim tablosu arasındaki ilişkisi..	24
1.2.12 Nakit akış tablosu ile fon akım tablosu arasındaki fark	24
2. ULUSLARASI MUHASEBE STANDARTLARI [IAS/UMS] NEDİR?	25
2.1. Genel Bilgiler.....	25
2.1.1. Muhasebe standardının tanımı	25
2.1.2 Uluslararası muhasebe standartları [UMS/IAS].....	26
2.1.3 IASC’ın kuruluşu ve gelişimi	27
2.1.4 Uluslararası muhasebe standartları kurulu’nun (IASB) gelişimi	28
2.1.5 Uluslararası denetim ve güvence standartları kurulu [IAASB]	29

2.1.6. Uluslararası muhasebe standartları komitesi vakfı [IASCF].....	30
2.2 IAS/TMS 7 Nakit Akış Tablosu Standardı	30
2.2.1 Nakit akım tablosunun yapısı ve düzenlenmesi	30
2.2.2. İşletme faaliyetlerinden fakit akışları.....	31
2.2.3 Dolaylı yöntem.....	38
2.2.4 Dönem kârı/zararı	40
2.2.5 Dönem kârı/zararı mutabakatı ile ilgili düzeltmeler	40
2.2.6 İşletme sermayesinde gerçekleşen değişimler	44
2.2.7 Doğrudan yöntem.....	45
2.2.8 Yatırım faaliyetlerinden nakit akışları	48
2.2.9 Finansman faaliyetlerinden nakit akışları	50
2.2.10 Yatırım ve finansman faaliyetleriyle ilgili nakit akışların raporlanması.....	52
2.2.11 Yabancı parayla ilgili işlemlere ilişkin nakit akışları.....	53
2.2.11 Faiz ve temettüleri.....	53
2.2.12 Bağlı ortaklıklar, iştirakler ve iş ortaklıklarındaki yatırımlara ilişkin nakit akışları	53
2.2.13 Vergilere ilişkin verilerin nakit akış tablosunda gösterilmesi.....	54
2.2.14 İşletmenin bağlı ortaklıklarının ve diğer birimlerin elde edilmesi ve elden çıkarılması.....	54
2.2.15 Diğer açıklamalar	55
2.2.16 İşletme faaliyetlerine ilişkin nakit akımı yaratan kalemler	55
2.2.17 Yatırım faaliyetlerine ilişkin nakit akımı yaratan kalemler	56
2.2.18 Finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akımı yaratan kalemler	56
3. NAKİT AKIŞ TABLOSUNUN ANALİZİ VE KULLANILAN YÖNTEMLER	57
3.1 Nakit Akış Tablosunda Yer Alan Bilgilerin Analiz Açısından İncelenmesi	57
3.1.2 Yatırım faaliyet nakit akışının anlam ve önemi	59
3.1.3 Finansman faaliyeti nakit akışının anlam ve önemi	61
3.2 Nakit Akışının Finansal Analizi.....	61
3.2.1 Nakit akım analizleri.....	62
3.2.2 Nakit akışındaki etkinlik ve yeterlilik analizi	64
3.2.3 Yatırımlarla ilgili nakit akışının analizi	65
3.2.4 Finansman faaliyetleri ile ilgili nakit akışının analizi	67
3.2.5 Sermaye ve kar payı ile ilgili nakit akışının analizi	68
3.2.6 Nakit dönüş süresi analizi	68
3.3 Oran (Rasyo) Analizi	73
3.3.1 Genel nakit akış oranı	74
3.3.2 Kısa vadede nakit sağlama gücü oranı.....	74

3.3.3 Yatırım değerlendirilmesi oranı	74
3.3.4 Nakit akış yeterliliği oranı.....	75
3.3.5 Borç karşılama oranı	75
3.3.6 İFEEN in finansman giderlerini karşılama yeteneği	75
3.3.7 Varlık satın alma (Capital expenditure) oranı	76
3.3.8 Yatırım yenileme oranı	76
3.3.9 Ortaklar ve alacaklılar için nakit yaratma oranı.....	77
3.3.10 Ortaklar için nakit yaratma	77
4. NAKİT AKIŞ TABLOSUNUN ANALİZİ VE YORUMLANMASI.....	79
4.1.1 Nakit akışlardaki etkinlik ve yeterlilik oranlarının değerlendirilmesi.....	79
4.1.2 Yatırımlarla ilgili nakit akış oranlarının değerlendirilmesi.....	81
4.1.3 Finansman faaliyetleri ilgili nakit akış oranlarının değerlendirilmesi.....	84
4.1.4 Sermaye ile ilgili nakit akış oranlarının değerlendirilmesi	86
4.1.5 Sermaye piyasası mevzuatında nakit akım tablosunun yeri.....	88
4.1.6 Nakit akım tablosunun hazırlanması ve sunumu	88
SONUÇ.....	116
KAYNAKÇA	118
ÖZGEÇMİŞ.....	120

KISALTMALAR

AASB	: Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu
AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
APB	: Muhasebe İlkeleri Kurulu (Amerika Enst Muhasebe İlkeleri Kurulu)
FASB	: Finansal Raporlama Standartları Kurulu
IASB	: Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu
IASC	: Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi
IASCF	: Muhasebe Standartları Komitesi Vakfı
IASCF	: Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi Vakfı
IFAC	: Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu
IFRIC	: Uluslararası Finansal Raporlama Yorumlama Komitesi
IFRS	: Uluslararası Finansal Raporlama Standartları
IOSCO	: Uluslararası Menkul Kıymetler Komisyonları Örgütü
KGK	: Kamu Gözetim Kurulu
MS	: Muhasebe Standartları
MSUGT	: Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği
s.	: Sayfa
SAC	: Standart Danışma Konseyi
SIC	: Standart Yorumlama Komitesi
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
TFRS	: Türkiye Finansal Raporlama Standartları
TMS	: Türkiye Muhasebe Standartları
TÜRMOB	: Türkiye Muhasebeciler Odaları Birliği
UFRS	: Uluslararası Finansal Raporlama Standartları
UMS	: Uluslararası Muhasebe Standartları

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1. İşletmelerde Nakit Akış Süreci.....	17
Şekil 3.2. Nakit Dönüş Sürecinin Hesaplanma Esasları.....	69

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1.1. Gelir Tablosu - Bilanço İlişkileri ve Muhtemel Nakit Etkileri.....	22
Tablo 1.2. Gelir Tablosu, Bilanço ve Nakit Akım Tablosu Arasındaki İlişkiler.....	23
Tablo 2.3. Nakit Akış Tablosunun İşleyişi.....	31
Tablo 2.4. Doğrudan ve Dolaylı Yöntemde İşletme Faaliyetlerinden Nakit Akışlarına Ulaşılması.....	34
Tablo 2.5. Düzeltme İşlemleri Arasındaki Farklar.....	37
Tablo 2.6. Doğrudan ve Dolaylı Yönetmelerin Karşılaştırılması.....	38
Tablo 2.7. Nakit Akım Tablosu – TMSF 7.....	39
Tablo 2.8. Doğrudan Yöntemde İşletme Faaliyetlerinden Nakit Akışları(SPK Form).....	46
Tablo 2.9. Yatırım Faaliyetlerinden Nakit Akışları (SPK Formatı).....	50
Tablo 2.10. Finansman Faaliyetlerinden Nakit Akışları (SPK Formatı).....	52
Tablo 4.11. Ticaret Sektörü İşletmelerin İFEEN/Net Satışlar Oranının Değerleri.....	80
Tablo 4.12. Ticaret Sektörü İşletmelerin İFEEN/Faaliyet Karı Oranının Değerleri...	81
Tablo 4.13. Ticaret Sektörü İşletmelerin Yatırım Faaliyeti Nakit akışlarının/İFEEN Oranın Değerleri.....	82
Tablo 4.14. Ticaret Sektörü İşletmelerin İFEEN/Toplam Varlıklar Oranın Değerleri.....	83
Tablo 4.15. Ticaret Sektörü İşletmelerin İFEEN/Kısa Vadeli Borçlar Oranının Değerleri.....	85
Tablo 4.16. Ticaret Sektörü İşletmelerin Toplam Borçlar/İFEEN Oranının Değerleri.....	85
Tablo 4.17. Ticaret Sektörü İşletmelerin İFEEN/Özsermaye Oranının Değerleri.....	86
Tablo 4.18. Ticaret Sektörü İşletmelerin İFEEN/İşletme Sermayesi Oranının Değerleri	87
Tablo 4.19. Alkim Kağıt San.ve Tic.A.Ş Bilanço Tablosu.....	89
Tablo 4.20. Alkim Kağıt San.ve Tic.A.Ş Gelir Tablosu.....	92
Tablo 4.21. Alkim Kağıt San.ve Tic.A.Ş Nakit ve Nakit Benzeri Artış/Azalış Tablosu.....	93
Tablo 4.22. Alkim Kağıt San.ve Tic.A.Ş Duran Varlıklara Ait Tablo.....	95
Tablo 4.23. Alkim Kağıt San.ve Tic.A.Ş Maddi Olmayan Duran Varlıklara Ait Tablo.....	95
Tablo 4.24. Alkim Kağıt San.ve Tic.A.Ş Stok Değer Düşüklüğü Tablo.....	96
Tablo 4.25. Alkim Kağıt San.ve Tic.A.Ş Kıdem Tazminat Karşılığı Tablosu.....	96
Tablo 4.26. Alkim Kağıt San.ve Tic.A.Ş Şüpheli Alacak Karşılığı Tablosu.....	97
Tablo 4.27. Alkim Kağıt San.ve Tic.A.Ş Stoklardaki Artış/Azalış Tablosu.....	97

Tablo 4.28. Alkim Kağıt San.ve Tic.A.Ş Ticari Alacak/Borç Tablosu.....	98
Tablo 4.29. Alkim Kağıt San.ve Tic.A.Ş Vergi Geliri/Gideri Tablosu.....	98
Tablo 4.30. Alkim Kağıt San.ve Tic.A.Ş Maddi Duran Varlık Nakit Çıkış Tablosu.	97
Tablo 4.31. Alkim Kağıt San.ve Tic.A.Ş Nakit Akım Tablosu.....	99
Tablo 4.32. Sasa Polyester San.ve Tic.A.Ş Bilanço Tablosu.....	103
Tablo 4.33. Sasa Polyester San.ve Tic.A.Ş Gelir Tablosu.....	105
Tablo 4.34. Sasa Polyester San.ve Tic.A.Ş Bilanço Tablosu.....	106
Tablo 4.35. Sasa Polyester San.ve Tic.A.Ş Maddi Duran Varlık Tablosu.....	106
Tablo 4.36. Sasa Polyester San.ve Tic.A.Ş Maddi Olmayan Duran Varlık Tablosu.	109
Tablo 4.37. Sasa Polyester A.Ş Amortisman ve İtfa Gideri İle İlgili Düzeltmeler.....	110
Tablo 4.38. Sasa Polyester San.ve Tic.A.Ş Kıdem Tazminat Karşılığı.....	109
Tablo 4.39. Sasa Polyester San.ve Tic.A.Ş Şüpheli Ticaret Karşılığı Tablosu.....	111
Tablo 4.40. Sasa Polyester San.ve Tic.A.Ş Stok Değer Düşüklüğü Tablosu.....	111
Tablo 4.41. Sasa Polyester San.ve Tic.A.Ş Ticari İşletmelerdeki ve Diğer Alacaklardaki Artış/Azalış Tablosu.....	112
Tablo 4.42. Sasa Polyester San.ve Tic.A.Ş Stoklardaki Artış/Azalış.....	112
Tablo 4.43. Sasa Polyester San.ve Tic.A.Ş Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller Tablosu	113
Tablo 4.44. Sasa Polyester San.ve Tic.A.Ş Ticari Borçlardaki Artış/Azalışlar Tablosu.....	113
Tablo 4.45. Sasa Polyester San.ve Tic.A.Ş Finansal Gelir/Gider Tablosu.....	114
Tablo 4.46. Sasa Polyester San.ve Tic.A.Ş Nakit Akım Tablosu.....	114

GİRİŞ

Her işletme faaliyetlerinin sürekliliğini sağlamayı ve daha fazla kar elde etmeyi amaçlar. Günümüzde kur dalgalanmalarının yaşandığı sıkıntılı dönemlerde en karlı görünen işletmeler bile sürekli nakit noksanı ile karşılaşır ve bununla beraber borçlarını ödeyemezse iflasın eşiğine gelebilir. Bu durumda karlılığını ve faaliyetlerinin devamlılığını güvence altına almak isteyen işletmeler açısından nakit akışlarının yönetimine yönelik akılcı bir yaklaşım benimsenmesi büyük önem taşımaktadır. İşletme tarafından yaratılan nakit akışları ve bununla ilgili bilginin, finansal bilgi kullanıcıları (yöneticiler, ortaklar, yatırımcılar ve işletmeye kredi verenler, vb) için büyük önemi bulunmaktadır. Bu açıdan bakıldığında ortaklar işletmenin gelişme potansiyeli, borç ödeme ve diğer finansal yükümlülüklerini karşılama gücünü değerlendirmek için, yatırımcılar kar payı ödemeleri için işletmeye kredi verenler de işletmenin borç anapara ve faizlerin geri ödenebilirliğinin sağlanması amacıyla işletmenin nakit akışları hakkında bilgi sahibi olmak isterler. Bu durumda nakit akış bilgilerinin raporlanması ve değerlendirilmesi için nakit ve nakit akışları ile neyin anlatılmak istendiğinin iyi anlaşılması gerekmektedir.

Globalleşen dünya düzeninde finansman maliyetinin yükselmesi ve kısa vadeli finansal yatırım alanlarının zenginleşmesi ile önemi anlaşılan, nakit yönetiminin en önemli aracı olan, son yasal düzenlemelerle de kullanımı yaygınlaşan nakit akım tablosu; işletmenin belirli bir hesap dönemine ilişkin nakit kaynaklarını ve nakit kullanımlarını uluslararası muhasebe standartları (UMS) çerçevesinde UMS-7'ye uygun olarak raporlanması ve ilgili kişilere ihtiyaç duyulan bilgileri vermesi açısından vazgeçilmez bir mali tablo olarak karşımıza çıkmaktadır. İşletmenin herhangi bir andaki mali sorumluluğunu karşılayabilecek oranda nakde sahip olması için nakit durumunun bilinmesi, işletmenin büyümesi, yeni yatırım fırsatlarından yararlanabilmesi ya da var olan nakdin işletmenin hangi faaliyetlerden kaynaklandığının anlaşılmasında nakit akım tablosunun mali tablo kullanıcılarına sunduğu bilgiler tartışılmazdır.

1.NAKİT AKIM TABLOSU İLE İLGİLİ GENEL AÇIKLAMALAR

Globalleşen dünyada, sınırların kalkması uluslararası alanda işletmelerin çeşitli arayışlar içine girmelerine yol açmış yapılan iş birlikleri ve kurulan örgütlenmeler çeşitli standartların ortaya çıkmasını neden olmuştur. Uluslararası şirketlerin oluşumu ve bu şirketlerin birden çok ülkede faaliyet göstermesi sonucu farklı ülkelerin farklı kanununa tabi olması yatırımcıların, çıkar gruplarının, muhasebe bilgisine olan ihtiyacını arttırmıştır. “Muhasebe; işletmeler arası karşılıklı ilişkiler ve işletme içi olaylar sebebi ile işletmenin varlıklarında ve kaynaklarında değişme meydana getiren tamamen veya kısmen mali nitelikteki işlemlere ait bilgileri kaydeden, sınıflandıran ve anlamlı bir biçimde özetleyerek, varılan sonuçları yorumlayan ve böylece işletme ilgililerine, amaçlarına uygun yararlı bilgileri sağlayan bilimdir”. Tanımdan da anlaşılacağı gibi muhasebenin yerine getirdiği raporlama işlemi finansal tablolar ile ilgili çıkar gruplarına, yatırımcılara sunulmasıdır. Finansal raporlamanın dünyanın çeşitli ülkelerinde farklı kriterlere göre düzenlenmesi yine bu ülkelerin uygulamalarında geçerli olan ulusal Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkelerine entegre olma ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Muhasebe standartları; farklı bilgi gereksinimlerini karşılayabilecek şekilde finansal tabloların düzenlenmelerini sağlamalarının yanı sıra, bu raporların güvenilir, gerçek, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir özelliklere sahip olmaları için geliştirilen ve geniş kesimlerce kabul edilen mükemmellik modeli bir dizi referans kriteridir.

Bu standartlardan International Accounting Standards-7 (IAS-7) (Çalışmada IAS-7, UMS-7 olarak ifade edilecektir) olarak hazırlanan ve günümüzde finansal tabloların ayrılmaz bir parçasını oluşturan nakit akım tablosunun açıklanması ve raporlanmasına geçmeden önce günümüze kadar oluşan gelişim sürecine göz atmakta fayda vardır.

1.1. Nakit Akım Tablosunun Tarihsel Gelişimi

Bu kısımda finansal tabloların önemli bir unsuru olan nakit akış tablosunun dünyada ki ve Türkiye’deki gelişim süreci olarak ayrı ayrı olarak incelenecektir.

1.1.1 Dünyada nakit akım tablosunun gelişimi

Nakit akım tablolarının yapısı ve içeriğinin gelişiminin yüz yıldan uzun bir süreye aldığı söylenebilir. Şimdiki nakit akış tablosunun önceleri, fon akım tablosu, çalışma sermayesindeki değişim tablosu, finansal durumdaki değişiklikler tablosu adları ile anıldığı görülmektedir. Bu durumda fon kavramının nakit anlamında değil çalışma sermayesi anlamında kullanıldığı anlaşılmaktadır. Bu tabloların şekli değişmekle beraber genellikle net kar veya zararla başladığı ve sonra fon olarak sayılmayan yani çalışma sermayesi olmayan gelir ve giderlere yönelik düzeltmeleri içerdiği görülmektedir ve çalışma sermayesini etkileyen bilanço hesaplarındaki değişiklikler tabloya dahil edilmektedir. Fon akım tablosu öncelikle bilanço ve gelir tablosunda tek başına gösterilmeyen finansal kaynakların ya da fonların akışı hakkında bilgi sağlamak için tasarlanmıştır. Fon akım tablosuna yönelik ilk tartışmalar bu tablonun amacı ya da potansiyel kullanımlarından ziyade tablonun yapısının detayları üzerinde odaklanmıştır. (Mulford, 2005: 37)

Mevcut nakit akış tablosunun yapısı ve içeriği fon akım tablolarının yirminci yüzyılın başlarından itibaren geçirmiş olduğu değişime bağlı olarak gelişmiştir. 1930'lu ve 1940'lı yıllar büyük ölçüde büyük ekonomik buhranın etkisinde kaldığından bu yıllara ilişkin finansal raporlama uygulamalarına yönelik dokümantasyon eksikliği nedeniyle fon akım tablolarının formatındaki değişimi sistematik olarak izlemek çok güçtür.

1950'li yıllarda ise ABD'de yıllık faaliyet raporlarının içinde işletme kaynaklarının akış bilgileri sunulmaya başlanmıştır. Oysa bu bilgilerin İngiltere'de yaklaşık olarak 1970'li yılların ortalarında resmi olarak sunulmaya başlandığı görülmektedir. Bu tablonun birçok şekli bulunmaktaydı ve genel olarak fon akış tablosu olarak adlandırılmaktaydı. Fon akış bilgilerin işletmeler tarafından sunulmaya başlanması, daha sonradan AICPA'nın ilgisini çekmiş ve nakit akış analizleri ve fon akış tablosu üzerinde bir araştırma yapmak üzere bu kurul bünyesinde bir komisyon oluşturulmuştur. Bu çalışmanın sonucunda fon akış tablosunun artan oranda kullanılmaya başlandığı ve aynı zamanda henüz şekli belli olmayan nakit akış kavramının belirmeye başladığı saptanmıştır. Bu çalışmanın basımı Muhasebe İlkeleri Kurulunu (Accounting Principles Board – APB) 1963 yılında 3 No lu görüşü yayınlamaya teşvik etmiştir ve söz konusu bildiri fon akış tablosunun kullanılmasına yönelik ilk resmi bildiri olarak kabul edilmektedir. (Kunz 2008:85)

Bu düzenlemeye göre tablonun yayınlanması zorunlu kılınmamış ancak hazırlanması teşvik edilmiştir. 1970 yılında ABD’de faaliyet raporlarında bu tablonun bir çok şirket tarafından yayınlandığı görülmektedir. Bu gelişmelerden sonra SEC bu tablonun diğer finansal tablolar ile birlikte yayınlanmasını zorunlu hale getirmiştir. (Mulford, 2005: 38)

1971 yılında ise APB No 3’ün yerine geçmek üzere 19 No’lu görüş yayınlanmıştır ve buna göre finansal durumdaki değişmeyi özetleyen tablonun gelir tablosunun sunulduğu her dönem için temel finansal tablo olarak sunulabileceği bildirilmiştir. İngiltere’de ise fon akım tablosunun bilançonun ve gelir tablosunun tamamlayıcı bir parçası olarak sunulması gereğine yönelik yaklaşım daha yavaş şekilde genel kabul görmüştür.

1974 yılında fon akım tablosunun faaliyet raporu içinde yer alması gerektiğine ilişkin bir kılavuz yayınlanmıştır ve ardından bu 1975 yılında İngiliz Muhasebe Standartları Kurulu tarafından nakit akış akışlarına ilişkin SSAP 10 No’lu standardı yayınlanmıştır. Bu doğrultuda fon akım tablosunun diğer finansal tabloların bir parçası olduğu kabul edilmiştir.

1987 yılında ise ABD’de Finansal Muhasebe Standartları Kurulu tarafından SFAS No 95 yayınlanmış ve genel amaçlı finansal tablolar içinde nakit akış tablosunun sunulmasına yönelik standartlar belirlenmiştir. Bunun aynı zamanda APB tarafından yayınlanmış 19 No’lu görüş olan Finansal Durumdaki Değişmelerin Raporlanması’nın yerine geçeceği bildirilmiştir. Ayrıca 1991 yılında Muhasebe Standartları Kurulu İngiltere’de SSAP’nin yerine geçecek olan FRS 1’i yayınlamıştır ve bu standart işletmelerin şeklinin sunulmasını istemiştir. Bu eğilimlere paralel olarak aynı zamanda Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) işletmelerin finansal durumdaki değişim tablosu yerine nakit akım tablosu hazırlamaları gerektiği yönünde bir görüş belirtmiştir.. Temmuz 1991 itibarıyla standardın başlığı ‘‘Nakit Akış Tabloları’’ olmuştur. (Mulford, 2005: 38)

1992 yılında ise uluslararası muhasebe standartları kapsamında 7 No’lu standart olarak kabul edilmiştir. Eylül 2007 de ise standardın adı Cash Flow Statement’dan Statement of Cash Flows olarak değiştirilmiştir. Arık günümüzde nakit

akış tablosunun hazırlanması gereği birçok ülkede kabul görmüştür ve buna dayalı olarak raporlama prosedürlerinin buna yönelik adapte edilmesine yönelik ilgi artmıştır.

1.1.2 Türkiye’de nakit akım tablosunun gelişimi

Nakit akım tablosu ile ilgili Türkiye’deki düzenlemelerin yakın zamanlarda yapılmaya başlandığı görülmektedir. Konuyla ilgili düzenleme 29.01.1989 tarihinde yayımlanan Sermaye Kurulu’nun XI Seri No’lu Tebliğidir. Bu tebliğ ile Sermaye Piyasası Kanunu’na tabi olan özel sektör işletmelerin nakit akış tablosunun düzenlenmesi istenmiş ancak yayını zorunlu kılınmamıştır. Daha sonra 1994 yılında yürürlüğe giren Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği (MSUGT) ile, ek tablolara arasında sayılan nakit akış tablosunu belirli büyüklükte olan işletmelerin hazırlanması zorunlu tutulmuştur (Akıncı,1995 :12) Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ile hazırlanması istenilen fakat yayınlama zorunluluğu olmayan nakit akış tablosu, uygulamacılar tarafından pek fazla anlaşılamamıştır. Ayrıca bu tablo, İşletmenin faaliyetleri esaslarına göre hazırlanmadığından gerekli fonksiyonları yerine getirebilecek nitelikte değildir. 1996 yılında ise TMSUGT tarafından ‘‘3 No’lu Nakit Akış Tablosu’’ standardı yayımlanmıştır. Bu standartta nakit akış tablosunun biçimi, uluslararası muhasebe standardında istenen biçime uygundur ve belli bir dönemde işletmelerin nakit ve nakde eş değer varlıklarında meydana gelen değişiklikleri işletme, yatırım ve finansman faaliyetleri olarak sunmaktadır. Ancak bu standartta açıklanan nakit akış tablosunun biçiminin ve düzenlenme esaslarının TMSUGT deki düzenlemeden farklı olduğu görülmektedir. Bu tablonun biçiminin uluslararası muhasebe standartları ile uyumlu olmasına rağmen düzenlenmesi zorunlu olmadığı için uluslararası raporlama yapan firmalar dışında pek hazırlanmamıştır. Daha sonra Sermaye Piyasası Kurulu, 15.11.2003 Tarih ve 25290 Sayılı Resmi Gazete’de yayınladığı Seri XI,No:25 ‘‘Sermaye Piyasasında Muhasebe Standartları Hakkında Tebliğ’’ in 4. kısmında nakit akış tablosu düzenleme esaslarını belirtmiştir. Belirtilen Tebliğ’in 01.01.2005 tarihinden itibaren hisse senetleri borsada işlem görsün görmesin tüm aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri ile bu şirketlerin bağlı ortaklığı, müşterek yönetimi tabi ortaklığı ve iştiraki konumunda olan ve konsolidasyon kapsamı dışında tutulmamış olan şirketler için uygulaması zorunlu hale getirilmiştir. Sermaye piyasası kurulunun nakit akış tablosu biçimi TMS 7 Nakit Akış Tabloları

Standardı'ndaki biçimle uyumludur. Tek farklılık, "işletme faaliyetlerine ilişkin nakit akışları" başlığının, "esas faaliyetlere ilişkin nakit akışları" olarak düzenlenmiş olmasıdır.

Buna paralel olarak 2499 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun Ek 1. Maddesi hükmü ile kurulan Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK), ülkemizde finansal tabloların güvenilir, gerçek, karşılaştırılabilir, ihtiyaca uygun, anlaşılabilir ve tutarlı finansal bilgiler üretebilmesini sağlayacak Türkiye Muhasebe Standartları'nın oluşturulması görevini üstlenmiştir. (Çiftçi, 2008 :191-192)

TMSK, Uluslararası Muhasebe Standartları paralelinde yayınlanan standartlar, uluslararası muhasebe standartlarının birebir çevirisidir. TMSK 18 Ocak 2005 Tarih, 25704 Sayılı Resmi Gazete'de yayımladığı TMS 7 Nakit Akış Tabloları Standardı'nda, IAS 7'yle uyumlu bir düzenleme yapmıştır.

1.2 Nakit Akış Tablosu İle İlgili Kavramlar

1.2.1 Nakit akım tablosunun tanımı

Nakit akış tablosu; bir faaliyet dönemi içinde işletmede ortaya çıkan nakit akışlarını işletme faaliyetlerine, yatırım faaliyetlerine ve finansman faaliyetlerine göre gösteren bir tablodur. Başka bir anlatımla, birbirini izleyen iki dönem arasındaki nakit ve nakde eşdeğer varlık tutarlarındaki değişmeyi açıklamayı amaçlayan bir tablodur. Bununla beraber Türkiye Muhasebe Standartları seti içinde yer alan 7 No lu Nakit Akış Tablosu standardında ise nakit; işletmedeki para ile vadesiz mevduat anlamında kullanılmaktadır.

Bu tanımlardan hareket edildiğinde, nakit akış kavramının da tanımlanması gerekmektedir. Ancak muhasebe ve finans literatürüne bakıldığında nakit akım kavramının da standart bir tanımının bulunmadığı görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında nakit akışı (Başar, 2010:41);

- İşletmenin içine ve dışına nakit (para) hareketidir.
- İşletmeye satışlardan ve diğer tahsilatlardan dolayı giren nakit ve işletmeden satıcılara, çalışanlara, vb nakit ödeme şeklinde çıkan paradır.

- Belirli bir zaman aralığında bir işletmede dolaşan nakittir. Bu durumda bir işletmenin nakit akışı, işletmenin ticari karı ve bu zaman aralığında hisse senedi ihracı aracılığıyla ya da borçlanma yoluyla elde edilen paranın toplamına eşittir.
- İşletmeler tarafından elde edilen ve harcanan nakit miktardır.
- İşletmeye faaliyetinden elde edilen ya da projeden elde edilen nakit miktarıdır.
- Belirli bir zaman aralığında tahsil edilen ile ödenen arasındaki farktır.
- İşletmenin yaptığı tahsilat ve ödemelerdir.
- Net nakit belirli bir zaman aralığında işletmeye giren ya da çıkan paradır ve bu tutarının hesaplanması için net kara yıpranma payı ve nakit gerektirmeyen giderlerinin ilave edilmesini kapsar.
- Bir işletmenin faiz, vergi ve kar payı ödemelerinden sonra karına duran varlıklar için yıllık amortisman tutarının (payının) ilave edilmesidir.
- Belirli bir zaman aralığında para durumundaki değişiktir.

Yukarıda sıralanan tanımlamalardan da anlaşılacağı gibi nakit akışları en genel ifade ile belirli bir zaman aralığında bir işletmenin nakit girişleri ve nakit çıkışları olarak tanımlanabilir. Nakit girişleri işletme kasasında ya da banka hesaplarında nakit ve nakit benzeri değerlerin artışını ifade etmektedir. İşletmenin nakit ve benzer değerlerindeki artışlar birçok nedenlerden kaynaklanabilir. Örneğin, müşterilerin almış oldukları mal ya da sunuluna hizmet için para ödemesi, işletmenin bankadan kredi çekmesi vb. Nakit çıkışları ise işletmenin kasasındaki ya da banka hesaplarındaki paranın azalışı anlamındadır. Tedarikçilere hammadde ve malzeme için ödemede bulunması, ve kar payı vb ödemeler bunlara örnek verilebilir.

1.2.2 Nakit akım tablosuna göre nakit benzeri kavramı

Nakit benzeri, “İşletmedeki nakit ile vadesiz mevduatı, nakit benzeri varlıklar (nakde eşdeğer varlıklar) ise kısa vadeli nakit yükümlülükler için elde bulundurulan ve yatırım amacıyla veya diğer amaçlarla kullanılmayan varlıklardır(Gündüz, 2008:173)

Nakit benzerleri, kısa vadeli nakit yükümlülükler için de bulundurulan ve yatırım amacıyla veya diğer amaçlarla kullanılmayan varlıklardır. “Bir varlığın nakit ve benzeri olarak kabul edilmesi için değeri kesinlikle saptanabilen bir nakde

dönüştürülmesi ve değerindeki değişim riskinin ise önemsiz olmadı şarttır. Buna göre, vadesi 3 ay veya daha az olan yatırımlar nakit benzeri yatırım olarak kabul edilir.” Öz sermayesi temsil eden menkul kıymetlere yapılan yatırımlar, vadesine kısa bir süre kala iktisap edilen ve üzerinde belirli bir itfa tarihi bulunan imtiyazlı hisse senetlerinde olduğu gibi özellikle durumlar hariç, nakit benzeri olarak kabul edilemez. (Akdoğan, 2007: 358)

Banka kredilerinin finansman faaliyetleri kapsamında olduğu kabul edilir. Ancak bankanın talebi halinde geri ödemesi gereken ve bakiyeleri sıklıkla pozitif ve negatif olacak şekilde dalgalanabilen bankalar nezdindeki cari hesaplar işletmenin nakit yönetiminin ayrılmaz parçasını oluşturduğunda bunlar nakit ve nakit benzeri olarak kabul edilir.

Nakit yönetiminin bir parçasını oluşturması ve işletmenin işletme yatırım veya finansman faaliyeti dışında kalması nedeniyle nakit ve benzerleri kalemleri arasındaki işlemler nakit akışı olarak kabul edilmez. Nakit yönetimi, fazla nakdin, nakit benzeri yatırım araçlarında değerlendirilmesini içerir.

Günümüzde Uluslararası Muhasebe Standartlarına uyum için tek düzen hesap planında yapılması gereken bir takım değişiklikler olduğu bazı bilim adamları tarafından savunulmuş, Hazır Değerler grubunun adı Nakit ve Nakit Benzeri Varlıklar olarak değiştirilmesi gerektiği ifa edilmiştir. UMS-7 Nakit Akım Tabloları Standardında yer alan tutarı belirli bir nakde kolayca çevrilebilen kısa vadeli ve yüksek likiditeye sahip ve değerindeki değişim riski önemsiz olan yatırımları nakit benzeri varlık olarak tanımlanmıştır. Bu tanıma uyan varlıklar THP 'na göre “Hazır Değerler” arasında rapor ediliyorken, uluslararası standartlara uygun olarak hazırlanan mali tablolar da bu başlık nakit ve benzerleri olarak yerini almıştır. Aynı şekilde nakit akım tablosunda; nakit hareketlerinin, nakit ve nakit benzeri varlıklardaki artış ve azalışları analiz edildiğinden nakit benzeri varlıkların da hazır değerler kapsamında raporlanması uygun olacaktır. Bu nedenle standartta kapsama uygun olarak nakit ve nakit benzeri varlıklar olarak değiştirilmiş ve tanımının nakit olarak elde veya bankada bulunan varlıklar ile istenildiği zaman değer kaybına uğramadan paraya çevrilme imkânı bulunan ve yüksek likiditeye sahip ve değerindeki değişim riski önemsiz olan yatırımların izlendiği hesaplardan oluşur şeklinde yapılmıştır. (Akdoğan, 2007:359)

1.2.3 Nakit akım tablosunun düzenlenme amacı

TMS – 7 göre standardın amacı, “işletmenin nakit yaratma kabiliyeti ve nakdi nasıl kullandığı hakkında finansal tablo kullanıcılarına bilgi verir.” Özellikle diğer finansal tablolarla birlikte yararlandığında, Nakit akış tablosu,

- İşletmenin net varlıklarındaki değişimler hakkında bilgi verme,
- İşletmenin likidite ve borçları ödeme kabiliyeti dahil olmak üzere mali yapısı hakkında bilgi verme
- Değişen koşullar ve fırsatlar karşısında işletmenin nakit akışının zamanlamasını ne şekilde değiştirme kabiliyetine sahip olduğu hakkında bilgi verme,
- Gelecekteki nakit akışlarının tahmin edilmesinde,
- Aynı türde finansal olaylar için birbirinden farklı muhasebe politikaları kullanılmasının etkisini gidererek farklı işlemlerin finansal performanslarının karşılaştırılabilirliklerini artırma, gibi yararlar sağlamaktadır.

Nakit akım tablosu kullanılarak bir işletmenin nakdin nasıl yarattığı (satışlardan, kredi alımından vs.) nakdi nasıl kullandığı (maddi duran varlık satın alınması, yatırım amaçlı gayrimenkul alınması vs.) ortaya koyulabilmektedir.

Nakit akış tablosunun amacı belli bir dönemde ödenen tutarlar ile işletme faaliyetlerinden elde edilen gelirler hakkında bilgi vermektir. (Tenker, 2007:359)

1.2.4 Nakit akım tablosunun faydaları

Nakit akış tablosu yardımı ile dönem içinde işletmenin para tahsilat ve ödemelerini kaynakları ve kullanım yerlerinin takip edilmesine imkân sağlamaktadır. Böylece dönem içinde nakit değerlerde oluşan değişimlerin nedenleri ile birlikte sağlanmış olmaktadır. (Akdoğan 2007:359)

Nakit akış tablosu, diğer finansal tablolarla birlikte ele alınarak, finansal tablo kullanıcıların firmanın net aktiflerindeki değişimi, finansal yapısını ve nakit akışlarının tutar ve zamanlamasını değişen koşullara ve fırsatlara uyum sağlamak amacıyla etkileme yeteneğini değerlendirebilmesi için gerekli bilgi sağlar. Nakit akış

bilgisi işletmelerin gelecekteki nakit akışlarını ölçme ve başka işletmelerde karşılaştırılabilir olanağı sağlar. Ayrıca bu bilgiler gelecek nakit akışlarına ilişkin geçmişte yapılan değerlendirmelerin doğruluğunun kontrol edilmesi ve karlılık net akit akışları ve fiyat değişiminin etkileri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesinde de kullanılır.

1.2.5 Nakit akım tablosu aracılığı ile nakit planlaması

Nakit akım tablosu aracılığı ile işletme sorumluları nakit yönetimi planlamasının sağlayarak nakit giriş ve çıkışlarının finansal planlama ile dengeleyerek işletmenin nakit ihtiyacını zamana bağlı olarak beklemektedir. Tablo ile sağlanan nakit yönetimi işletmenin finansal açıdan zor duruma düşmeden ve çalışmalarının etkinliğini düşürmeden karlılığı daha iyi bir biçimde elde bulunduracak nakit tutarını sağlamaktadır. (Ataman, 2004:216)

Nakit akım tablosu ile işletme nakit planlamasını en uygun biçimde düzenlenmektedir.

Nakit akım tablosu işletmelerin çalışmalarını sürdürmeleri için gerekli olan nakit ihtiyacını ne zaman ve ne tutarda olacağını önceden tespit edilmesini sağlamak için nakit planlaması yapılmasına yardımcı olur.

Nakit akım tablosuna dayandırılarak yapılan nakit akım planlaması ile işletme nakit sıkışıklığı ile karşılaşmamak ve borçları zamanında ödemek için önlem alma olanağına sahiptir. Bu sayede işletmelerin kredi veren kuruluşlar nazarında saygınlığı artarak borç alması kolaylaşır.

Nakit akış planlamasıyla işletmenin hangi tarihte ne tutarda harcama yapacakları saptandığından tüm işletmenin nakit harcama denetlenmesi yapılabilir. Nakit seviyesi uygun seviyede tutularak finansman maliyetlerinin düşürülmesi mümkün kılınabilir. Nakit fazlalığının en uygun biçimde kullanılması sağlanır.

Özellikle iş konusu mevsimlik dalgalanma gösteren işletmelerde çalışmalar aylar itibariyle değişiklik gösterir ve bu durum alacaklar, stoklar gibi varlıkların seviyesinin ve saf miktarının aydan aya farklı olmasına yol açar. İşletme çalışmalarındaki bu dalgalanmaya nakit noksanlığı işletmenin sürekli olarak

karşılaştığı bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Nakit akışı planlaması ile nakit giriş ve çıkışları işletme çalışmalarına uydurulmuş olacağından yönetimin sözü edilen biçimdeki sorunlarla fazla karşılaşması önlenecektir.

1.2.6 Nakit yönetimi

Nakit yönetimi işletmenin gelecekteki ihtiyaç duyacağı (kredi ödemeleri, maddi duran varlık edinimi, yatırım için gayrimenkul satın alımı, vb.) nakdi önceden tespit ederek, gerekli olan nakit için nakit girişlerini hızlandırmak ve nakit çıkışlarını kontrol etmektir. (Erol 2003:18)

İşletmeler bulunduracakları nakit oranını iyi ayarlamalıdır. Gereğinden az nakit bulundurmaları borç ödemelerinde sıkıntıya gereğinden fazla nakit bulundurmaları ise işletmenin kaynaklarını yeterince verimli kullanmadığını göstermektedir. (Tenker 2007:284)

Enflasyonist ve kur riskinin bulunduğu ortamlarda nakit yönetiminin önemi daha da artmaktadır. İşletme için enflasyonist ortamlarda işletme sermayesi daha bir öneme sahip olmaktadır. (Mikail 2003:18) Enflasyonist ortamlarda nakit girişinin hızlı olduğu nakdin daha çabuk nakde dönüştürüldüğü finansal araçlara yatırılması işletme tarafından alınabilecek en uygun karardır. Kurun sürekli artması işletmenin ithal girdi maliyetlerini artırmakla beraber satış fiyatlarını da artırmaktadır. Tüketicilerin enflasyonist ortamlarda daha fazla tasarrufa gitmesi işletmenin satışlarının azalmasına neden olabilmekte ve borç ödemelerini ödemekte sıkıntılı bir hale sokabilmektedir. (Yılmaz 2004:25)

Küçük ölçekli firmalarda ve aile şirketlerinden nakit yönetimi etkin ve verimli bir şekilde yapılmayabilmektedir. Enflasyonist ve kur riskinin olduğu dönemlerde işletme zarara uğramadan çıkabilmesi için etkin ve verimli nakit tablolarını günlük haftalık aylık zamanlar diliminde hazırlamalı ve yöneticilere sunmalıdır. (Yükçü 2003:18)

1.2.7 Nakit akışın işletmeler için önemi

Her işletme, nakit dönüşüm süresini yani üretimde kullandığı girdiler için nakit harcaması zamanı ile bu harcamaların nakit olarak işletmeye geri dönüşüne kadar geçen zaman arasındaki dönemi azaltmayı nakit akışlarının devamlılığını sağlamayı ve de bunlara bağlı olarak kendi hedefleri doğrultusunda nakit miktarlarını arttırmayı amaçlar. Bu amaca yönelik olarak işletmeye tahsis edilen nakit, önce faaliyetlere katılır ve bununla işletme müşterilerine mal ve hizmet üretir, satar ve alacaklarını tahsil eder ve bunun sonucunda elde edilen parayı bünyesine katar. Başarılı bir firma mal ya da hizmetlerini üretebilmek için harcadığı paradan daha fazlasını elde etmelidir. Ancak, zamanlama farklılıklarından dolayı kar ve nakit akışları farklı hareket eder. İşletmede kar yetersiz ve nakit akışları yeterli ise kısa vadede faaliyetlerini yürütebilir ancak uzun vadede problemlerle karşılaşabilir. Bununla birlikte, yeterli nakit akışı olmadan elde edilmiş yüksek kar tutarı zaman içerisinde işletmeye problem yaratabilir. Diğer bir anlatımla işletme kar yaratabiliyor olsa bile kendi nakdini yöneterek nakit girişleri ve çıkışları arasındaki açığı en aza indirmelidir. Bu nakit açığa mal, hammadde ve hizmetler için ödeme yapılması ve ürün ve hizmetlerin satışı sonucu bedellerin tahsil edilmesi arasındaki gün sayısıdır. Eğer bu açıklık uzun olursa işletme nakit açısından daha fazla süre zararda olacaktır. Yani nakit açığının tercihen önceki satışlardan finansa edilmesi gerekecektir. Yoksa işletme dışındaki kaynaklardan finansa edilecek nakit açığı borçlanmanın maliyetine bağlı olarak işletmenin karı üzerinde olumsuz etki yaratacaktır.(Reider Heyler 2003: 12)

Eğer bir işletme başarılı bir şekilde faaliyetlerini yürütüyorsa, işletme faaliyetleri sonucunda elde edilen nakit tutarı, başlangıçtaki değerini aşacaktır. Dolayısıyla bir işletme satmış olduğu malların maliyetinin altında ödeme yapan ya da hiçbir ödeme yapmayan müşterilerle beraber iş yapmayacaktır. Yani alacaklara ve stoklara yatırılan para yeniden nakde dönüşüncüye kadar harcama yapılmayacağından dolayı bu kalemlere gereğinden fazla yatırım yapılmamalıdır. Yetersiz nakit genellikle bir işletmenin büyümesini sınırlandıran faktörlerden birisidir ve bu nedenle işletmenin amacı mümkün olduğunda nakit dönüşüm hızını hızlandırmak olmalıdır. (Uçma 2005:25)

Nakit akışlarının anlaşılması ve yönetilmesi, temelinde görüldüğü kadar zor değildir. Nakdin geldiği ve gittiği yerler bellidir. Bundan dolayı, işletme yönetiminin nakit girişlerini arttırıp, nakit çıkışlarını azaltacak fırsat alanlarının sınırlı olduğu görülmektedir. İşletmelerde etkin nakit yönetimi, kullanabilir nakit yaratmayı maksimize etmeyi hedefler. Yani etkin tekniklerin kullanımı ile nakit girişleri hızlandırmak ve gerekenden fazla nakit ödemelerini geciktirecek nakit çıkışlarını yavaşlatmaktadır. Özetle, işletmenin faaliyetlerini sürdürebilmesi için yeterli nakde sahip olması gerekir. Ayrıca pozitif nakit mevcudu daha önceden öngörülemeyen krizler ve yönetim hatalarına karşı tampon görevini üstlenir. Yeterli nakit mevcudu aynı zamanda bir işletmenin büyümesi ve faaliyetlerinin sürdürebilmesi için gereklidir. İşletme iflasları kar ya da büyüme eksikliğinden dolayı değil genellikle nakit yetersizliğinden doğabilir. Bununla birlikte gereğinden fazla nakit bulundurmak, fazla nakdin alternatif karlı fırsatlara yatırımlardan elde edilecek kazanç kaybına yol açabileceğinden beraberinde fırsat maliyeti doğurabilir. Etkin nakit yönetimi bir işletmeye nakdini kontrol etmeyi ve ekonomik, etkin ve verimli olarak işletmeyi yönetmeye yardımcı olur. Bu şekilde işletme faaliyetlerinin bölünmesi engellenmiş olur ve faaliyetlerin etkin bir şekilde sürdürülmesi sağlanır ve büyüme ve karlılıkta süreklilik sağlanır.

Bu açıklamalardan da anlaşılacağı gibi nakit akışları her türlü firma açısından önemlidir. İster üretim, ister ticaret, isterse de hizmet işletmesi olsun nakit akışlarını doğrudan etkileyen işletme içi ve dışı faktörlerin bilinmesi gerekir. Aşağıda her üç işletme türü için bu faktörler sıralanmıştır. (Başar 2010:10)

Bir üretim işletmesinin nakit akışlarını doğrudan etkileyen işletme içi ve işletme dışı faktörler:

- Mamulün tamamlanması için gerekli hammaddelerin teminindeki gecikmeler,
- Nakit akış problemleri olan bir tedarikçinin seçimi,
- Tedarikçilerin fiyat yükseltmeleri,
- Tedarikçilerin vade kısaltmaları,
- Kusurlu hammadde,
- Kusurlu mamul,
- Yetersiz ya da eskimiş bilgi teknolojisi,

- Maliyeti etkin olmaya, eskimiş üretim araçları ya da prosedürleri,
- Müşteri taleplerinin üzerinde mamul sunulmasına neden olan malzeme alımı ya da ücretli çalıştırılması,
- Rekabet,
- Ekonomik krizler,
- Tasarım hataları,
- Savaş, terör yangın vb olaylar,
- Ürünlere yönelik yükleme hataları ya da ertelemeler,
- Satış gücü tarafından mamullerin olması gerekenden çok ya da az satımı,
- Zayıf pazarlama kampanyaları,
- Maliyeti etkin olmayan özel işler kabul edilmesi,
- İşçilik sorunları,
- Hava koşulları ile ilgili sorunlar,
- Ürünün teknolojisindeki değişiklikler,
- İşletmenin faaliyette bulunduğu iş çevresinde kanun değişikliği,
- Nakit akışı ve sermaye gereksinimini karşılayabilmek için yapılan borçlanma maliyeti,

Bir ticari işletmenin nakit akışlarını belirleyen faktörler:

- İmalatçılardan kusurlu ürün gelmesi,
- Sipariş edilene göre yanlış mal gelmesi,
- Teslim alınacak ürünle ilgili yükleme gecikmeleri,
- Nakit problemleri olan bir tedarikçi seçimi,
- Tedarikçilerin vade kısaltmaları,
- İmalatçıların fiyat yükseltmeleri,
- Satış gücünün ürünleri olması gerekenden çok ya da az satması,
- Yanlış ya da kötü zamanlanmış pazarlama kampanyaları,
- Müşterilerin çeşitli nedenlerden dolayı eksik ödeme yapmaları,
- Rekabet,
- Mevsimsel niteliği olan ürünlerde eksik ya da fazla ödeme yapılması,
- Ekonomik kriz,

- Savaş, terör, yangın vb olaylar,
- Nakit akışı ve sermaye gereksinimini karşılayabilmek için yapılan borçlanma maliyeti,
- İşletme içi ve dışı hırsızlık,
- Düşük stok devri,

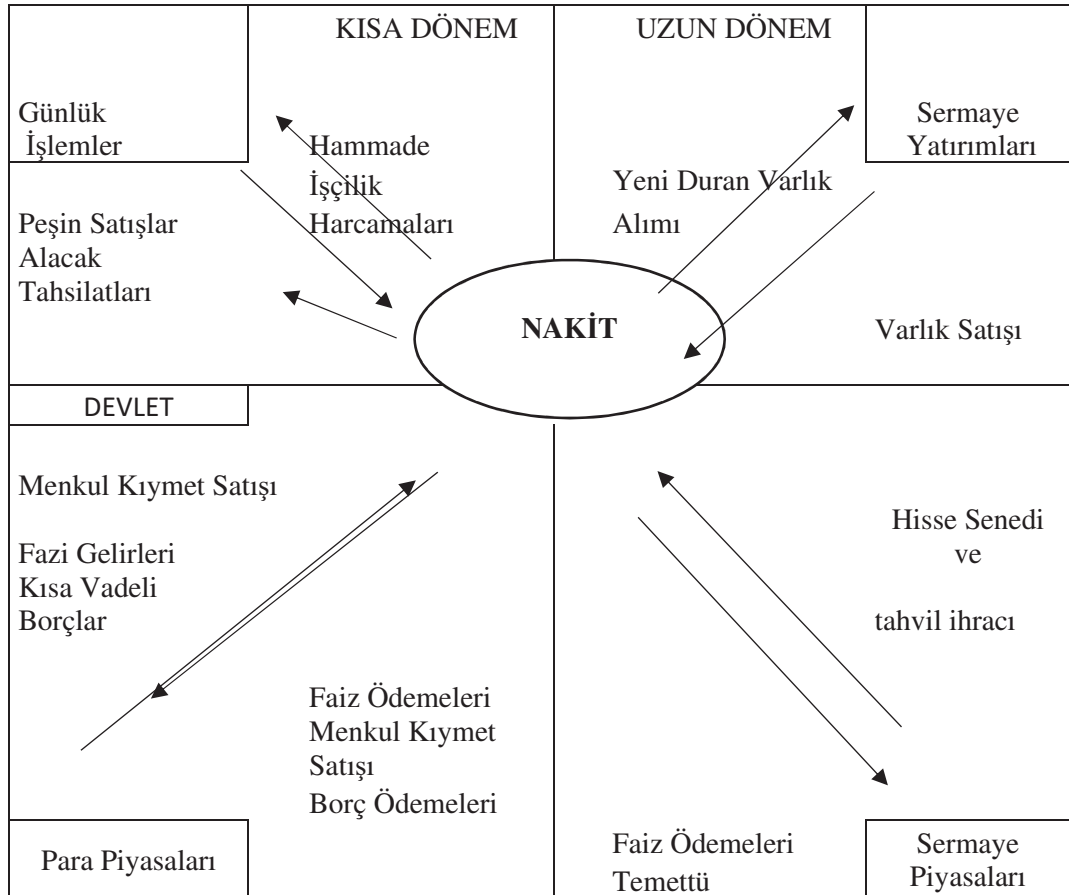
Bir hizmet işletmesinin nakit akışlarını etkileyen faktörler(Schaeffer2002:3-4):

- Müşteri taleplerini karşılamada hizmet edecek işgücü sayısının yetersiz olması,
- Nakit sorunları olan bir işletmenin taşeron olarak seçilmesi,
- Bir işi yapabilmek ya da tamamlayabilmek için gerekli teçhizat ekipman yetersizliği,
- Müşteri siparişini karşılamada denetim eksikliği,
- Müşteri ile yaşanan fiyatlandırma sorunları (müşteri ödemeye niyetli olduğu tutar ile satıcının maliyet ve gereksinimleri arasındaki fark),
- Zayıf ya da çok eskimiş bilgi teknolojileri,
- Sunulan hizmetin üretilmesinden kullanılan teçhizatın çok eskimiş ya da yetersiz olması,
- Sermaye ve nakit gereksinimini karşılayabilmek için yapılabilecek borçlanma maliyeti,
- Rekabet,
- Hizmetin yerine getirebilmesi için gerekli olan hammaddenin temininde ortaya çıkan gecikmeler ya da maliyet artışları,
- Ekonomik kriz,
- Savaş, terör, yangın vb olaylar,
- İşçi sorunları,
- Müşteriye hizmetin sağlanmasını etkileyebilecek hava koşulları,

1.2.8 İşletmelerde nakit akım süreci

İşletmelerde nakit olgusunun önemli bir yanını nakdin dönüşümünün sağlanması veya bu dönüşümün sürekliliğinin sağlanması oluşturmaktadır. İşletme girdilerinin (hammadde, ticari mallar vb) çıktılara dönüşmesi sürecinde sistemli ve kolay bir işleyişin sağlanmasıyla nakit dönüşümü arasında sıkıca bir ilişki bulunmaktadır. (Yanar 2004:48)

Nakit dönüşümünü sağlayan nakit akış süreci ise çoğu işletme açısından benzer özellik göstermektedir. Üretim, hizmet kar amacı gütmeyen ve devlet işletmelerinde, işletme faaliyetleri nakdin işletmeye tahsis edilmesi ile başlar. İşletme faaliyetlerine yönelik sürekli kısa vadeli varlık dönüşümünü gösteren nakit akış süreci aşağıda gösterilmiştir.

Şekil 1.1: İşletmelerde Nakit Akış Süreci

Bu süreç üretim işletmesine ait nakış sürecidir. Bir hizmet işletmesi, bir ticaret işletmesi ya da kâr amacı gütmeyen bir işletme de nakit akışlarına yönelik benzer faaliyetler oluşacaktır. Örneğin ticaret işletmesi stok satın alacak, ancak herhangi bir üretim faaliyeti yapmayacaktır. Ancak malı satabilmek için gerekli olan mal bedeli de dahil olmak üzere çeşitli maliyetlere katlanacaktır. Bir hizmet işletmesi ya da kar amacı gütmeyen işletme herhangi bir şekilde stok/mal almayacak ya da üretim yapmayacaktır; ancak müşteriye sunduğu hizmetin hazır hale gelebilmesi için çeşitli maliyetlere katlanacaktır. Yani herhangi bir işletmede müşterilerden para alınmadan önce malın ya da hizmetin sunulabilmesi için nakit şeklinde ödeme yapılacaktır. İşletmenin kısa vadede faaliyetlerini sürdürebilmesi ve uzun dönemde başarılı olabilmesi için yeterli nakit mevcuduna sahip olması gerekmektedir.

Bir işletme genellikle nakit ile (sermaye veya borçlanma) ile faaliyetine başlar. Mal ve hizmet alımı ve beraberinde üretim faaliyetleri ya da hizmet üretim ile beraber nakit müşterilere sunulacak stok ya da hizmete dönüşür. Müşterilerin mal ya da hizmeti alması ile beraber ya alacaklar aracılığıyla ya da doğrudan nakde dönüşür. Eğer işletme faaliyetlerini başarılı bir şekilde sürdürüyorsa, tahsil edilen para harcanan paradan fazla olur ve aradaki fark da işletmeye büyüyebilmesi ya da yeniden yatırım yapabilmesi için ilave fon sağlar. Bu sürecin sürekli olması ve nakit girişlerinin artan bir şekilde tekrarlanması gereklidir. (Reider Heyler 2003:15)

Şekil 1'deki şema tipik bir nakit akış sürecinin basitleştirilmiş halidir. Borçlanma, varlık dönüşümü ve işletme faaliyetlerinden elde edilen kar doğal olarak nakit kaynaklarını arttıracaktır. Ancak alacaklardaki artış, stok yatırımı, borç ödemeleri, kâr payı ödemeleri ve çeşitli faaliyet zararları nakit seviyesini azaltacaktır. Buna ilave olarak birçok işletmede faaliyetleri genişletmek ya da sürdürebilirliğini sağlamak için periyodik olarak mal, demirbaş, teçhizat satın alınması söz konusu olabilir. Bunlar nakit akış döngüsünün bir parçası değildir ancak önemli ölçüde nakit çıkışı gerektirir. Gerekçe nakit akış süreci, basit ya da sorunsuz bir şekilde işlemez. Stok düzeyindeki değişiklikler alçak ya da borç düzeyindeki değişiklikler işletmenin nakit düzeyini değiştirebilir. Satıcı ya da tedarikçilere olan kısa vadeli borçlar işletme için aynı zamanda bir nakit kaynağını temsil eder. Stoklar, satışa dönüşünceye kadar alacaklar da tahsil edilinceye kadar işletmenin nakit mevcudunu azaltan varlıklardır. Yüksek düzeydeki stok ya da alacak hesabı işletmenin faaliyetlerini sürdürebilmesini olumsuz etkileyebilir. Nakit kendi başına uygun faiz kazancı ile beraber işletme

açısından karlılık yaratacak mal ve hizmet işletmenin nakdini etkin kullanmadığı anlamına gelir ve bu nedenle işletmenin kasasındaki para işletme açısından arzulanan getiriye yaratamaz. Bu durumda yeterli getiriye sağlayacak şekilde uygun yatırım yapılmalıdır. Ancak bir işletme kendi faaliyetlerinden elde ettiği kazançtan daha fazlasını nakitten elde ediyorsa bu işletme ile ilgili bir sorun vardır. Olağandışı nitelikli ve genellikle kısa vadeli durumlar dışında nakit üzerinden elde edilen kazanç başarılı işletmelerde elde edilen kazançtan düşük olacaktır. Bundan dolayı elde gereğinden fazla nakit tutmak kaynakların verimsiz kullanıldığını göstermektedir. Sonuç olarak yetersiz nakit işletme faaliyetlerini sürdürebilmek için sorun yaratırken, çok fazla nakit de sınırlı kaynakların verimsiz kullanımına ve fırsatların kaçırılmasıyla sonuçlanacaktır. Bu açıdan bakıldığında etkin bir nakit yönetimi;

- Nakit akışlarını izlemeli ve kontrol etmeli
- Nakit kaynaklarını ve kullanımlarını optimize etmeli
- Gelirler en çoklanıp, giderler en aza indirilmeli,
- Satış hasılatından doğan alacakları en hızlı biçimde tahsil edebilmeli,
- Nakdi sadece gerekli olan yerlere harcamalı,
- İşletme dışı fon kaynaklarını sağlamalı,
- Kısa vadeli borçlanma ve yatırım faaliyetlerini uygun bir şekilde yönetmeli,
- Nakit dönüşüm açığını/farkını minimumda tutmalıdır.

Nakit akışlarının maksimize edilmesi ve borçlanmanın minimize edilmesi bu sayede varlıkların getiri oranının yükseltilmesi ise aşağıdaki işlemler aracılığıyla sağlanabilir:

- Karlı ürün ya da hizmetlerin ödemelerini zamanında yapan müşterilere yapılması
- Alacakların tahsilatının hızlandırılması veya mal ya da hizmetin tesliminden önce bedellerin tahsil edilmesi,
- Hammadde ya da stok parçalarının üretime katılması ve ürünün satışa sunulmasının mümkün olduğunca çabuk gerçekleştirilmesi,
- Yarı mamul stoklarının etkin üretim planlaması ve kontrol teknikleriyle üretim zamanını, defoyu ve üretim maliyetlerini minimize eden düzeyde tutulması,
- Mamullerin hemen olduğu ölçüde harcamaların azaltılması,

- Maliyetlerin ve değer katmayan gereksiz faaliyetlerin minimuma indirilmesi yoluyla işlet faaliyetlerinin etkinliğinin sağlanması,
- Mümkün olabildiği ölçüde işletmede çalışan sayısının düşük tutulması,
- İşletmeyi gerçek nakit kar tutarına ulaştıracak kalitedeki müşterilere yapılan satışların maksimize edilmesi.

1.2.9 Nakit akım tablosunun diğer finansal tablolar ile arasındaki ilişkileri

Finansal tablolar, temelde barındırmış oldukları bilgileri çok daha iyi anlamaya yardımcı olması amacıyla yönelik, çözümsel araç olarak kullanıcıların istekleri doğrultusunda geliştirilmiştir. (Akıncı 1995:123)

Gelir tablosu ve bilanço firmanın nakit akımı hakkında sınırlı bilgiler sağlamaktadır. Örneğin karşılaştırmalı bilançolar faaliyet boyunca, maddi duran varlıklardaki oluşan artışı gösterirler, ancak bu artışın nasıl finanse edildiğini göstermezler. Gelir tablosu ise net karı gösterir ancak işletme faaliyetlerinden meydana getirilen paranın tutarını gösteremez. Nakit Akım Tablosu; diğer mali tabloların tahakkuk esasına dayalı oldukları için yansıtamadıkları, kurumun dönem içinde nakit durumundaki değişimleri, nakit girişleri ve çıkışları olarak ayrıntılı bir şekilde gösterir. Örnek vermek gerekirse; tahakkuk esasına dayalı gelir tablosunda, bir satış sonucu elde edilen gelirin kaydedilmesi için, kazancın nakit olarak tahsil edilmesinin zorunluluğu bulunmaması muhasebeleştirilenin tahakkuk esasına dayalı olduğunun somut bir örneğidir. Nakit akım tablosu nakit muhasebesine dayanmakla birlikte, yalnız nakit olarak gerçekleşen giriş ve çıkışlarını dikkate alır.

1.2.10 Nakit akım tablosunun gelir tablosu ile arasındaki ilişkisi

Nakit akım tablosu; “bir faaliyet dönemi içinde işletmede ortaya çıkan nakit akışlarını işletme faaliyetlerine, yatırım faaliyetlerine ve finansman faaliyetlerine göre gösteren bir tablodur.” Birbirini izleyen iki dönem arasındaki nakit ve nakde eşdeğer varlık tutarındaki değişimi açıklamaya hedefleyen bir tablodur. Gelir tablosu ise işletmenin belli bir dönemde elde ettiği gelirler ile aynı dönemde katlandığı bütün maliyet ve

giderleri ve bunların sonucunda firmanın elde ettiği dönem net karını ya da zararını topluca gösteren muhasebe raporudur. (Akdoğan, 2007:361)

Nakit akış tablosu nakit ve nakit benzeri varlıkların oluşumunu ve neden dönem karı kadar para bulunmadığını açıklamaktadır. İşletme ilgililerden muhasebe bilgisi az olanlar, çoğu kez, işletmenin o dönem karlı kapatmasına rağmen nakit değerlerin az olmasını ve kar payı ödemesinde zorluğa düşülmesinin nedenlerini anlayamamaktadır. Nakit akım tablosu para giriş ve çıkışlarını göstermekle, finansal tablo kullanıcılarını, nakit akışı hakkında bilgi vermekte ve nakit ve nakit benzeri varlıkların kalanındaki değişimin dönem karı tutarından neden farklı olduğu konusunda anlaşılır bilgiler vermektedir.

İşletmelerdeki dönem sonlarındaki nakit ve nakit benzeri varlıklarda oluşan artış ve azalışlar birbirine denk değildir. Bunun nedeni ise gelir tablosu düzenlenirken baz alınan esaslar ile nakit akım tablosu düzenlenirken baz alınan esaslar birbirinden farklı olmasıdır. Gelir tablosu işletmenin dönem içindeki para hareketi olsun olmasın gelir ve giderlerini dikkate alırken nakit akım tablosunun düzenlenmesinde nakit esasına dayanır ve işletmenin para giriş ve çıkışına neden olan esasları dikkate alır. Örneğin; ayrılan karşılık giderleri, amortisman giderleri gibi gider yazılan kalemler gelir tablosunda yer alırken nakit akım tablosunda yer almaz.

Hisse senedi tahvil çıkartılması gibi sabit değerlerin satın alınması, uzun vadeli borç ödemeleri, tahvillerin itfası gibi işlemlerin hepsinde bir para hareketi söz konusu olduğundan bunlara nakit akım tablosunda gösterilir, ancak gelir tablosunda gösterilmezler.

Diğer taraftan nakit akım tablosu; firmanın nakit tahsilat ve ödemelerini gerektiren işlemlerin gelir sağlayan faaliyetlerine ilişkisi olsun veya olmasın dikkate almaktadır. Örneğin; müşterilerden tahsilat, satıcılara olan ödemeler, demirbaş, tesis makine gibi duran varlıkların peşin alınması gibi işlemler gelir tablosunu ilgilendirmemekle birlikte para akışına neden oldukları için nakit akım tablosunun düzenlenmesinde dikkate alınmaktadır. (Akdoğan 2007:362)

Dolayısıyla nakit akış tablosu gelir tablosunda nakit esasına göre yer alan gelir ve gider unsurlarının değişimine neden olan değişimleri açıklamaktadır.

Dönem içinde meydana gelen değişiklerin gelir tablosu ve bilançoda ortaya çıkış şekillerini ve meydana getirdikleri muhtemel nakit değişiklikleri aşağıdaki gibi şematige edebiliriz.

Tablo 1.1: Gelir Tablosu - Bilanço İlişkileri ve Muhtemel Nakit Etkileri

GELİR TABLOSU - BİLANÇO İLİŞKİLERİ VE MUHTEMEL NAKİT ETKİLERİ		
GELİR TABLOSU	İLİŞKİLİ BİLANÇO HESABI	MUHTEMEL NAKİT ETKİSİ
Satışlar	Müşterilerden Alacaklar	Müşterilerden yapılan nakit tahsilat
Satılan Malın Maliyeti	Stoklar, Satıcılara Borçlar	Satıcılara yapılan nakit ödemeler
Amortisman Giderleri	Birikmiş amortismanlar	Nakit etkisi yok
Faaliyet giderleri	Peşin ödenmiş giderler, borçlar	Faaliyet giderleri için yapılan nakit ödemeler
Duran Varlık(demirbaş,makine)satış kar/ zararı	Duran varlıklar	Duran varlığın elden çıkarılmasından sağlanan nakit

1.2.11 Nakit akım tablosun net işletme sermayesi değişim tablosu arasındaki ilişkisi

Nakit akım tablosu net işletme sermayesi değişim tablosundan daha dar kapsamlıdır. Net işletme sermayesi değişim tablosu dönen varlıklarla kısa vadeli yabancı kaynaklar arasındaki farktır. Diğer bir anlatımla, net işletme sermayesi, dönen varlıkların uzun vadeli yabancı kaynaklar ve öz kaynaklarla finanse edilen; yani kısa vadeli yabancı kaynakları aşan kısımdır. Bir firmada kısa vadeli yabancı kaynaklar toplamı dönen varlıklar toplamından daha büyük ise negatif işletme sermayesi veya net işletme sermayesi noksanı söz konusudur. Söz konusu net işletme sermayesi tablosu belli bir nakit dönemi içindeki nakit değişikliklerini göstermez. Nakit akım tablosu yapısı itibariyle diğer mali tabloları tamamlayıcı niteliktedir. (Ataman Akgül 2016:234)

1.2.12 Nakit akış tablosu ile fon akım tablosu arasındaki fark

Fon akım tablosu, belli bir dönem içinde işletmenin sağlamış olduğu mali kaynakları ve bunların kullanım yerlerini göstermek suretiyle bilanço ve gelir tablosunda görülmeyen fon akımını ortaya koyabilmektedir. Böylelikle firmanın gerek faaliyet sonucunda gerekse ek finansman biçiminde sağlamış olduğu mali olanaklarla neler yapıldığını, söz konusu kaynakların nerelerde kullanıldığı açıkça izlenebilmektedir. Esasen amaç; bir işletmenin, finans lama ve yatırım faaliyetleri ile dönem içerisinde finansal durumunda meydana gelen değişimleri kapsayan bilgilerin finansal tablo kullanıcılarına raporlanmasıdır. Böylelikle işletme ilgililerine firmanın ekonomik gücü yanında, mali gücü ve bunun kullanım biçimi hakkında bilgi verilmekte ve işletmenin fon yaratma kabiliyetini gösterilmektedir. (Gökçen 2016:122)

Nakit akım tablosu, fon akım tablosuna göre daha dar kapsamlı olup yalnız ilgili dönemdeki nakit giriş ve çıkışlarını nedenleriyle ortaya koymaktadır. Fon akım tablosu ise işletmenin ilgili dönemdeki işletmenin tüm ekonomik ve mali gücünü ortaya koymakla birlikte bunun kullanım biçimini hakkında bilgi vermektedir.

2. ULUSLARASI MUHASEBE STANDARTLARI [IAS/UMS] NEDİR?

2.1. Genel Bilgiler

Uluslararası Muhasebe standartları” [UMS] Yönetim Kurulu tarafından yürürlüğe konulan standartlar, “Uluslararası Muhasebe standartları” [UFRS/IFRS] olarak adlandırılır. “IFRS, UMS”lerden oluşur ve UMS 1’e göre finansal tablolar, UFRS“nin tüm gerekliliğini yerine getirmeden UFRS ile uyumlu olduğundan bahsedilemez.” (Kocamaz 2012:25)

2.1.1. Muhasebe standardının tanımı

Muhasebe standartları ülkeden ülkeye farklılık göstermekle beraber, her ülkenin kendi içinde firmaların muhasebe sistemi ve parasal tablolarında birlik oluşturma hedefiyle, muhasebenin yasa ve yönetmeliklere, kurallara, uygun bir şekilde düzenlenmesi, tez düzen hesap planı çerçevesinde oluşan yasa hükümleri, kanun maddeleri ve tebliğleri ile bütünleşmiş ve uygulanması gereken bir düzendir. Şirketler ve kurumlar oluşturulmuş olan düzene göre hesap tutmakta ve finansal tabloları bu düzene göre oluşturmalıdır. (Türker İpek 2011:39)

Ükelere ait muhasebe sistemleri ülke içindeki uygulanan yasa ve yönetmeliklerden, oluşturulan mevzuatlardan, muhasebe ilke ve esaslarından etkilenmektedir. Uluslararası muhasebe ölçütleri ülkeler arasında müşterek muhasebe uygulamasını gerçekleştirmektedir. (Özkan 2010:2)

Muhasebe standartlarının taşıması gereken bazı kriterler aşağıdaki gibidir.

- Uygun ve anlamlı muhasebe verileri üretilmelidir.
- [MS] mali verilere ilişkin ihtiyatlı ve gerçekçi ölçütlerle üretilmelidir.
- [MS] mali tablolardaki veriler aşırı düzeyde karmaşık olmamalıdır.
- [MS] devamlı uygulamayı sağlamak için yeterince değişmez olmalıdır.

- [MS] en gelişmiş piyasalar da değil gelişmekte olan piyasalarda da uygulanabilir olmalı.
- [MS] sadece sağlam bir teorik temele sahip olmakla kalmamalı, aynı zamanda pratikte işler mahiyet taşımalıdır.

2.1.2 Uluslararası muhasebe standartları [UMS/IAS]

Muhasebe uygulamalı ekonominin işletme ve finansal işlemler hakkındaki bilgilerin kullanıcılarına bu bilgileri sağlayan bir koludur. “Uluslararası muhasebe ise farklıdır. Çünkü bilgiler yabancı operasyonlar ve işlemleri olan çok uluslu bir işletmeyi ilgilendirir ya da bilgi kullanıcıları raporlama yapan işletmeden farklı bir yerdedir.

Uluslararası muhasebe terimi üç farklı düzeyde tanımlanabilir. İlk düzey uluslar üstü kuruluşlar tarafından çıkarılan muhasebe denetim ve vergileme ile ilgili standartları, kılavuzları ve kuralları belirten uluslar üstü muhasebedir. (Sarioğlu 2002 :17)

İkinci düzeyde, şirketin düzeyinde, uluslararası muhasebe, bir şirketin uluslararası iş faaliyetleri ve yabancı yatırımlar ile ilgili olarak takip ettiği standartlar, kılavuzlar ve uygulamalar bakımından görüntülenebilir. Üçüncü ve en kapsamlı düzeyde uluslararası muhasebe; her bir ülkede var olan muhasebe, denetim ve vergileme standartları, kılavuzları ve standartları oluşturma çalışmaları ile aynı zamanda bu kalemlerin ülkeler arasında karşılaştırılması olarak görüntülenebilir.

Finansal raporlamanın dünyanın farklı ülkelerinde farklı ölçütlere göre düzenlenmesi yine bu ülkelerin uygulamalarında geçerli olan Ulusal Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkelerini gündeme getirmektedir. Bu farklılıkları ortadan kaldırma çabaları ilerleme kaydetmiş ve tüm ülkelerin Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına yakınsak olma konusunda uzlaşmasına rağmen her ülkenin yasa koyucuları hala kendi yerel muhasebe sistemleri doğrultusunda işletmelerin finansal raporlarını hazırlamalarını öngörmektedirler. Genel olarak finansal raporlama iletişim sürecinin bir parçası olarak görülebilir. Bu yönü ile bakıldığında rapor bilginin göndericiden alıcıya transfer edildiği bir araçtır. (Türker İpek 2011:35)

Uluslararası Finansal Raporlama Standardının [IFRS]'in oluşumunda; muhasebe, iş ve insan olmak üzere üç temel konu öne çıkmaktadır. Birtakım muhasebe prosedürleri, firma birleşmeleri ve maddi olmayan varlıklar dahil olmak üzere kimi muhasebe uygulamalarında ve mali tablo bilgilerinin düzenlenmesinde farklılıklar

olabilmektedir. Mali sonuçların sunumunu ve düzenlenmesini de etkilemektedir.(Ağca 2007:18)

“Uluslararası Finansal Raporlama Standardının” doğmasında iki temel nedenden söz etmek olasıdır. Yatırımcılar ve çok uluslu şirketler. Yatırımcılar anlayıp yorumlayabilecekleri ve rahatça karşılaştırabilecekleri mali tabloları görmek istemektedirler. Yatırımcılara kredi kuruluşlarına ve onların danışmanlarına daha bilgilendirici ve daha yararlı olabilmesi için raporlama modelinin geliştirilmesi gerekmektedir. (Ümit 2005:25)

Finansal raporlamada ve muhasebeleştirmede farklıları ortadan kaldırma konusunda en önemli çalışma; “Uluslararası Finansal Raporlama Muhasebe Standartları'nın” oluşturulması olup, 1973 yılında “Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi'nin (IASC'in)” kurulması ile kurumsal çalışmalar başlamıştır.

2.1.3 IASC'ın kuruluşu ve gelişimi

“Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi” (UMSK-IASC) 1973 yılında Avustralya, Japonya, Meksika, Hollanda, Kanada, Fransa, İngiltere, Almanya, İrlanda ve ABD' dan gelen meslek birlikleri tarafından kurulmuştur. Komite, standartlar seti şeklinde ulusal standartların oluşmasına katkıda bulunmak ve gerek yatırımcıların gerekse çok uluslu şirketlerin raporlamada yaşanan sorunlara çözümler getirmek amacıyla kurulmuştur.

Türkiye 1974 yılında IASC'a üye olmuştur. 2000 yılı sonuna kadar, bir kısmı yürürlükten kaldırılmış 41 adet Uluslararası Muhasebe Standardı(IAS) yayınlayan Komite, 2000 yılında alınan karar gereği 2001 yılında yeniden yapılanmış ve adı “Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu” (International Accounting Standards Boards-IASB)101 olmuştur. Komitenin Kurul'a dönüşümünden sonra IAS'ların yerine Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (International Financial Report Standardsları -IFRS) yayınlanması kararlaştırılmıştır. Aynı yapılanmada, mevcut IAS'ın yerine bir IFRS yayınlanıncaya kadar ya da IASB tarafından IAS'ın yürürlükten kaldırılması kararlaştırılincaya kadar, mevcut IAS'ların uygulamada kullanılmalarına devam edilmesine karar verilmiştir. (Türker İpek 2011:36-37)

Uluslararası bütünleşme ve küreselleşme ile dünya ekonomileri arasındaki sınırlar kalkmış ve ülke ekonomileri birbirlerine bağlı bir hale gelmiştir. “Ekonomi

alanın da yaşanan küreselleşme, muhasebe uygulamalarının da ülkeler arasında uyumlu olma zorunluluğunu doğurmuştur.”

Küreselleşmenin etkisiyle dünya ülkelerinin ticari ilişkilerinin gelişmesi ve giderek ekonomik blokların ortaya çıkması ile birlikte çıkar gruplarının muhasebe bilgilerini değerlendirmeleri ve ortaya çıkan sonuçlara göre hareket etmek istemeleri doğaldır. Uluslararası ticaret ve uluslar üstü iş bağlantılarının bir sonucu olarak, uluslararası karşılaştırılabilir işletme uygulamaları ve standartlar giderek daha gerekli hale gelmiştir.

Farklı ekonomik, politik, sosyal ve kültürel çevre şartları nedeniyle dünyada yer alan ülkelerin muhasebe düzenleri arasında birçok değişiklikler bulunmaktadır. Ülkeler arasındaki farklılıklar, muhasebe açısından dört başlık altında toplanabilir Bunlar:

- Mesleki odalar, yasa ve yönetmeliklere göre muhasebe sisteminin oluşturulması,
- Değerlemede ihtiyatlı ve iyimse olunması,
- Muhasebe uygulamalarının esnek ve tekdüze olması,
- Verilerin açıklanmasında gizlilik ve açıklık bulunmasıdır.

Bu farklılıkları ortadan kaldırabilmek için küresel ekonomik faaliyetlerin gelişmesi, ülkeler arasındaki fon ve sabit sermaye hareketlerinin gelişmesi için ortak dil olarak muhasebenin de küresel boyuta ulaştıran uluslararası muhasebe ve finansal raporlama standartlarının oluşturulması ve dünyaya yayılması kaçınılmaz bir süreç olarak ortaya çıkmıştır. Bu süreç günümüzde [UMSK] “Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (International Accounting Standards Board-IASB)” tarafından yönlendirmekte ve yönetilmektedir.

2.1.4 Uluslararası muhasebe standartları kurulu'nun (IASB) gelişimi

“Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu [IASB];” 24 Mayıs 2000 yılında IASC'ın vakfa dönüştürülmesi ile birlikte 2001 yılında kurulmuştur. Londra'da merkezi bulunan [IASB]; bağımsız, özerk, uluslararası düzeyde muhasebe standartları hazırlama ve yayınlamam konusunda genel kabul görmüş tek kurumdur. (Türker İpek 2011:39)

Üyeler dokuz kişiden oluşmaktadır. Kurul; kamu menfaatine genel amaçlı mali tablolarında, saydam ve karşılaştırılabilir bilgiyi gerekli kılan, tek ve yüksek kalitede, anlaşılabilir ve uygulanabilir global muhasebe standartları geliştirmeyi hedeflemektedir. Kurul ayrıca ulusal muhasebe standartları belirleyicileri ile birlikte çalışarak, dünya genelinde muhasebe standartlarını birbirine yakınlaştırmayı da amaçlamaktadır. Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu [IASB] finansal raporlama standartlarını, ülkelerde verimli olarak uygulanabilecek nitelikte basit ve anlaşılabilir olarak düzenlemektedir. Kurulun en önemli işlerinden biri de ortaya çıkan uygulama sorunları karşısında güncelleme ihtiyacı gerektiğinde, standartlarda gerekli görülen düzenlemeleri yapmasıdır.

2.1.5 Uluslararası denetim ve güvence standartları kurulu [IAASB]

Günümüzde IFAC bünyesinde, üye ülkelerce belirlenmiş profesyonel meslek üyelerinin oluşturduğu uluslararası denetim standartları, Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulunca oluşturulmaktadır.

Kurulun amacı, nitelikli denetim, güvence, kalite kontrol ve ilgili hizmet standartlarını belirleyerek; uluslararası ve ulusal standartların uyumlaştırılmasını kolaylaştırarak ve böylelikle tüm dünyada uygulama birliğini ve kalitesini artırarak kamu çıkarına hizmet etmektir. (Türker İpek 2011:40)

“Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu” tarafından yayınlanan UMS’ları 70’den fazla ülkede ulusal denetim standartları için esas alınmaktadır. Uluslararası denetim standartları her türlü denetimlerde kullanılmaktadır –her türlü ölçekteki halka açık işletmeler ve özel firmalar ve her seviyedeki kamu şirketleri. Avrupa Komisyonu şu anda Uluslararası Denetim Standartlarının onaylanması için bir süreç ve takvim düşünmektedir.

2.1.6. Uluslararası muhasebe standartları komitesi vakfı [IASCF]

“Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi Vakfı” “[International Accounting Standards Committee Foundation - IASCF],” 8 Mart 2001 tarihinde kar amacı gütmeyen bir kurum olarak kurulmuştur. Temel görevleri; “Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu” stratejileri ve bütçesini belirlemek ve çalışmalarını denetlemektir. IASCF'nin 6 tanesi Avrupa, 6 tanesi Asya Okyanusya, 6 tanesi Kuzey Amerika, bölgeleri ve 4 tanesi de coğrafi bölgeyi dikkate alarak diğer bölgelerden gelen toplam 22 üyesi bulunmaktadır.

2.2 IAS/TMS 7 Nakit Akış Tablosu Standardı

2.2.1 Nakit akım tablosunun yapısı ve düzenlenmesi

TMS 7 ye göre bilgi kullanıcılarına işletmenin nakit akışları hakkında ayrıntılı bilgi verebilmek için nakit akış işleminin faaliyet türüne göre sınıflandırılmalıdır. Bu durumda söz konusu faaliyetler

- İşletme Faaliyetleri
- Yatırım Faaliyetleri
- Finansman Faaliyetleri olarak sıralanabilir.

Bu sınıflandırmalardan hareket edildiğinde yurt dışında ve Türkiye’de nakit akış tablosu standardına bağlı olarak işletmelerin nakit akışlarının yukarıda açıklanan üç faaliyet konusunda bilgi verecek biçimde düzenlenmesi istenmektedir.

Hatırlanacağı gibi daha önceki düzenlemeler kapsamında nakit akışları, dönem içi nakit girişleri ve nakit çıkışları olarak raporlanmaktaydı (elde edilen nakit tutarları nakit girişleri bölümünde, nakit şeklinde yapılan ödemeler de nakit çıkışları bölümünde). Bu durumda her faaliyet ilgili nakit giriş ve çıkışlarını toplu olarak görmek mümkün değildi. Bu açıdan değerlendirildiğinde yeni tablo biçimi eskisine göre daha ayrıntılı bilgiler vermekte ve nakit akışlarının raporlanmasına işletme faaliyeti, yatırım faaliyetleri ve finansman faaliyetleri ile ilgili karar alıcılar açısından detaylı bilgiler vermektedir. (Başar 2010:43)

Nakit hareketlerinin faaliyetlere göre nakit akış tablosu tablosunda gösterimine yönelik olarak dikkatli ve de tutarlı davranılması gerekmektedir. Yani, herhangi bir

nakit hareketi nakit akış tablosunda hangi kategori altında gösteriliyorsa izleyen dönemlerde de aynı ya da benzer nakit işlemi yine aynı kategoride gösterilmektedir. Örneğin faiz gelirleri standarda göre işletme faaliyeti nakit akışları kategorisinde gösterilebilir. Eğer bir işletme faiz gelirlerinden elde ettiği nakit tutarını ilk yıl yatırım faaliyetlerine ait nakit akışları bölümünde gösteriyorsa izleyen yıllarda da söz konusu nakit akışlarını aynı kategoride göstermesi gerekir.

Ayrıca yapılan bir işleme bağlı olarak tek bir işlem kendi bünyesinde birden fazla kategoriye ilişkin nakit akışlarını bulundurabilir. Örneğin, bir bankaya yapılan kredi ödemesinde borcun anapara ödemesi finansman faaliyeti nakit akışları olarak kabul edilirken, borca yönelik olarak ödenen faiz de işletme faaliyeti nakit akışı olarak değerlendirilebilir.

Nakit akış tablosunun işleyiş şekli SPK formatı baz olarak aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 2.3: Nakit Akış Tablosunun İşleyişi

1. İşletme Faaliyetlerden Kaynaklanan Nakit Akımları
2. Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akımları
3. Finansman Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akımları
Nakit ve Nakit Benzerlerindeki Net Artış/Azalış (1+2+3)
4. Dönem Başı Nakit ve Nakit Benzerleri
Dönem Sonu Nakit ve Nakit Benzerleri (1+2+3+4)

2.2.2. İşletme faaliyetlerinden fakit akışları

Nakit akışlarının en önemli kısmı işletme faaliyetinden elde edilen nakit akışlarıdır. Muhasebe literatürü incelendiğinde “işletme faaliyetlerinin” farklı tanımlarının olduğu görülmektedir. Bu tanımlar özetle aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Satış için ürün teslimi, üretilmesi ya da hizmet sağlanmasıdır. Yani bir işletmenin en başlıca gelir yaratan faaliyetleridir.
- Bir işletmenin karla ilgili faaliyetlerini çevreleyen işlemlerdir.

- Bu faaliyetlerden elde edilen nakit akışları bölümü faaliyet karını etkileyen nakit akışları ve yatırım ve finansman etkinlikleri dışında kalan işlemlere ait nakit akışlarını da göstermelidir.
- Nakit etkileri işletme ve ticari işlemlerle ilgili olan işlemlerdir.
- Firmanın ana gelir getirici etkinlikleri ile yatırım ve finansman faaliyeti olmayan diğer faaliyetleridir.
- Yatırım ve finansman faaliyeti olarak tanımlanmamış bütün faaliyet ve işlemleri kapsar. İşletme faaliyetleri genel olarak mal üretimi ve teslimi ve hizmeti sunumunu içerir. (örneğin gelirin tespit edilmesi kapsamında giren işlemler)

Bu tanımlara paralel olarak da TMS 7 işletme faaliyetlerini açıkça tanımlamıştır. Buna göre işletme etkinliklerinden sağlanan nakit akışları kredilere ihtiyaç duyulmadan firmanın yükümlülüklerini geri ödeyebilmesi, etkinliğini sürdürebilmesi, ortaklara kâr payı ödemelerini yapabilmesi ve işletme için yeni yatırımlara başlayıp başlayama çağı konularında bilgi verir. İşletme etkinliklerinden sağlanan nakit akışları, işlemin ana gelir getirici faaliyetlerinden oluşmakta olup net zararın veya karın belirlenmesinde yer alan işlemlerden kaynaklanmaktadır.

İşletme faaliyetlerinden sağlanan nakit giriş ve çıkışlarına ait örnekler aşağıdaki gibidir (TMS 7, md 14):

- Satılan ürünlerden ve verilen hizmetlerden (satışlardan) sağlanan nakit girişleri,
- Ücret, komisyon ve diğer hasılatla ilgili nakit girişleri,
- Ürün ve hizmetler için yapılan ödemelerden sağlanan nakit çıkışları,
- İşçiler ve işçiler adına yapılan ödemelerden kaynaklanan para çıkışları,
- Sigorta firmalarının aldığı veya ödediği primler, tazminatlar, yıllık ödemeler ve poliçeyle ilgili diğer yükümlülükler nedeniyle oluşan para giriş ve çıkışları,
- Yatırım veya finansman faaliyeti ile doğrudan ilgili olmadığı sürece kurum kazancı üzerinden hesaplanan diğer vergiler ile ilgili nakit çıkışları veya

söz konusu vergiler kapsamında alınan vergi iadeleri ile ilgili nakit girişleri,

- “Alım satım amaçlı elde bulundurulmuş sözleşmelerle ilgili nakit akımları,”

Maddi duran varlık satış kar veya zararları, dönem net karının belirlenmesinde dikkate alınsa bile maddi duran varlık satışı sonucunda oluşan nakit akışları yatırım faaliyeti olarak değerlendirilir. Diğer bir anlatımla maddi duran varlık satış tutarı yatırım faaliyetlerine ilişkin nakit girişleri olarak raporlanır. Ancak standarda göre başkalarına kiralanmak amacıyla elde bulundurmakta iken satış amacı ile elde bulundurulma niteliği kazanan varlıkların üretimi veya edinimi için yapılan nakit ödemelerinin ve bu tür varlıkların kiralanmasından veya satışından elde edilen nakit girişlerinin de işletme faaliyetinden kaynaklanan nakit akışları olarak değerlendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır (TMS 7 md 14).

Ayrıca işletme bünyesinde alım ve satım amacıyla ile menkul kıymetler bulunuyorsa bu işlemler sonucunda ortaya çıkan nakit hareketleri işletme faaliyetleri kapsamında yer alması gerekir. Ancak menkul kıymetlerin yatırım amacı ile alınması durumu söz konusu ise, bu kalemlerle ilgili nakit hareketleri yatırım faaliyetleri bölümünde raporlanmalıdır. Benzer şekilde bir işletme için bankadan kredi alınması ve bunun ödenmesi finansman faaliyeti olarak kabul edilirken, bu işlem banka açısından değerlendirildiğinde kredi verme işlemine yönelik nakit akışlarını bankanın kendi olağan faaliyetleri oluşturduğundan bu nakit akışları işletme faaliyeti olarak sınıflandırılmalıdır.

İşletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit giriş ve çıkışları dolaylı ve doğrudan yöntemle göre düzenlenmekte olup bu yöntemlere göre yapılması gereken düzeltme işlemleri aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 2.4: Doğrudan ve Dolaylı Yöntemde İşletme Faaliyetlerinden Nakit Akışlarına Ulaşılması

	DOĞRUDAN YÖNTEM	DOLAYLI YÖNTEM
Düzeltilen Kalemler	Hasılat, satılan mamullerin maliyeti ve kapsamlı gelir tablosundaki diğer kalemler	Dönem kâr/zararı
	Müşterilerden Alacaklar, Satıcılara Borçlar, D.İ deki stoklar değişmeler.	Müşterilerden Alacaklar, Satıcılara Borçlar, D.İ deki stoklar değişmeler
Düzeltilme Kalemleri	Para çıkış ve girişi oluşturmeyan diğer işlemler	Para giriş ve çıkışına neden olmayan kalemler Stok değer düşüklüğü karşılığı, kıdem tazminat karşılığı, amortisman giderleri,
	Finansman ve yatırımdan kaynaklanan nakit giriş ve çıkışları	Finansman ve yatırımdan kaynaklanan tüm nakit giriş ve çıkışları
Raporlanan Kalemler	Brüt nakit akışları	Dönem Net Kâr/Zarar Düzeltilme Kalemleri Müşterilerden Alacaklar, Satıcılara Borçlar, D.İ deki stoklar değişmeler Finansman ve yatırımdan kaynaklanan tüm nakit giriş ve çıkışları
Ulaşılan Tutar	İşletme etkinliklerinden nakit giriş ve çıkışları	İşletme etkinliklerinden nakit giriş ve çıkışları

Nakit akımlara ulaşabilmek için her iki yöntemde de düzeltilmesi gereken işlemler aynıdır. Düzeltilmesi gereken kalemler, işletmenin faaliyetleriyle ilgili müşterilerden alacaklar, tedarikçilere olan borçlar, işletmenin üretimde kullanmak üzere almış olduğu hammadde, yardımcı malzeme veya üretmiş olduğu mamullerde oluşan dönem içerisindeki değişiklikler ile nakit giriş ve çıkışına neden olmayan işlemler ile yatırım ve finansman faaliyetlerinde raporlanması gereken kalemlerden oluşmaktadır.

a) Stoklar, faaliyetle ilgili ticari alacak ve borçlarda ortaya çıkan değişiklikler

Stoklar, olağan işletme faaliyetleri kapsamında işletmenin üretimde kullanmak için almış olduğu hammadde, yardımcı malzeme ve üretilen mamul ya da ticari amaçla almış olduğu mamuller olarak ifade edilebilir. (Gökçen 2016:221) İşletmenin stok kalemlerinde oluşan düzeltme işlemleri nakit akışına sebep olmaz. İşletmenin stok kalemleriyle ilgili yapmış olduğu karşılık veya değer düşüklüğü kayıtları nakit akışını etkilememektedir.

b) Nakit Dışı Kalemler

Yatırım ve finansman işlemlerinden nakit ve nakde eşdeğer varlık kullanımına gerek göstermeyenler, nakit akış tablosunda gösterilmez.

İşletmelerin yatırım ve finansman faaliyetleri firmaların aktif ve sermaye alanlarına etkilemesine karşın, işletmenin nakit giriş ve çıkışlarında bir etkiye sahip değildirler. Nakit akışına neden olmayan işlemlerin nakit akış tablosunda gösterilmemesi nakit akım tablosunun amacı ile uyumaktadır.

Nakit giriş ve çıkışına neden olmayan işlemler için aşağıdaki örnekler verilebilir:

- Aktiflerin borçlanma ve finansal kiralama yoluyla elde edilmesi
- Bir işletmenin hisse senedi ihracı yolu ile elde edilmesi
- Borçların özkaynağa dönüştürülmesi,
- Amortisman ve itfa tükenme payları
- Karşılık Giderleri
- Değer düşüklüğü zararları ve iptalleri
- Dönem ayırıcı işlemler
- Gerçekleşmemiş yabancı para çevrim farkları

c) Yatırım veya finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışlarından kaynaklanan kalemler

İşletmenin yatırım ve finansman faaliyetlerinden elde ettiği brüt nakit akışları gruplar halinde ayrı raporlanır. Aşağıda açıklanan nakit akışları net esasa göre raporlanır.

Net yönteme göre raporlanacak nakit akışları:

- Ticari alacaklar adına yapılan nakit akışları

- Yüksek tutarlı, devir hızı yüksek olan ve vade süresi az olan hesaplara ilişkin nakit akışları

Bunlara örnek olarak aşağıdaki işlemleri gösterilebilir:

- Bankadaki vadesi hesaba yatırılan ve hesaptan çekilen tutarlar
- Müşteri adına yatırım kuruluşları tarafından tutulan paralar,
- Mal sahibi adına tahsil edilen ödemeler ve kira tutarları
- Kredi kartı müşterilerinin ilgili ana para ödemeleri,
- Menkul kıymetlerin alınması veya elden çıkarılması,
- Borçlanmaların nakit akışları

d) Düzeltme İşlemlerinin Etkileri

Bu kalemler, doğrudan yöntemde, içinde raporlandığı gelir/gider kalemlerinden düşülür.

Tablo 2.5: Düzeltme İşlemleri Arasındaki Farklar

OLUMLU	OLUMSUZ
Stoklar, Faaliyetle İlgili Ticari Alacak ve Borçlardaki Değişiklikler Mamul, Hammadde ve Malzemedeki Azalış Etkinliklerle İlgili Ticari Alac. Azalış Etkinliklerle İlgili Ticari Borç. Artış	Stoklar, Faaliyetle İlgili Ticari Alacak ve Borçlardaki Değişiklikler Mamul, Hammadde ve Malzemedeki Artış Etkinliklerle İlgili Ticari Alac. Artış Etkinliklerle İlgili Ticari Borç. Azalış
Nakit Giriş ve Çıkışı Sağlamayan Kalemler Amortisman ve İtfa Gideri ile İlgili Düzeltmeler Değer Düşüklüğü ile İlgili Düzeltmeler Karşılıklar ile İlgili Düzeltmeler Gerçekleşmemiş Yabancı Para Çevirim Zararları ile İlgili Düzeltmeler Gerçeğe Uygun Değer Kayıpları ile İlgili Düzeltmeler Dönem Ayırıcı İşlemler Gider Tahakkukları Peşin Ödenen Giderler (Dönem Gider Payı) Gelecek Dönemlere Ait Gelirler (Dönem Girişi) Faiz Giderleri ile İlgili Düzeltmeler Vergi Gideri ile İlgili Düzeltmeler	Nakit Giriş ve Çıkışı Sağlamayan Kalemler Değer Düşüklüğü İptali ile İlgili Düzeltmeler Karşılık İptalleri ile İlgili Düzeltmeler Gerçekleşmemiş Yabancı Para Çevirim Kârları ile İlgili Düzeltmeler Gerçeğe Uygun Değer Kazançları ile İlgili Düzeltmeler Dönem Ayırıcı İşlemler Gelir Tahakkukları Peşin Ödenen Giderler (Dönem Ödemesi) Gelecek Dönemlere Ait Gelirler(Dönem Gelir Payı) Faiz Gelirleri ile İlgili Düzeltmeler İştiraklerin Dağıtılmamış Kârları ile İlgili Düzeltmeler
Yatırım Veya Finansman Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akışları Duran Varlıkların Elden Çıkarılmasından Kaynaklanan Kazançlar ile İlgili Düzeltmeler Yatırım ya da Finansman Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akışlarına Neden Olan Diğer Kalemlere İlişkin Düzeltmeler	Yatırım Veya Finansman Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akışları Duran Varlıkların Elden Çıkarılmasından Kaynaklanan Kazançlar ile İlgili Düzeltmeler Yatırım ya da Finansman Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akışlarına Neden Olan Diğer Kalemlere İlişkin Düzeltmeler

Net yöntem de işletme faaliyetlerinde dolayı brüt nakit akışlarının rapor edilmesi brüt yönteme göre daha bilgilendirici ve açıklayıcı olabilir. Nakit akım tablosunun yatırım ve finansman faaliyetlerinde olduğu gibi işletme faaliyetlerinin de brüt olarak rapor edilmesine imkân tanımaktadır.

Brüt yöntem de ise işletmenin elde etmiş olduğu kar ile işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit giriş ve çıkışları arasındaki tutara ışık tutarak, ikisi arasındaki benzerlik ve farkları anlama olanağı tanımaktadır. Bununla beraber muhasebe sistemindeki verilerin nakit akım tablosuna aktarılmasında kolaylık sağlamaktadır.

Tablo 2.6: Doğrudan ve Dolaylı Yönetmelerin Karşılaştırılması

	DOĞRUDAN	DOLAYLI
Brüt Nakit Akışlarını Görme İmkânı	Var	Yok
Gelecekteki Nakit Akışlarını Tahmin Gücü	Yüksek	Düşük
Açıklama Gücü	Yüksek	Düşük
Sapma Analizi Yapma Gücü	Yüksek	Düşük
İş Yükü ve Maliyet	Yüksek	Düşük
Kâr / İFNA Farkını Analiz Gücü	Düşük	Yüksek

Uluslararası muhasebe standartları her iki yöntemde de raporlamaya imkan tanımaktadır. Ancak ülkemizde daha çok doğrudan yöntem tercih edilmektedir.

2.2.3 Dolaylı yöntem

İşletme faaliyetlerinden nakit akışlarının net (dolaylı) yöneteme göre düzenlenmesinde net kara ya da zararın işletme faaliyetlerine yönelik nakit akışları ile uyumlaştırması yapılmaktadır. Bu işlem esasında tahakkuk sürecinin feshedilmesine dayanmaktadır. Bu uyumlaştırma sürecinde birçok kalem yer almayabilir çünkü bunların gelir, kazanç, gider ya da zarar olarak gelir tablosunda tanınması, nakit giriş ve çıkışları ile rastlamaktadır. (Kısakürek 2005:15) Dolayısıyla yapılacak ekleme ya da çıkarmaların gelir tablosunda nakit hareketlerinin zamanlaması ile simetrik bir ilişki bulunmamaktadır.

- Mamul, Hammadde ve Malzeme, faaliyetle ilgili tahsilat ve ödemlerdeki değişimler,
- Karşılıklar, amortisman, ertelenmiş vergi, gerçekleşmemiş kambiyo kar zararları, iştiraklerden dağıtılmamış karları gibi nakit dışı kalemler,
- Nakit etkisi, yatırım ve finansman faaliyeti nakit giriş ve çıkışları ile ilgili olan kalemler.

Yukarıdaki ifadelerden de anlaşılacağı gibi, net yöntemde gelir tablosunda vergiden önceki dönem karı esas alınmaktadır ve nakit girişine neden olmayan gelirler

bu kardan düşülürken, nakit çıkışına neden olmayan giderler bu kara ilave edilmektedir.

Tablo 2.7: Nakit Akım Tablosu – TMS 7

A. İŞLETME FAALİYETLERDEN NAKİT AKIŞLARI

Dönem Kârı/Zararı

Dönem Net Kârı/Zararı Mutabakatı ile İlgili Düzeltmeler

Amortisman ve İtfa Gideri ile İlgili Düzeltmeler

Değer Düşüklüğü/İptali ile İlgili Düzeltmeler

Karşılıklar ile İlgili Düzeltmeler

Faiz Gelirleri ve Giderleri ile İlgili Düzeltmeler

Gerçekleşmemiş Yabancı Para Çevirim Farkları ile İlgili Düzeltmeler

Pay Bazlı Ödemeler ile İlgili Düzeltmeler

Gerçeğe Uygun Değer Kayıpları/Kazançları ile İlgili Düzeltmeler

İştiraklerin Dağıtılmamış Kârları ile İlgili Düzeltmeler

Vergi Gideri/Geliri ile İlgili Düzeltmeler

Duran Varlıkların Elden Çıkarılmasından Kaynaklanan Kayıp/Kazançlar ile İlgili Düzeltmeler,

Yatırım ya da Finansman Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akışlarına Neden Olan Diğer Kalemlere İlişkin Düzeltmeler”

Kâr/Zarar Mutabakatı ile İlgili Diğer Düzeltmeler

İşletme Sermayesinde Gerçekleşen Değişimler

Stoklardaki Artış/Azalışla İlgili Düzeltmeler

Ticari Alacaklardaki Artış/Azalışla İlgili Düzeltmeler

Finans Sektörü Faaliyetlerinden Alacaklarda Artış/Azalış

Faaliyetlerle İlgili Diğer Alacaklardaki Artış/Azalışla İlgili Düzeltmeler

Ticari Borçlardaki Artış/Azalışla İlgili Düzeltmeler

Finans Sektörü Faaliyetlerinden Borçlardaki Artış/Azalış

Faaliyetlerle İlgili Diğer Borçlardaki Artış/Azalışla İlgili Düzeltmeler

İşletme Sermayesinde Gerçekleşen Diğer Artış/Azalışla İlgili Düzeltmeler

Faaliyetlerden Elde Edilen Nakit Akışları

Ödenen Temettüleri

Alınan Temettüleri

Ödenen Faiz

Alınan Faiz

Vergi Ödemeleri/İadeleri

Diğer Nakit Girişleri/Çıkışları

2.2.4 Dönem kârı/zararı

Nakit akım tablosundaki işletme faaliyetlerinden elde edilen nakde ulaşabilmek için öncelikle dönemin net kar/zararının düzeltilmesi ile sağlanacaktır. Dönem net kar veya zarar ilişkin işletmede yapılmış olan tahakkuk işlemlerinde bir hata varsa öncelikle buradaki düzeltme işlemleri yapılır. (Gökçen 2016:234)

2.2.5 Dönem kârı/zararı mutabakatı ile ilgili düzeltmeler

Nakit akım tablosunda dönem net karı veya zararı ile ilgili düzeltmeler ayrıca raporlanmaktadır. Düzeltme kalemleri işletme faaliyetlerine etki ettiğinden dolayı bu kalemler detaylı olarak incelenecektir.

a) Amortisman ve İtfa Gideri İle İlgili Düzeltmeler

İşletmede gerek üretimde kullanılan tesis makine, işletme içi kullanılan demirbaş amortismanına tabi tutularak gider olarak kayıtlara alınmaktadır. (Gökçen 2016:334) Maddi duran varlıkların satın alınmasında nakit çıkışına neden olmakla birlikte maddi duran varlığın nakit çıkışını gerektirmeyen gider giderlerin de nakit çıkışı gerektiren maliyetlere ulaşılmasında maddi duran varlığın maliyetinden düşülmesi gerekmektedir.

c) Değer Düşüklüğü/İptali İle İlgili Düzeltmeler

İşletmelerin mevcut varlıklarının değerinden daha yüksek tutarda veya değerinden daha aşağı bir tutarda gözükmemesi için gereken düzeltmeler yapılmadığıdır. İşletmedeki varlıklar, stoklar, alacaklar, finansal varlıklar, satılmak üzere elde tutulan varlıklar, maddi duran varlıklar, maddi olmayan duran varlıklar, şerefîye ve yatırım amaçlı gayrimenkuller değer düşüklüğü açısından değerlendirilir ve gerekiyorsa değer düşüklüğü karşılığı ayrılır. (Gökçen 2016:162) İşletme varlıkları için ayrılmış olan karşılık kayıtları işletmenin nakit giriş ve çıkışına etki etmemekle beraber nakit akım tablosu düzenlenirken düzeltme işlemi olarak dikkate alınmalıdır. İşletme varlıklarındaki değer düşüklüğünün devam etmesi işletmenin gelecekte bu varlıkları elden çıkarmasından dolayı nakit girişlerinde azalmaya neden olacaktır.

Dönem Sonu Stok =	Dönem Başı Stok	+	Dönem İçi Alımlar	-	Satışlar	-	Değer Düş. Kar.

c) Karşılıklar İle İlgili Düzeltmeler

Karşılıklar, gerçekleşme zamanı ve tutarı belli olmayan yükümlülüklerdir (TMS 37, Mad 10)”. Bir karşılığa ilişkin yükümlülüğün yerine getirilebilmesi için gerekli harcamaların bir kısmını veya tamamını diğer bir tarafın tazmin edilmesi beklendiğinde, ilgili tazminat ancak ve ancak işletmenin yükümlülüğünü yerine getirmesi durumunda tazminatın elde edileceğinin kesine yakın olması durumunda muhasebeleştirilmektedir. Örnek olarak kıdem tazminatı verilebilir. Kıdem tazminat karşılığı tutarı veya iptali herhangi bir nakit giriş ve çıkış işlemine neden olmaz. Kıdem tazminat karşılığı bir yükümlülük ifade ettiği için gelecekte bir nakit çıkışı yaratabilir. İşletmenin gelecekte kıdem tazminat ödemesi yapması durumunda işletme faaliyetlerinden nakit çıkışı olarak raporlanması gerekmektedir.

D.S Karşılık Tutarı =	D.B Karşılık Tutarı =	+	D.İ.A. Karşılık Tutarı	-	İptal Edilen K.Tutarı	-	Ödenen Tutar

d) Gerçeğe uygun değer kayıpları/kazançları ile ilgili düzeltmeler

Gerçeğe uygun değer var olan piyasa şartlarında piyasa katılımcıları arasında bir varlığın satışına veya bir borcun devrine yönelik olarak ölçüm tarihinde olağan bir firmadaki fiyatın tahmin edilmesidir. (Gökçen 2016:162)

Başka bir ifadeyle piyasa koşullarına bağlı olduğundan riskleri de içerecek şekilde piyasa katılımcılarının varlıkları ve borçları fiyatlandırırken kullanacakları varsayımlar kullanılarak ölçülür.

Gerçeğe uygun değer ölçümü; işletmenin varlıklarına, borçlarına ve gerçeğe uygun değer üzerinden ölçülen işletmenin kendi özkaynağına dayalı finansal araçlarına uygulanır. İşletmenin varlıklarında borçlarında gerçeğe uygun değerlerinde ki bir değişim işletmenin nakit çıkışlarında bir harekete sebep olmaz.

Gerçeğe uygun değer kazanç ve kayıpları gelecekte varlığın satışından nakit girişine sebep olabileceğinden raporlama da dikkate alınmalıdır.

D.S Varlık Tutarı =	D.B Varlık Tutarı	+	Alımlar	-	Satışlar	-	Diğer Varlık Sınıflarına aktarılan Tutarlar	(+/-)	GUD Kazanç/ Kayıpları

e) Gerçekleşmemiş Yabancı Para Çevirim Farkları İle İlgili Düzeltmeler

TMS 21' göre yabancı paralı bir işlem, yabancı para biriminde gerçekleşmiş ya da ödemenin yabancı para biriminde gerçekleşmesi gerektiren bir işlemdir. Buna göre;

- İşletme tarafından belirlenmiş yabancı para biriminden ürün veya hizmet alınıp satılması,
- İşletmenin bir para biriminde borç vermesi ya da kredi alması,
- Firmanın yabancı para cinsinden varlık satın alması veya varlık satması ile yükümlülüklerinde doğmasıdır.

Yabancı para işlemlerinde, muhasebe kayıtlarına alınırken; yabancı para birimindeki tutara, geçerli para birimi ile işlemin yapıldığı tarihteki yabancı para birimi arasındaki mevcut kur uygulanarak geçerli para biriminden muhasebeleştirilir.

Raporlama dönemlerinde aşağıdaki çevrim işlemleri yapılır.

- Döviz cinci olan hesaplar kapanış kurundan çevrilir.
- Tarihi maliyet cinsinden ölçülen yabancı para birimindeki parasal olmayan kalemler işlem tarihindeki döviz kuru kullanılarak çevrilir
- Gerçeğe uygun değerden ölçülen yabancı para birimindeki parasal olmayan kalemler gerçeğe uygun değer belirlendiği tarihteki döviz kurları kullanılarak çevrilir.

Döviz cinsinden ödemelerin ya da mal ve hizmet satın alımlarında veya satışlarında muhasebe kayıtlarına alınırken oluşan kur farkları dönemin kur farkı veya zararı

olarak muhasebeleştirilir. Oluşan bu kur farkları nakit girişi veya çıkışına neden olmaz.

D.S Borçlanmalar =	D.B Borçlanmalar	+	D.İ Borçlanmalar	-	D.İ Ödemeler	(+/-)	Gerçekleşmemiş Yabancı Para Çevrim Farkları

f) Dönem ayırıcı işlemler

Bu işlemler nakit akım tablosu ile gelir tablosu arasındaki düzenleme farklarını en şekilde ortaya koyan işlemlerdir. Dönemsellik gereği gelir ve giderler dönemle ilişkilendirilirken;

- Ödenmiş olup gelecekte gider olarak kaydedilecek işlemler,
- Tahsil edilmiş olup gelecekte gelir olarak kaydedilecek işlemler,
- Tahsil edilebilir durumuna gelmemiş gelir,
- Borç haline gelmemiş giderler, bilanço da izlenilmektedir.

İşletmedeki gelecek dönemlere ait gelir ve giderler tahsil edildikleri veya ödendikleri dönemde nakit giriş ve çıkışına neden olurken, yapılan tahakkuk kayıtları işletmenin nakit giriş ve çıkışına etki etmemektedir. Nakit akım tablosu bu işlemlerin nakit akışı sağladığı zamanı dikkate alırken, gelir tablosu tutarın meydana geldiği dönemde ilişkilendirir. Tahakkuk kayıtları nakit akım tablosunu gelecekte etkilemekte iken gelir tablosunu ise kaydın yapıldığı dönemde etkilemektedir.

D.S Peşin Ödenen Giderler =	D.B Peşin Ödenen Giderler	+	D.İ Peşin Ödenen Giderler	-	D.İ Giderleştirilen Tutarlar

Dönem içerisinde gidere aktarılan tutarlar düzeltilirken, dönem içinde yapılan ödemelerin tamamı düşülür.

g) Faiz gelir ve giderleri ile ilgili düzeltmeler

İşletme faaliyetlerinin devamı veya yatırımlar için kullanmış olduğu kredilerin faiz ve diğer giderlerini ifade etmektedir. Borçlanma maliyetlerinin unsurları, tanımlanan

etkin faiz oranı yönetimi kullanılarak hesaplanmış faiz gideri, mali tablolara yansıtılan finansal kiralamalara ilişkin giderler ve yabancı para ile borçlanmalar nedeniyle ortaya çıkan kur farklarıdır. (Gökçen 2016:423)

Firmanın yatırım amacıyla almış olduğu kredi ve katlandığı diğer giderler yatırımın (tesis makine, fabrika binası inşası) muhasebeleştirilmesinde maliyete dâhil edilmektedir. Nakit akım tablosunda sağlanan kredinin nakit girişi yarattığı dönem dikkate alınır. Katlanılan faiz ve diğer giderlerin maliyet kayıtlarına alınması nakit giriş ve çıkışına neden olmaz.

h) Yatırım veya Finansman Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akışlarından Kaynaklanan Kalemler

Duran Varlıkların Elden Çıkarılmasından Kaynaklanan Kayıp/Kazançlar;

İşletme bünyesinde bulunan maddi duran varlıkların gelecekte elden çıkarılmasından dolayı oluşan nakit girişleri nakit akım tablosunu etkilemektedir. Duran varlıkların elden çıkarılmasından doğan zarar veya kar nakit akım tablosunu etkilememektedir. Yatırım amacıyla alınan maddi duran varlıklar nakit akım tablosunda işletme faaliyetleri yerine yatırım faaliyetleri bölümünde takip edilmelidir.

İşletme Birleşmelerinde Ortaya Çıkan Kârlar;

İşletmelerin birleşmesi nedeniyle “pazarlıklı satın almadan kaynaklanan kâr” TFRS-3 uyarınca kar ya da zarar olarak kayıtlara alınır. Satın alınan işletmedeki varlık ve borçlar birleşme tarihinde net tutarları gönderilen tutardan büyükse, ortaya çıkan kazanç “pazarlıklı satın almadan kaynaklanan” kâr olarak ifade edilebilir. Nakit akış tutarı pazarlık nedeniyle oluşan kar değil işletmeye gönderilen tutar olup yatırım faaliyet kısmında raporlanmaktadır.

2.2.6 İşletme sermayesinde gerçekleşen değişimler

İşletmedeki faaliyetleriyle ilgili ticari alacak ve borçlar, stoklar da ki dönem de meydana gelen değişimler firma sermayesinde değişimler olarak sınıflandırılmış olup dönemin kar veya zararının düzeltme işlemine kullanılmaktadır. Firma sermayesindeki değişimlerin hesaplanmasında finansal tablo da yer alan stok, faaliyetle ilgili borç ve alacak değişimlerinden faydalanılır. (Örten 2006:12)

Firmaların sermaye tutarları, firmanın satış hacmi, stok sürelerine, alım ve satım vadelerine göre oluşmaktadır. Firmanın sermayesindeki değişimler raporlama zamanında, işletme sermayesi ihtiyacının hangi tutarda azaldığı/arttığı ile ilgili açıklayıcı bilgiler vermekte olup işletme faaliyetlerinden nakit akım tutarlarının belirlenmesinde önemli ölçüde belirli olacaktır.

2.2.7 Doğrudan yöntem

Bu yöntem de işletmenin nakit akışlarını etkileyen kalemler ve tutarları raporlanmaktadır. Dolayısıyla işletme faaliyeti nakit giriş ve çıkış tutarları doğrudan yer almaktadır. Bu yöntemin en büyük avantajı kolay uygulanabilir olmasıdır. Bu yöntem açıkça işletme faaliyetleri için ödenen ve tahsil edilen nakit tutarlarını göstermektedir. Brüt yöntem de önemli brüt nakit giriş ve çıkışları;

I-Firmanın muhasebe kayıtlarından veya

II- Hasılat, satışların maliyeti (finansal bir kuruluş için faiz benzeri gelir ile giderler) ve nakit akış tablosundaki diğer kalemlerin

- Faaliyetlerle ilgili ticari borç ve alacaklardaki değişiklikler, stoklar,
- Para giriş ve çıkışına neden olmayan diğer kalemler
- Nakit etkisi, yatırım veya finansman nakit akışlarıyla ilgili olan kalemlerin etkisi dikkate alınarak düzeltilmesi ile elde edilebilir.

Aşağıda işletme faaliyeti nakit akışlarının brüt yönteme göre raporlanmış şekli yer almaktadır:

Tablo 2.8: İşletme Faaliyetlerinden Nakit Akışları

İşletme Faaliyetlerinden Nakit Akışları

1.Esas Faaliyet Gelirlerinden Sağlanan Nakit Girişleri (+)

a) Satışlardan sağlanan nakit girişleri² (+)

b) Gelirlerden sağlanan nakit girişleri (+)

2. Esas Faaliyet Giderlerine İlişkin Nakit Çıkışları³ (-)

a) Satılan Mal ve Hizmet Maliyetleri ve Stok Değişimlerine İlişkin Nakit Çıkışları⁴ (+)

b) Faaliyet Giderlerine İlişkin Nakit Çıkışları (+)

Esas Faaliyet Sonucu Sağlanan Net Nakit Akışı (1-2)

3. Diğer Gelir ve Karlardan Sağlanan Nakit Girişleri⁵ +

4. Diğer Gider ve Zararlardan Sağlanan Nakit Çıkışları⁶ (-)

5. Finansman Giderlerinden Sağlanan Nakit Çıkışları (-)

² Satışlardan sağlanan nakit girişleri aşağıdaki gibi hesaplanabilir:

Net Satışlar

(-) Ticari Alacaklardaki Artışlar (Satışlardan Kaynaklanan)

(+) Ticari Alacaklardaki Azalışlar (Satışlardan Kaynaklanan)

(+) Alınan Sipariş Avanslarındaki Artışlar

(-) Alınan Sipariş Avanslarındaki Azalışlar

(+) Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakedişleri Artışları

(-) Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakedişleri Artışları

³ Faaliyet Giderlerine İlişkin Nakit Çıkışları aşağıdaki gibi hesaplanabilir:

Araştırma Geliştirme Giderleri (+)

(+) Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri

(+) Genel Yönetim Giderleri

(-) Amortisman ve Nakit Çıkışı Gerektirmeyen Diğer Giderler

⁴ Maliyetlerden ve Stok Değişimlerinden kaynaklanan nakit çıkışları aşağıdaki gibi hesaplanabilir.

(+) Satışların Maliyeti

(+) Stoklardaki Artışlar

(-) Stoklardaki Azalışlar

(+) Ticari Borçlardaki Azalışlar (Alımlardan Kaynaklanan)

(-) Ticari Borçlardaki Artışlar

(-) Amortisman ve Nakit Çıkışı Gerektirmeyen Giderler

(+) Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetlerindeki Artışlar

(-) Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetlerindeki Artışlar

⁵ Diğer Gelir ve Karlardan Sağlanan Nakit Girişleri aşağıdaki gibi hesaplanabilir.

(+) Olağan gelir ve karlardan sağlanan nakit girişleri

(-) Diğer gelir ve karlardan sağlanan nakit girişleri

(-) Nakit girişi sağlanmayan gelir ve karlar

⁶ Diğer Gider ve Zararlara İlişkin Nakit Çıkışı aşağıdaki gibi hesaplanabilir.

(+) Diğer faaliyetlerle ilgili olağan gider ve zararlar

(+) Diğer gider ve zararlar

(-) Nakit çıkışını gerektirmeyen diğer gider ve zararlar

6. İşletme Faaliyetleriyle İlgili Varlık ve Yabancı Kaynaklardaki Değişiklere İlişkin Nakit Akışları(+)(-)

a) Varlık Artışları (-)

b) Varlık Azalışları (+)

c) Yabancı Kaynak Artışları (+)

d) Yabancı Kaynak Azalışları (-)

7. Dönem Karı ve Vergi Diğer Yasal Yükümlülüklerle İlişkin Nakit Çıkışları (-)

a) Önceki Dönem Karından Ödenen (+)

b) Geçici Vergiler (+)

Yukarıdaki tablo sunuş şeklinden de anlaşılacağı gibi işletme faaliyeti nakit akışlarının belirlenmesinde ortaya çıkan nakit hareketi yaratmayan kalemlerdeki değişikliklerin de ayrıca yarattığı etkiye göre net satışlara ilave edilmesi ya da çıkarılması gerekmektedir. Bu durumda nakit girişi sağlamayan başlıcaları aşağıdaki gibidir:

- Konusu kalmayan karşılıklar
- Reeskont faiz gelirleri
- Gerçekleşmemiş kambiyo karları
- Gelir tahakkukları kaynaklı gelirler
- Gelecek Aylara Ait Gelirlerin cari döneme ilişkin payı
- Gelecek Yıllara Ait Giderlerin cari döneme ilişkin payı
- Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım İşleri hak edişlerinin Yurt içi Satışlara aktarılması
- Alınan sipariş avansları mahsubu
- Diğer nakit girişi sağlamayan gelirler

Nakit çıkışına neden olmayan giderler ise aşağıdaki gibidir:

- Amortisman Giderleri,
- Karşılık giderleri (varlık değer düşüklüğüne ait karşılık giderleri ile borç ve gider karşılıkları)
- Reeskont faiz giderleri
- Gerçekleşmemiş kambiyo zararları,
- Gelecek aylara/yıllara ait giderlerden cari dönemde gidere dönüştürülen kısım,
- Gider tahakkukları kaynaklı giderler,
- Menkul kıymet ihraç farklarının çıkarılan tahvilin ve diğer borçlanma belgelerinin vadesine göre gidere dönüştürülmesi,
- Yıllara yaygın inşaat ve onarım maliyetinin satılan hizmet maliyetine aktarılması,
- Alınan avansların mahsubu,
- Diğer nakit çıkışını gerektirmeyen giderler

Ayrıca yarattığı nakit etkisinin, yatırım veya finansman faaliyetlerine ait olan nakit akışlarıyla ilgili olan kalemler söz konusu değildir. Örneğin İşletmenin bir borcunu ödeyebilmesi için yeniden borçlanma söz konusu olabilir ve söz konusu nakit akışı finans işlemi ile ilgili nakit girişleri olarak kabul edilebilir.

Yukarıdaki hesaplamalara bağlı olarak işletme faaliyeti nakit akışlarının belirlenmesinde eğer yabancı paralı alacaklar varsa ticari alacaklardaki artışlar hesaplanırken yabancı paralı alacakların dönem sonunda değerlemesinden dolayı kur farkları hesaplanacaktır. Ancak kur değişim etkileri – TMS 21 standardına göre aynı yıl içinde ortaya çıkan kur farkları (yıl içinde olduğu için) satışlarla ilişkilendirilerek gelir tablosu hesabı olan diğer gelirle ya da diğer indirimler hesabında izlenmesi gerekir. Dolayısıyla satış gelirleri içinde kur farkından elde edilen kazançlar ya da kayıplar da gösterilecektir. Bu durumda satışlardan elde edilen nakit tutarı kambiyo karları/zararını da içermektedir. Ancak yabancı paralı satış işleminin yapıldığı dönemi takip eden hesap dönemleri içinde yabancı paralı alacaklar tahsil ediliyorsa bu durumda ortaya çıkan kur farkları ise gelir tablosunda diğer olağan gelir ve karlar bölümünde raporlanacaktır. Bu durumda satış gelirleri içinde yer almayan kambiyo karlarından dolayı satışlardan elde edilen nakit tutarı olduğundan az gözükecektir. Söz konusu kambiyo karlarının veya zararlarının satışlarla ilgili kısmının ayrılarak satışlardan elde edilen nakit tutarı ile ilişkilendirilmesi gerekir.

2.2.8 Yatırım faaliyetlerinden nakit akışları

İşletmenin yatırım faaliyeti, nakit benzeri ve uzun dönemli varlıkların içerisinde yer almayan diğer yatırımların satın alınması veya elden çıkarılmasına yönelik faaliyetler olarak tanımlanabilir. Firmaların yatırım faaliyetine ilişkin nakit akışı sağlamak amacıyla ayrılan kaynaklar için yapılacak olan harcamaları ifade etmektedir. (TMS 7 md 1).

- Firmaların yatırım kapsamında almış olduğu makine, teçhizat, bina gibi varlıkların alımından kaynaklanan nakit çıkışları. İşletmenin bünyesinde inşa edilen maddi duran varlıklar için harcanan tutarlarda nakit çıkışlarını ifade eder.
- İşletmenin bünyesinde geliştirmiş olduğu yazılım veya maddi duran varlığın satılmasından dolayı sağlanan nakit girişleri

- “Nakit benzeri veya alım satım amacıyla elde tutulan araçlarla ilgili olmadığı sürece, başka bir işletmeye iştirak etmek veya o işletmenin borçlanma aracını satın almak için ve müşterek yönetime tabi teşebbüse (iş ortaklığına) katılmak için yapılan nakit çıkışları”
- “Nakit benzeri veya alım satım amacıyla elde tutulan araçlarla ilgili olmadığı sürece, başka bir işletmenin hisse senedinin veya borçlanma aracının veya işletmenin bir müşterek yönetime tabi teşebbüsteki (iş ortaklarındaki) payının satılması sonucu elde edilen nakit girişleri”
- Finans kuruluşlarının işlemleri hariç olmak üzere, firma tarafından diğer kişilere verilmiş olan borç ve avanslara ilişkin nakit çıkışları
- Finans kuruluşlarının işlemleri hariç olmak üzere, firma tarafından diğer kişilere verilmiş olan borç ve avanslara ilişkin yapılan tahsilatlar,
- Finansman faaliyetleri, alım satım amacıyla yapılanlar hariç olmak üzere ödeme süresi sözleşmeleri, vadeli işlemler, takas sözleşmelerine ilişkin nakit akışları

Yukarıdaki maddelerden de anlaşılacağı gibi alım satım amacı ile işletmede bulundurulmayan veya nakit benzeri varlıklar kapsamında olmayan menkul değerler, maddi duran varlıklar, finansal duran varlıklar ve diğer duran varlıkların satışlarından sağlanan nakit ve nakit benzeri tutarlar yatırım faaliyeti nakit girişlerine örnek olarak verilebilir. Ayrıca işletmelerin kendi bağlı ortaklık iştirak veya ana ortaklığından veya diğer üçüncü kişilerden aldığı ticari faaliyeti dışındaki borç ve avanslar, işletmenin iş ortaklarından bağlı ortaklarından ve iştiraklerinden aldığı temettüleri, yatırımlardan elde ettiği getiriler bu bölümden nakit girişi olarak raporlanır. Maddi duran varlık alışları, maddi olmayan duran varlık alışları, finansal duran varlık alışları, yapılmakta olan yatırımlar ile diğer duran varlık alışları nakit ve benzeri değerlerle ödenmişse yatırım faaliyetleri nakit çıkışları olarak sınıflandırılır. Ancak bir maddi duran varlık finansal kiralama yolu ile alınmışsa, bu nakit akış tablosunda gösterilmeyecektir.

Bu açıdan bakıldığında aktifleştirilmiş giderler (bilançoda varlıklara eklenen ve amortismanına tabi tutulan giderlerin) genellikle yatırım faaliyetlerine yönelik nakit akışları olarak sınıflandırıldığı görülmektedir.

Buna örnek olarak demirbaş, makine ve teçhizata yönelik aktifleştirilmiş faiz giderleri, aktifleştirilmiş yazılım geliştirme giderleri, aktifleştirilmiş petrol arama

giderleri verilebilir. Ayrıca vadesine kadar elde tutulan ya da satılabilir niteliği olan tahvil ve benzeri borçlanma senetlerine yapılan yatırımların, nakit akış tablosunda yatırımlara yönelik nakit akışları olarak sınıflandırılması gerekmektedir. Ayrıca, özün önceliği ilkesi gereği duran varlığın satışı karşılığında alınmış olan alacak senedinin tahsili sonucu elde edilen nakit, yatırımlara ait nakit girişi olarak sınıflandırılması gerekir. Benzer şekilde yangında hasar gören varlıklara yönelik olarak elde edilen sigorta tazminatı yatırım faaliyetlerine yönelik varlıklara ait ise elde edilen nakit girişleri yatırım faaliyetine yönelik nakit akışları olarak değerlendirilmelidir.

Sermaye Piyasası Kurulunun belirlemiş olduğu nakit akım tablosu formatlarında yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları aşağıdaki gibidir.

Tablo 2.9: Yatırım Faaliyetlerinden Nakit Akışları (SPK Formatı)

B. YATIRIM FAALİYETLERİNDEN KAYNAKLANAN NAKİT AKIŞLARI
Bağlı Ortaklıkların Kontrolünün Kaybı Sonucunu Doğuracak Satışlara İlişkin Nakit Girişleri
Bağlı Ortaklıkların Kontrolünün Elde Edilmesine Yönelik Alışlara İlişkin Nakit Çıkışları
Başka İşletmelerin veya Fonların Paylarının veya Borçlanma Aracının Satılması Sonucu Elde Edilen Nakit Girişleri
Başka İşletmelerin veya Fonların Paylarının veya Borçlanma Aracının Satılması Sonucu Elde Edilen Nakit Çıkışları
Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların Satışından Sağlanan Nakit Girişleri
Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlık Alımından Sağlanan Nakit Çıkışları
Diğer Uzun Vadeli Varlıkların Satışından Kaynaklanan Nakit Girişleri
Diğer Uzun Vadeli Varlık Alımlarından Nakit Çıkışları
Verilen Nakit Avans ve Borçlar
Verilen Nakit Avans ve Borçlardan Geri Ödemeler
Türev Araçlardan Nakit Çıkışları
Türev Araçlardan Nakit Girişleri
Devlet Teşviklerinden Elde Edilen Nakit Girişleri
Alınan Temettüleri
Ödenen Faiz
Alınan Faiz
Vergi Ödemeleri/İadeleri
Diğer Nakit Girişleri /Çıkışları

2.2.9 Finansman faaliyetlerinden nakit akışları

Finansman faaliyetleri firmaların yabancı kaynakları ile özkaynaklarının yapısında ve tutarında değişiklik meydana gelen faaliyetler olarak tanımlanabilir. Finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit akışları firmanın var olan veya gelecekteki sahiplerinin

firmaya yapmış olduğu yatırımları yansıtmaktadır. Bu faaliyetlere yönelik para çıkışları, firma ve firma sahiplerinden kaynaklanan ve diğer kişilerden sağlanan yabancı kaynak kullanımındaki değişmeleri göstermektedir.

İşletmenin finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akımları genellikle geri ödemeler, borçlanma ile tahvil vb. itfasından kaynaklanır. Finansman faaliyetlerine yönelik kar payları da nakit akış kapsamında değerlendirilebilir.

Finansman faaliyeti nakit akışlarına ;

- Hisse senedi ve diğer öz sermaye araçlarının ihracından sağlanan nakit girişleri,
- İşletmenin kendi hisse senetlerini satın alması veya sermayenin azaltılmasından dolayı nakit çıkışları,
- “Borçlanma araçları ihracı ve diğer uzun ve kısa vadeli krediler ile sağlanan nakit girişleri”
- İşletmenin borç ödemelerine ilişkin nakit çıkışları,
- Finansal kiralama sözleşmelerinden kaynaklanan borç ödemelerine ilişkin nakit çıkışları örnek olarak verilebilir.

Finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışlarının belirlenmesi ile ilgili olarak firma faaliyeti ile direk ilgisi olan borç kalemleri (örneğin, kıdem tazminatı karşılıkları, ödenecek vergiler ve yasal yükümlülükler, ticari borçlar, gider tahakkukları) bu bölümde raporlanmalıdır. Sıralanan bu kalemler işletme faaliyeti ile ilgili nakit akışları olarak kabul edilir. Bun benzer şekilde bağlı ortaklıklara ya da iştiraklere olan borçlara ilişkin nakit hareketleri de yatırım faaliyeti olarak raporlanmalıdır. Sonuç olarak, mali borçlarla ilgili nakit akışları, ihraç edilen hisse senetlerinin satılmasından sağlanan ihraç primleri, ortaklara dağıtılan kar payları ilgili nakit akışları finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışları kapsamında değerlendirilir.

SPK'nın belirlemiş olduğu nakit akım formatında, finansman faaliyetinden sağlanan nakit akışları bölümü aşağıdaki gibidir.

Tablo 2.10: Finansman Faaliyetlerinden Nakit Akışları (SPK Formatı)

C. FİNANSMAN FAALİYETLERİNDEN KAYNAKLANAN NAKİT AKIŞLARI
Pay ve Diğer Özkaynağa Dayalı Araçların İhracından Kaynaklanan Nakit Girişleri
İşletmenin Kendi Paylarını ve Diğer Özkaynağa Dayalı Araçlarını Almasıyla İlgili Nakit Çıkışları
Borçlanmadan Kaynaklanan Nakit Girişleri
Borç Ödemelerine İlişkin Nakit Çıkışları
Finansal Kiralama Sözleşmelerinden Kaynaklanan Borç Ödemelerine İlişkin Nakit Çıkışları
Devlet Teşviklerinden Elde Edilen Nakit Girişleri
Ödenen Temettüler
Alınan Faiz
Ödenen Faiz
Vergi Ödemeler/İadeler
Diğer Nakit Girişleri /Çıkışları

2.2.10 Yatırım ve finansman faaliyetleriyle ilgili nakit akışların raporlanması

İşletmeler yatırım ve finansman faaliyetiyle ilgili brüt nakit girişleri ile brüt nakit çıkışlarını ana gruplar itibarıyla sınıflayarak gösterirler. Ancak, standartta aşağıda belirtilmiş olan yatırım ve finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit akışlarını ise netleştirme esasına göre gösterilebileceği belirtilmiştir. (Başar 2010:52)

- İşletme yerine müşterilerden nakit akışının yansıtan ve işletme tarafından müşteriler adına yapılan nakit tahsilat ve ödemeler (örneğin bir banka açısından vadesiz mevduat olarak yatırılan ve çekilen paralar, bir aracı kurumun müşteri adına tuttuğu fonlarla ilgili nakit akışları ya da mülk sahipleri adına tahsil edilen ve daha sonra bunlara ödenen kiralar gibi)
- Devir hızı yüksek, tutarları büyük ve vadeleri kısa olan kalemlere ilişkin nakit giriş ve çıkışları (örneğin kredi kartı müşterilerine ilişkin anapara ödemeleri, menkul kıymet alım satımları, vadesi 3 ay veya daha kısa olan diğer kısa vadeli borçlanmalar gibi)

Yatırım ve finansman faaliyetlerinden nakit ve nakit benzeri kullanımı gerektirmeyen işlemler nakit akış tablosunda yer almaz. Bu işlemlerin yatırım ve finansman faaliyeti ile ilgili tüm gerekli bilgiler içerecek şekilde diğer finansal tablo veya dipnotlarda yer alacağı belirtilmektedir. Nakit akışı yaratmayan işlemlere ise aşağıda sıralananlar örnek olarak verilebilir.

- Aktiflerin borçlanma veya finansal kiralama yoluyla elde edilmesi,
- Bir firmanın hisse senedi ihracı yolu ile elde edilmesi
- Borçların özkaynağa dönüştürülmesi

2.2.11 Yabancı parayla ilgili işlemlere ilişkin nakit akışları

TMS 7'ye göre yabancı paraya dayalı işlemlerden kaynaklanan nakit akışları, nakit akışı gerçekleşme zamanındaki kurlar üzerinden ilgili firmanın fonksiyonel para birimine çevrilmelidir. Ancak kur farkından kaynaklanan realize olmamış kazanç ve kayıplar nakit akışı olarak kabul edilmezler. (Gökçen 2016:407) Örneğin yabancı paralı alacakların dönem sonunda değerlendirilmesinden dolayı ortaya çıkan kur farkları yer almaması gerekir. Ancak kur farklarının yabancı para cinsinden tutulan nakit ve benzerlerinin mutabakatı yapılarak, nakit akım tablosunda yer alması gerekir. Bu şekilde bulunan tutarlar; işletme, yatırım ve finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışlarından ayrı şekilde gösterir ve söz konusu nakit akışları dönem sonundaki kurdan ilgili para biriminde çevrilmiş olsaydı ortaya çıkacak kur farklarını kapsar.

Yani nakit ve nakit benzeri varlıklar kapsamında değerlendirilebilecek yabancı para kasındaki paralar, bankalardaki döviz tevdiat hesapları, yabancı para üzerinden düzenlenmiş olana çeklerin dönem sonlarında değerlendirilmesinden doğan kur farkları nakit akım tablosunda ayrı bir satırda raporlanır.

2.2.11 Faiz ve temettüleri

Nakit akış tablosunda faiz ve temettüleri ilişkin nakit giriş ve çıkışları ayrı açıklanır. (Akdoğan 2007:370) Faiz ve temettü tutarlarının her biri dönemler arasında tutarlı bir şekilde işletme, yatırım veya finansman faaliyetleriyle ilgili oluşlarına göre sınıflandırılır. Faiz ve temettüleri dönemin kar veya zararın hesaplanmasında dikkate alındığından dolayı işletme faaliyetlerinden nakit akışları kısmında sınıflandırılabilir.

2.2.12 Bağlı ortaklıklar, iştirakler ve iş ortaklıklarındaki yatırımlara ilişkin nakit akışları

İştirakler veya bağlı ortaklıklar öz sermaye veya maliyet esasına göre muhasebeleştirildiğinden dolayı, bağlı ortaklıklar ile ana ortaklık ve iştirakler arasında nakit akışları örneğin kar tahsilatları ve avans ödemeleri nakit akım tablosunda gösterilir.

Müşterek yönetime tabi teşebbüsteki payın oransal konsolidasyon yöntemine göre muhasebeleştirilmesi durumunda, bu firmanın nakit akımındaki ana ortaklığın payı, ana ortaklığın nakit akış tablosunda yer alır. Müşterek yönetime tabi teşebbüsteki payın öz sermaye yöntemine göre muhasebeleştirilmesi durumunda ise, ana ortaklığın nakit akış tablosunda bu yatırım nedeniyle elde edilen nakit akışları ile müşterek yönetime tabi teşebbüsle ana ortaklık arasında ortaya çıkan nakit akımları yer alır.

2.2.13 Vergilere ilişkin verilerin nakit akış tablosunda gösterilmesi

Vergilerle ilgili işlemler nakit akım tablosunda ayrıca açıklanmaktadır. İşletme, yatırım ve finansman faaliyetlerinden nakit akışı sağlayan işlemlerden doğmaktadır. Verginin doğması ile nakdin çıkışı farklı dönemlerde olmaktadır. Bu sebeple ödenen vergiler işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akım içerisinde gösterilmektedir. Finansman ve yatırım faaliyetinden kaynaklanan bir verginin tespit edilmesi yatırım ve finansman kısmında gösterilmelidir.

2.2.14 İşletmenin bağlı ortaklıklarının ve diğer birimlerin elde edilmesi ve elden çıkarılması

İşletmenin bağlı ortaklık ve diğer birimlerinin satın alınması ve satılması sonucunda ortaya çıkan toplam nakit akımları nakit akım tablosunda ayrıca gösterilir ve yatırım faaliyeti arasında sınıflandırılacaktır.

İşletmeler, bağlı ortaklık ve birimlerinin dönem içindeki alım ve satımlarıyla ilgili olarak, aşağıdakilerden her birini açıklamalıdır:

- Elde edilmesi ve elden çıkarma bedeli,
- Elde edilmesi veya elden çıkarma bedelinin nakit veya nakit benzeri kısmı,
- Elde edilen veya elden çıkarılan bağlı ortaklık veya birim bünyesindeki nakit ve nakit benzerlerinin tutarı,
- Her bir ana grup itibariyle, elde edilen veya elden çıkarılan bağlı ortaklık veya birim bünyesindeki nakit veya nakit benzerleri dışındaki varlık ve yükümlülüklerin tutarı.

“Kazanılan veya elden çıkarılan varlık ve borçlar ile birlikte elde edilen veya elden çıkarılan bağlı ortaklık veya işletme biriminin nakit akımına etkisinin ayrı olarak gösterilmesi, kazanılan veya elden çıkarma işlemlerinden kaynaklanan nakit akımlarıyla esas faaliyetlerden, yatırım ve finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akımlarının ayrıştırılmasına yardımcı olmaktadır”. Elden çıkarma sonucunda oluşan nakit akımları iktisap sonucunda oluşan nakit akımlarından mahsup edilemez.

“Kazanılan veya elden çıkarma bedeli olarak ödenen veya alınan nakitler, karşılığında iktisap edilen veya elden çıkarılan nakit ve nakit benzerleri ile netleştirilerek nakit akım tablosunda gösterilir”.

2.2.15 Diğer açıklamalar

İşletmenin elinde tuttuğu fakat kullanılması mümkün olmayan önemli tutardaki nakit ve nakit benzeri tutarlara ilişkin bilgiler nedenleriyle birlikte nakit akış tablosunda açıklanır. Kullanılmayan nakit akımları açıklamalar kısmında işletme yönetiminin görüşlerine yer vererek açıklanması gerekmektedir. İşletmenin iştiraki olduğu firmanın nakit ve nakde eşdeğer varlıklara ilişkin bir kısıtlama var ise bu nedenleri ile birlikte açıklanmalıdır.

2.2.16 İşletme faaliyetlerine ilişkin nakit akımı yaratan kalemler

Şirketin esas faaliyetleri sonucu satılan mal ve/veya hizmetlerin gerçekleşen nakit girişleri ile yine bu faaliyetleri devam ettirebilmek için yapmış olduğu harcamalar sonucu yaptığı nakit çıkışlarının gösterildiği kısımdır.

Faaliyetlerle ilgili nakit akışlarını aşağıdaki gibi sınıflandırmak mümkündür;

- a) Olağan faaliyetlerle ilgili nakit akışları
 - Satışlardan elde edilen nakit (+)
 - Diğer olağan gelir ve karlardan sağlanan nakit (+)
 - Satılan mamul maliyeti ile ilgili nakit çıkışları (-)
 - Faaliyet giderleri ile ilgili nakit çıkışları (-)
 - Diğer faaliyetlerden olağan gider ve zararlara ilişkin nakit çıkışları (-)
- b) Olağan dışı faaliyetle ilgili nakit akımları

- Olağan dışı gelir ve karlardan sağlanan nakit girişi (+)
 - Olağan dışı gider ve zararlara ilişkin nakit çıkışları (-)
- c) Dönem karından ödenen vergiler ve diğer yasal yükümlülükler (-)
- d) Faaliyetlerle ilgili diğer dönen varlık hesaplarındaki değişiklikler
- Dönen varlık azalışlarından sağlanan nakit
 - Diğer dönen varlık artışları ile ilgili kullanımlar

2.2.17 Yatırım faaliyetlerine ilişkin nakit akımı yaratan kalemler

Yatırım faaliyetlerine ilişkin nakit akışlarını aşağıdaki örnekler ile ifade edebiliriz

- Maddi ve maddi olmayan duran varlıkların elden çıkarılmasından kaynaklanan nakit girişleri
- Yatırım için alınan makine, teçhizat, gayrimenkuller için ödenen tutarlardan kaynaklanan nakit çıkışları,

2.2.18 Finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akımı yaratan kalemler

Şirketin borç veya öz kaynak yapısındaki değişmelerin gösterildiği bu bölümde, borç alınması sonucu firmada gerçekleşen nakit girişi yada borç ödemesi sebebiyle gerçekleşen nakit çıkışı, hisse alımı yada satımı sonucu oluşan nakit akışı gibi hareketler gösterilmektedir.

Finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışı aşağıdaki gibi belirtilebilir;

- Kısa ve uzun vadeli yükümlülüklerdeki artışlar (+)
- Kısa ve uzun vadeli yükümlülüklerdeki azalışlar (+)
- Sermaye artışı (+)
- Hisse senedi ihraç primleri (+)
- Sermaye azalımı (-)
- Ödenen kar payları (-)

3. NAKİT AKIŞ TABLOSUNUN ANALİZİ VE KULLANILAN YÖNTEMLER

İşletmelerin nakit akım tabloları hakkında bilgi sahibi olabilmek ve geleceğe yönelik kararlar alabilmek için nakit akım tablosundaki verilerin düzenli olarak analiz edilmesi gereklidir. Nakit akım tablosu işletme faaliyetleri, yatırım faaliyetleri ve finansman faaliyetleri bölümlerinden oluşmaktadır ve işletme ile ilgili geçmiş ve bugünle alakalı bilgileri yansıtmaktadır. Yöneticilerin alacağı kararlar geleceğe yönelik kararlardır. Bu sebeple nakit akım tablosunun bilgileri analiz edilirken geleceğe ışık tutacak şekilde analiz edilmesi gerekmektedir. (Gönenli 2000:20)

Nakit akım tablosu işletme yöneticiler ve yatırımcılar için büyük bir öneme sahiptir. Ancak nakit akım tablosunun bu denli önemli olmasına karşın analizinde kullanılacak yöntemler ve yorumlamanın nasıl yapılacağı ile eksiklik söz konusudur. Nakit akış tablosundaki analizin çalışmalarının az olma nedeni birçok ülkenin nakit akım tablosunu 1990 yıllarda kullanmaya başlamış olması gösterilebilir. (Koç 2000:35)

Bu nedenle bu bölümde önce nakit akış tablosunda yer alan kalemlerin analiz açısından ne anlama geldiği incelenecek ve daha sonra da nakit akış analizlerinde kullanılabilecek araçlar incelenecektir.

3.1 Nakit Akış Tablosunda Yer Alan Bilgilerin Analiz Açısından İncelenmesi

İşletmenin nakit akışlarını ilgilendiren kararlar nakit akış tablosundaki bilgilerin analiz sonuçlarına dayalı olarak alınır. Ancak, analiz araçlarından faydalanabilmek için ise bu tabloda yer alan bilgilerin analiz açısından ne anlama geldiği açıkça ortaya konması gerekir. Bilindiği gibi, bu tablodaki nakit akış bilgileri farklı faaliyetlerden elde edilen nakit akışlarını özetlemektedir. Bunlar işletme faaliyetleri nakit akışları, yatırım faaliyetleri nakit akışları, finansman faaliyetleri nakit akışlarıdır. Bu üç bölümde yer alan nakit akışları bir işletmenin faaliyetlerinin farklı bölümleri üzerinde odaklandığından analiz için bu farklı bölümleri ne anlama geldiği açıkça ortaya konmalıdır.

3.1.1 İşletme faaliyeti nakit akışının anlam ve önemi

Şirketlerin işletme faaliyetlerinde sağlanan nakit akışları uzun dönemde fonların ana kaynağını temsil ettiğinden nakit akım tablosunun en önemli kısmını oluşturmakla birlikte işletmenin temel faaliyetlerinden sağlanan nakdin gösterildiği ana bölümdür. Bu bölüm işletmenin mal ve hizmet satımından sağlanan ve günlük faaliyetlerin devamı için zaruri olan hammadde ve malzemenin alımı, çalışanlara ödemeler gibi ödemelerden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle nakit akış tablolarında işletme faaliyetinden sağlanan nakit tutarlarının yatırım ve finansman faaliyetinden sağlanan nakit akışlarına göre daha çok ağırlıkta olması arzulanır. Çünkü diğer nakit kaynakları işletme faaliyetlerini tamamlayıcı niteliktedir. (Reider 2003:308)

Şirketler günlük faaliyetlerini sürdürebilmek için nakit tutarının büyük kısmını kendi faaliyetlerinden sağlamak zorundadırlar. Kendi ana faaliyetlerinden sağlayamayan şirketler faaliyetlerini sürdüremezler.

İşletme faaliyetleri nakit akışlarının analizine yönelik olarak gözden geçirebilecek alanlar aşağıdaki gibidir.

Müşterilerden tahsil edilen nakit: Bu tutar müşterilerin mal ya da hizmet teslim alma süresi boyunca yapmış oldukları ödemeleri yansıtır. Yani müşterilere yapılan ve kaydedilen satış tutarları değil; müşterilerin yapmış oldukları ödemeleri kapsar. Burada göz önünde bulundurulabilecek analitik örnekleri aşağıdaki gibi sıralanabilir.

Planlanmış olana göre tahsil edilen nakit miktarı:

- Ürün ya da ürün hattına göre,
- Müşteri ya da müşteri sınıfına göre,
- Satış biçimine göre (Örneğin 100 TL den küçük yada 10.000 TL den büyük tutarlı satışlar ya da uygun sınıflandırmaya göre örneğin stoklardan yapılan satışlar, özel siparişe dayalı satışlar, ürün satışı, yedek parçası vb)
- Tahsilatların ödeme vadelerine göre (örneğin 30 gün vb) ve vadesi içinde yapılan tahsilatlar
- Teklif edilen ve gerçekleştirilen ıskonto miktarına göre incelenebilir.

İşçilere ve ürün tedariki sağlayanlara yapılan ödemeler: Yapmış olduğu bu ödemeler işletmenin üretimde kullanmak üzere almış olduğu hammadde, yardımcı malzeme ve işçilere yapılan ödemeleri, işletmenin pazarlama ve genel yönetim harcamalarını (yani satış faaliyetleri, pazarlama finans, muhasebe, yasal ve ilgili yönetsel destek maliyetleri) yönelik nakit çıkışlarını göstermektedir. Burada göz önünde bulundurulacak analitik yaklaşımlar aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Planlanmış olana göre yapılmış olan ödemeler (satın alınan hammadde, sigorta, malzeme, vb)
- Planlanmış olana göre yapılmış olan haftalık iki haftalık, aylık ücretler, fazla mesailer, izin ücretleri, ücret üzerinden hesaplanmış olan sigorta primi ve vergiler,
- Planlanmış olana, önceki yıla, önceki beş yıla vb göre satıcılara yapılan ödemeler (Bu analiz satıcıya, satıcı sınıfına ya da işletmenin uygun gördüğü bir başka sınıflandırmaya göre yapılabilir.)
- 30 günlük vade 90 günden uzun vade vb vadelere göre yapılan ödemelerin yüzdesi,
- Satıcılar veya tedarikçiler tarafından teklif edilen iskonto ve yararlanılan iskonto tutarı.

İşletme faaliyetlerinden sağlanan diğer nakit akışları: İşletmenin finansman işlemlerinden kaynaklı olup işletme faaliyetleri dışında değerlendirilmelidir.

3.1.2 Yatırım faaliyet nakit akışının anlam ve önemi

İşletmenin ana gelir kaynağının büyük bir kısmı işletme faaliyetinden sağlanmaktadır. İşletmenin satış hacminin artması daha nitelikli mallar üretmesi ve rakipleri ile mücadele edebilmesi için işletmenin yatırımları artırarak kendini yenilemesi ve geliştirmesi gerekmektedir. Bunun için işletmenin yatırım amacı ile duran varlıklar, gayrimenkullere yatırım yapmalıdır. Zaman içindeki enflasyonist baskılar nedeniyle amortisman tutarı kadar yatırım yetersiz görülse bile bu tutarın en düşük düzey olabileceği kabul edilmelidir. Bazı işletmeler için yüksek tutarda yatırım yapılması söz konusu olabilir. Bu yatırım büyüme ve gelişmenin bir göstergesi olarak kabul

edilebilir. Ancak yine de bu durumun dikkatli izlenmesi gerekir. Bu nedenle yeniden yatırımın tutarı mantıklı, planlı olmalı ve işletmenin içinde bulunduğu durum ile uyumlu olmalıdır. Çok fazla tutardaki yeniden yatırım ise işletmedeki mevcut nakdi tüketeceğinden işletme yöneticileri için arzulanmayan durum olarak değerlendirilir. (Başar 2010:77)

Yatırımlara ilişkin nakit akışlarının analizinde gözden geçirilebilecek alanlar aşağıdaki gibi sıralanabilir:

Duran varlık satışından elde edilen satış girişleri: Bu çeşit nakit girişleri yıldan yıla büyük ölçüde değişiklik gösterebilir. Duran varlıkların satışı işletmenin eskimiş, kullanılmaz hale gelmiş, yıpranmış varlıklarının yenilenmesi açısından işletmenin devam eden faaliyetlerinin bir parçası olarak görülebilir. Ancak burada göz önünde bulundurulacak nokta; bu tür duran varlıkların önemli tutarlara varan satışın işletmede atıl kapasite göstergesi olabileceğidir. Dolayısıyla öncelikle bu kalemlerin satışının gelecekte tekrar etmesinin önlenmesine çalışılmalıdır.

Sermaye harcamaları: Bu harcamalar işletmenin yapmış olduğu yatırımların büyük bir kısmını ifade etmektedir. Makine, bina, demirbaş, gibi varlıkların alımında kullanılmaktadır. Bu harcamalar yıllar itibariyle değişiklik gösterebilmektedir. Ayrıca belirli nitelikte harcamaları uygunluk ve faaliyet açısından incelenmelidir. Bunlara ilave olarak bu tür harcamaların işletme açısından gerçekten gerekli olup olmadığı da ayrıca analiz edilmelidir. Son olarak bu toplu harcamaların işletme açısından nakit krizi yapıp yapmadığının da göz önünde bulundurulmalıdır.

Yeni işletmelerin satın alınması: Bunlar genellikle bir çok işletme açısından büyük ölçüde farklı tutarlar da ve düzensiz nakit akışı olarak kabul edilebilir. Bu kategoriye sermaye harcamalarındaki inceleme sürecinin benzeri uygulanabilir.

Diğer yatırım faaliyetleri: İşletmenin finansman kaynaklı işlemlerinden kaynaklanabilir. Ancak analiz açısından yatırım sınıfında ele alınabilecek kalemlerden oluşur.

3.1.3 Finansman faaliyeti nakit akışının anlam ve önemi

İşletmelerin finansman faaliyetinden nakit akımları, hisse senedi ihracı, kar payı, borç ödemeleri, yeni borçlanmalar vb. finansman işlemlerinden ortaya çıkmaktadır. Bu kısım daha çok finansman ile ilgilidir. İşletmenin faaliyetlerini devam ettirebilmesi için borçlanmalarının nakit akış etkilerine dikkat edilmelidir. (Reider 2010:316)

Finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit akışları işletme ve yatırım faaliyetine göre ikincil derce öneme sahip olduğu söylenebilir. Bu açıklamalardan finansman faaliyetlerine yönelik nakit akışlarının önemsenmemesi sonucu da ortaya çıkmamalıdır. İşletmenin kendi borç yükümlülüklerine ve ilgili finans faaliyetlerine nasıl ele aldığına dikkatlice izlenmesi gerekmektedir. Uzun vadede çok miktarda borçlanma işletme açısından sorun oluşturabilir. Çok düşük miktarda borçlanma ise aşırı derecede ihtiyatlı bir yönetimin göstergesi olabilir ve kaldıraç etkisinden faydalanma olasılığı ortadan kaldırılmaktadır. İşletmenin sermaye yapısındaki değişiklik de zaman içinde işletmenin mali durumu ve nakit akışlarını önemli ölçüde etkileyecektir. Ancak bu tür önemli değişiklikler görece olarak daha nadir ortaya çıkar ve işletme ve yatırım faaliyetleri ile ilgili olarak yapılan nakit akışları üzerinde ani etkisi bulunmamaktadır. Yorum açısından durum ele alınacak olursa zaman içinde bir işletmenin başlıca nakit akışlarının işletme faaliyetlerinden elde edilmesi ve yatırım faaliyetlerinde kullanılması finansman nakit akışlarının da diğer ikisi arasında dengeleyici bir tutar olması genel olarak kabul edilmektedir. Ancak bu dengeye bağlı olarak işletme faaliyetlerinden, yatırım faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarının ne olması gerektiği konusunda hazır bir bilgi kaynağı bulunmamaktadır. Her işletmenin bu konuda kendi ölçütünü geliştirmesi gerekir. Bu konuda da geçmiş 5-10 yıla ilişkin nakit akış bilgisi, standart geliştirmek ve gelecek beklentilerini ortaya koymak açısından faydalı olabilir.

3.2 Nakit Akışının Finansal Analizi

Nakit akışlarının finansal analizi kapsamında önce oranlar yöntemiyle nakit akışlarının analizi ve değerlendirilmesi ve daha sonra yine oranlar yoluyla nakit dönüş süresi analizinin esasları incelenecektir.

3.2.1 Nakit akım analizleri

Nakit akım tablosu işletmenin faaliyet dönemi içerisindeki finansman durumundaki değişimlere sebep olan nakit hareketlerini düzenli olarak göstermektedir ve işletmelerin nakit ve karlılık arasındaki ilişkiyi borç ödeme kabiliyetini ortaya koymaktadır. Bu nedenle finansal durumdaki değişimlere neden olan nakit hareketlerinin değerlendirilmesi gereklidir. (Çabuk 2011:202) Bu aşamada nakit akış oranlarının kullanılması işletmeler için yararlı olabilir. Ancak, finansal tabloların analize konu olabilmesi için öncelikle değerlendirilmenin yapılacağı sürede ya da zaman aralığının belirlenmiş olması gerekir. Bu konu özellikle nakit akım tablolarının yorumlanması açısından önem arz etmektedir. Nakit akışları düzensiz nitelikte olabilir ve aylık değişimler ya da farklar normal faaliyetlerin beklenen bir parçası olarak görülür. Ancak tek bir dönemin analizi söz konusu ise o dönemdeki önemli değişiklikler ya da beklenmedik oluşumlar bir bütün işletme faaliyetlerini temsil edemez. Bundan dolayı işletmenin nakit performansı hakkında bir yargıda bulunmadan önce birden fazla yıla ait verilerin incelenmesi gerekir. Örneğin bir işletmenin bir yıl içinde yüksek tutarda ödemeli bir borçu karşılamak zorunda olduğu ve borcu ödeyebilmek için büyük tutarda sermaye yatırımdan (duran varlık, bina, arsa, arazi vb) vazgeçerek bu fonlarla bu borçu ödemiş olsun. Söz konusu yılda çok düşük düzeyde yeniden yatırım ve yüksek borç ödemesi gözükülecektir ve uzun vadede bu durum arzulanan bir bileşim olarak görülmeyecektir. Bu sadece bir yıl içinde gerçekleşir ise ve diğer yıllarda düşük borçlanma faaliyeti ve daha çok yeniden yatırım gözükülecek olsaydı bundan çıkartılacak mantıklı sonuç söz konusu yılda olağanüstü bir durum olduğu ve bunun uzun vadede bir sorun oluşturmayacağı şeklinde olabilir. Yani analize birden çok yıl dahil edilirse bu anlamlı olur ve bu sayede analiz edilen zaman dilimine ait eğilimler ortaya konulabilir. (Gönenli 200:35)

İşletmelerin finansal başarısı hakkında anlaşılabilir sonuçlar elde edebilmek için (nakit akışları, likidite, karlılık, yatırımın getirisi,) genellikle 3-5 yıla ilişkin verilerin yeterli ölçüde bilgi sağlayacağı söylenebilir. Üç yıldan az veri seti ise eğilim analizi için anlamlı olmayacaktır. Eğer işletme ilave veriyi değerlendirmek isterse 6-10 yıla ilişkin veriler de kullanılabilir. Ancak 10 yıldan fazla veri seti ise güncellikten uzak olabilir ve analitik değerinin olmadığı söylenebilir. “Nakit akım oranları üzerinden çalışma yapılmış olmakla beraber, nakit akışlarının değerlendirilmesine yönelik ölçüleme yapacak genel kabul görmüş nakit akış oranları seti bulunmadığı

görülmektedir”. Değerlendirmeye esas alınabilecek oranların büyük çoğunluğu işletme faaliyetinden elde edilen nakit akış ölçüleri etkisi üzerine odaklanmaktadır. Bilindiği gibi finansal oranlara dayalı olarak yapılacak finansal analiz de işletmenin finansal oranının endüstri ya da sektör standartları ve işletmenin değişik dönemler arasındaki verileri ile karşılaştırılması söz konusudur. Ancak, nakit akış tablosu bilgileri ile bir işletmenin finansal başarısını ölçülmesinde söz konusu veriler ve oranlar sektörel düzeyde yayınlanmadığı için nakit akış oranlarının sektör standartları ile karşılaştırılma olanağı bulunmamaktadır. Bu nedenle yapılabilecek analizin faydalı olması için 3-5 yıla ilişkin bilgilerin kullanılması ve bu sayede eğilimin saptanması yerinde olacaktır. (Lazol 2011:202)

Oranların yorumlanması sırasında ise, işletmenin nakdinin öncelikli olarak işletme faaliyetlerinden elde edilmesi (işletme faaliyeti nakit akışları) ve yine öncelikli olarak işletmede yeniden yatırımlarda kullanılması (yatırımlara ilişkin nakit akışları) ve finansman faaliyetlerine nakit akışlarının ise diğer ikisi arasında dengeleyici bir tutar olması uygun görülür.

Performans göstergesi olarak kullanılacak nakit akış oranları bir işletmenin;

- Borç ödemek için
- Günlük faaliyetleri yerine getirebilmek için
- Kar payı ödemek için
- Dış kaynak kullanmadan yeni yatırımlar yapabilmek için yeterli fon yapma derecesini araştırır.

Bu oranlar aynı zaman da analiz de işletmenin kendi faaliyetlerine, yatırım ve finans faaliyetlerine yönelik nakit akışlarını nasıl yöneteceğini ve böylece de söz konusu işletmenin finansal sağlığı belirlemeye yardımcı olur. Günümüzde nakit akış tablosundaki bilgilerin değerlendirilmesine yönelik olarak üzerinde uzlaşma sağlanmış kapsamlı nakit akış oranları bulunmamaktadır. Aynı amaca yönelik olarak farklı kullanıcıların farklı oranlar kullandıkları görülmektedir.

Aşağıda bir işletmenin nakit akış sürecinin değerlendirilmesinde kullanılacak oranlar seti yer almaktadır.

- Nakit akışlardaki etkinlik ve yeterlilik oranları

- Yatırımlarla ilgili nakit akış oranları
- Finansal yönetimle ilgili nakit akış oranları
- Sermaye ve kar payı ile ilgili nakit akış oranları olarak sınıflandırılabilir.

3.2.2 Nakit akışındaki etkinlik ve yeterlilik analizi

Yeterlilik oranları işletmenin faaliyetlerini sürdürebilmesi amacına yönelik olarak nakit yapma durumu yeterliliğini incelemeyi amaçlarken etkinlik oranları ise satışların ve varlıkların nakit yapma yeteneğini gösterir

Nakit akışlardaki etkinliği belirlemek için aşağıdaki oranlar kullanılabilir.

1-

$$\text{Sürekli faaliyetlerden elde edilen nakdin satışlara oranı} = \frac{\text{İFEEN}}{\text{Net Satışlar}}$$

Bu oran satışlar sonucunda elde edilen işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit akışlarının (İFEEN) ölçüsü olarak tanımlanabilir ve satışların işletme faaliyetlerinden elde edilen nakde olan katkısını gösterir ve nakit etkinliği ölçüsü olarak kabul edilebilir.

2-

$$\text{Sürekli faaliyetlerden elde edilen nakdin faaliyet karına oranı} = \frac{\text{İFEEN}}{\text{Faaliyet Karı}}$$

Bu oran faaliyet karını nakde dönüşme oranını verir yani dönem faaliyetlerini nakit yapma kapasitesini gösterir ve nakde dönüşüm ölçüsü olarak kabul edilir.

3-

$$\text{Peşin satışların toplam satışlara oranı} = \frac{\text{Peşin Satışlar}}{\text{Toplam Satışlar}}$$

Bu oran hemen nakde dönüşebilecek satış miktarını verir ve nakit etkinliği ölçüsü olarak kabul edilebilir.

4-

$$\text{Nakit Akış Yeterliliği} = \frac{\text{İFEEN}}{\text{UV Borç ödeme} + \text{Kar Payı} + \text{Satın Alınacak Varlık}}$$

Nakit akış yeterliliği işletmenin yükümlülüklerini yerine getirebilmesi, faaliyetlerini devam ettirebilmesi amacı ile gerekli olan yatırımlarını yapabilmesi ve ortaklarına temettü dağıtımını amacıyla kullanabileceği düzeyde nakit yapabilme durumunu incelemek amacıyla yararlanılabilir.

Bu oranın 1 olması yeterli görülmektedir.

3.2.3 Yatırımlarla ilgili nakit akışının analizi

Yatırımlarla ilgili nakit akış oranları bir işletmenin kendini yenileme gücünü gösterir. Bir işletmenin kendisini yenilemesi, uzun dönem nakit yapması ve yeterliliği açısından zorunludur. Nakit akış tablosunda yer alan yatırım faaliyetlerine yönelik nakit akış bilgilerinin çeşitli oranlar aracılığı ile değerlendirilmesi gerekir. Hesaplanacak oranlar aracılığı ile yatırımlardan artış ya da azalış olup olmadığı, yeni yatırımların üretkenliği, faaliyetlerden elde edilen nakit miktarında bir değişiklik olup olmadığı, yatırımların kendilerini geriye ödeyip ödemediği saptanabilir. (Başar 2010:85)

1-

$$\text{Yeniden Yatırım Oranı} = \frac{\text{Alınan Gayri Menkul Techizat Demirbaş}}{\text{İFEEN}}$$

Bu oran sermaye harcamalarında kullanılan işletme faaliyeti nakit akışları tutarını verir, esasında duran varlık yatırımlarında kullanılan nakdin yeterlilik ölçüsünü de göstermektedir. Yani yapılan toplam nakit kaynakların ne kadarının maddi duran varlıklara ayrıldığı gösterir. Bu oran, işletmenin kendisini yenileyip yenilemediğini göstermesi açısından önemlidir. İşletmenin kendisini yenilemesi uzun dönem nakit yapması ve yeterliliği açısından zorunludur. Bu nedenle işletmenin

sürekli şekilde maddi duran varlık yatırımları ile kendisini yenileyecek uzun dönemli nakit yapma potansiyelini arttırmalıdır.

2-

$$\text{Yeniden Yatırım Yeterliliği} = \frac{\text{Satın Alınan Varlık}}{\text{Maddi Duran Varlık Amortismanı}}$$

Bu oran işletmenin kendisini yenileyip yenilemediğini diğer bir göstergesidir. Bilindiği gibi işletmenin kendisini yenilemesi uzun dönem nakit yapması ve yeterliliği açısından zorunludur. İşletme sürekli şekilde maddi duran varlık yatırımları ile kendisini yenileyecek uzun dönem nakit yapma potansiyelini arttırmalıdır. Bu oran yeni yatırımların tutarını amortismanlarla olan ilişkisini gösterir. İşletmelerin en azından satın alınmış olan varlığa ait olarak hesaplanmış amortisman tutarı kadar kar elde etmesi halinde yapılan yatırım işletme açısından anlamlı olacaktır.

3-

$$\text{Yatırım Faal. Nakit Akışlarının İşletme Faal. Nakit Akış. Oranı} = \frac{\text{Yatırım Faaliyeti Nakit Akışı}}{\text{İFEEN}}$$

Bu oran, işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarının ne kadarının işletmede yeniden yapıldığını gösterir. Yani bir işletme de sermaye yatırımlarını ölçüsünü gösterir.

4-

$$\text{Varlıkların Nakit Getirisi Oranı} = \frac{\text{İFEEN}}{\text{Toplam Varlıklar}}$$

Bu oran işletmedeki toplam varlık yatırımlarında elde edilen nakit miktarını verir. Bir başka deyişle yatırımlardaki nakit dönüşünü ölçüsünü gösterir.

3.2.4 Finansman faaliyetleri ile ilgili nakit akışının analizi

Nakit akış tablosu, işletmenin finansman politikalarını ve işletmenin faaliyetlerini finanse edebilmek için yabancı kaynaklardan ne kadar yararlandığını açıkça göstermektedir. Bu nedenle finansal yönetimle ilgili nakit akış oranları işletmenin borçlarını ödeyebilmesi amacı ile kullanabileceği nakit mevcudunu ortaya koymak amacı ile kullanılır. (Başar 2010:88)

1-

$$\text{Nakit Akış Cari Oranı} = \frac{\text{İFEEN}}{\text{Kısa Vadeli Borçlar}}$$

Bu oran İşletme faaliyetlerinden elde edilen nakdin kısa vadeli borçları karşılama oranını gösterir.

2-

$$\text{Uzun Vadeli Kredilerin Ana Para Taksitleri Ödeme Oranı} = \frac{\text{İFEEN}}{\text{UV Kredilerin Ana Para Taksitleri}}$$

Bu oran işletme faaliyetlerinden elde edilen nakdin uzun vadeli kredi anapara ve taksitleri ödeyebilme durumunu gösterir.

3-

$$\text{Toplam Borçlar İFEEN Oranı} = \frac{\text{Toplam Borçlar}}{\text{İFEEN}}$$

Bu oran borç yükümlülüklerini karşılamak için kaç yıl boyunca işletme faaliyeti nakit akışı elde edilmesi gerektiğini gösterir. Yani mevcut nakit düzeyi ile borç ödemesi yapılabilecek yıl sayısı gösterir.

3.2.5 Sermaye ve kar payı ile ilgili nakit akışının analizi

Bu oranlar ise işletmenin ortaklar için nakit yapma durumunun analiz edilmesine yarar.

1-

$$\text{Özsermayenin Nakit Getirisi Oranı} = \frac{\text{İFEEN}}{\text{Özsermaye}}$$

Bu oran, öz sermayede ki nakit getirisini gösterir yani ortakların nakit olarak kazancını ortaya koyar.

2-

$$\text{İşletme Sermayesinin Nakit Getirisi Oranı} = \frac{\text{İFEEN}}{\text{İşletme Sermayesi}}$$

Bu oran işletme sermayesindeki nakit getiriye gösterir. Dolayısıyla İşletme sahiplerinin işletmeye koymuş oldukları sermaye karşılığında nakit olarak kazancını ölçmeye yardımcı olur.

3-

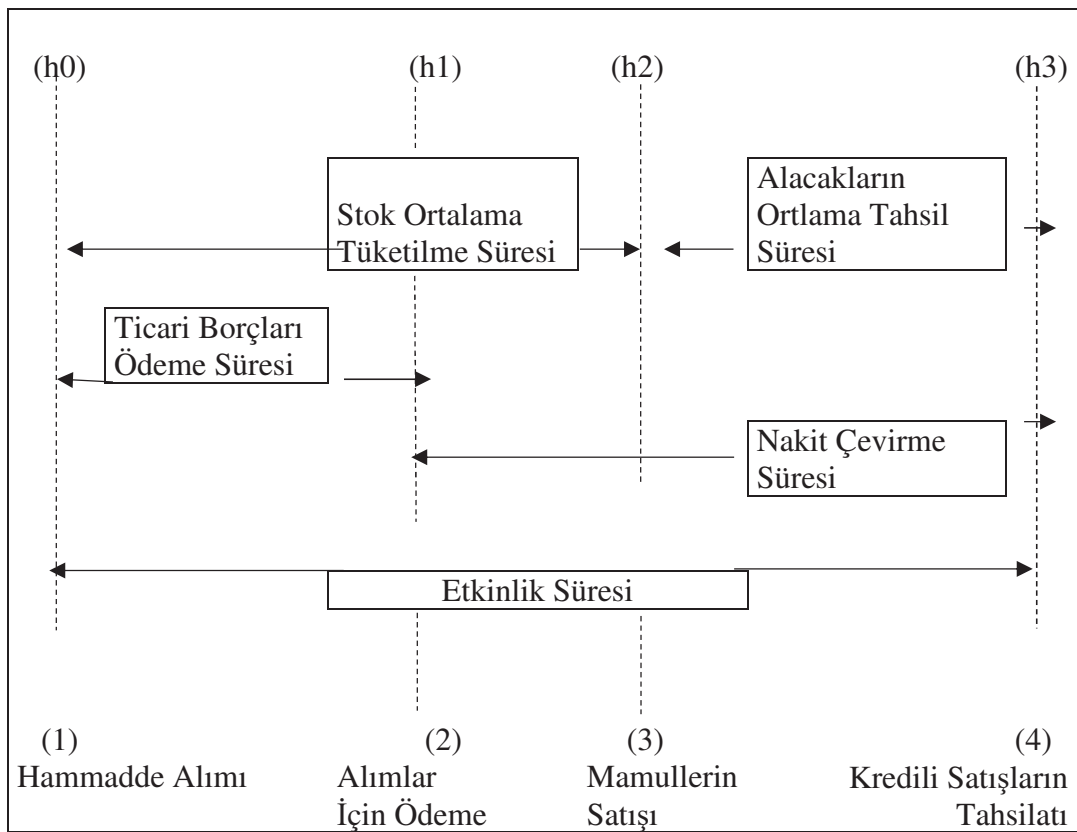
$$\text{Kar Payı Karşılama Oranı} = \frac{\text{Kar Payı}}{\text{İFEEN}}$$

Bu oran ortaklara kar paylarını ödemeyebilmede nakit akışlarının yeterliliğini değerlendirir.

3.2.6 Nakit dönüş süresi analizi

Bu işletmenin likiditesi ile kısa vadeli faaliyetler arasındaki ilişkinin görülmesi nakit dönüş süresi analizi ile yapılmalıdır. Nakit dönüş süresi, işletmenin üretim de kullandığı girdiler için nakit harcaması zamanı ile bu harcamanın nakit olarak işletmeye geri dönüşüne (tahsiline) kadar geçen zaman arasındaki dönemi ifade eder. Nakit dönüş süresi bir işletmenin dönen varlıkları ile kısa vadeli borçları üzerinde odaklanarak, işletmenin likidite yeterliliğini açık şekilde anlayabilme olanağı sağlar.

Nakit dönüş süresi işletmenin esas faaliyetindeki etkinliğini ölçen iyi bir göstergedir. Bu gösterge üç temel alanda analizciye fikir vermektedir. Bunlar tahsilat, satış ve ödemedir. Tahsilattaki etkinlik alacak devir hızı ile satışlardaki etkinlik stok devir hızı ile ödemede ki etkinlik ise ticari borç devir hızı ile ölçülmektedir. İşletme yöneticileri açısından alacak ve stok devir hızlarının yüksek olması istenirken, ticari borç devir hızının mümkün olduğunca azaltılması uygun görülür. Bu sayede finansal kaldıraçtan yararlanarak öz sermaye karlılığı artar. Nakit dönüş süresinin hesaplanma esasları aşağıdaki şekil yardımı ile açıklanabilir.

Şekil 3.2. Nakit Dönüş Sürecinin Hesaplanma Esasları

Şekil 2'den de görülebileceği gibi, birinci aşamada şirketler üretim yapmak amacıyla malzeme satın alırlar. (h0) Daha sonra kredili alışverişlerinin ödemesi zamanı gelince yapılır. (h1) İlerleyen bir zaman da ise (h2) satışlar tamamlanır. En sonunda ise belirli bir tarih de (h3) kredili olarak satılan ürünlerden doğmuş olan alacaklar tahsil edilir. (Akgün 2002:186-198)

Bu açıklamalara bağlı olarak nakit dönüş süresi aşağıdaki formül ile gösterilir.

$$NDS = AOTS + OSTs - KVBOÖS$$

AOTS = Alacakların Ortalama Tahsilat Süresi

OSTS = Ortalama Stok Tutma Süresi

KVBOÖS = Kısa Vadeli Borçları Ortalama Ödeme Süresi

Bu formülde adı geçen süreler ise aşağıdaki gibi hesaplanabilir.

a)

$$\text{Alacakların Ortalama Tahsil Süresi} = \frac{365}{\text{Alacak Devir Hızı}}$$

Alacak devir hızı da aşağıdaki yöntem yardımıyla hesaplanabilmektedir.

$$\text{Alacakların Devir Hızı} = \frac{\text{Toplam Kredili Satışlar}}{\text{Toplam Kısa Vadeli Ticari Alacaklar}}$$

Ya da

$$\text{Alacakların Devir Hızı} = \frac{\text{Net Satışlar}}{\text{Toplam Kısa Vadeli Ticari Alacaklar}}$$

Alacak devir hızının düşük olması müşterilerden tahsilatlarda sıkıntı olabileceğini ve tedarikçilere olan yükümlülüklerin yerine getirilmesinde nakdin bulunmama olasılığının olduğunu göstermektedir. Devir hızının yüksek olması ise firmanın tahsilatlarda sorun yaşamadığı ve borç ödemede nakit sıkıntısı çekmediği söylenebilir.

b)

$$\text{Ortalama Stok Tutma Süresi} = \frac{365}{\text{Stok Devir Hızı}}$$

Stok devir hızı aşağıdaki yöntem yardımıyla hesaplanabilmektedir.

$$\text{Stok Devir Hızı} = \frac{\text{Satılan Malın Maliyeti}}{\text{Toplam veya Ortalama Stoklar}}$$

İşletmenin stok devir hızının bulunduğu sektör ortalamasından farklı olması işletmenin başarılı bir çalışma ortaya koymadığını veya gelen talepleri karşılayamayacak duruma düştüğünü gösterebilir. İşletmenin stok devir hızının standardın altın olması firmada stokların fazla olduğunu ve stok fazlalığı nedeniyle firmanın ek depolama için maliyetlerinin artmasına neden olabilir. Stok devir hızının yüksek olması ise müşterilerden gelen talepleri karşılamada firma güçlük çekebilir. “Stok devir hızını yüksek olan işletmeler diğer firmalara göre daha rekabet olanağına sahiptirler”.

c)

$$\text{Kısa Vadeli Borçları Ortalama Ödeme Süresi} = \frac{365}{\text{Borç Devir Hızı}}$$

İşletmenin tedarikçilerine ödeme yapması için geçen gün sayısını ölçer. Gün sayısındaki değişimler firmanın güvenilirliğini ve üretimde kullanacağı hammadde ve malzemenin tedarik edilmesi süresi hakkında bilgi verecektir. İşletmenin borç ödeme performansının iyi olması sektörde işletmede olan güveni artırmaya ve üretimde kullanacağı malzemeleri almada ve rakiplerine karşı üstünlük sağlayacaktır.

Borç devir hızı ise aşağıdaki formül ile hesaplanabilir.

$$\text{Borç Devir Hızı} = \frac{\text{Satılan Malın Maliyeti}}{\text{Ortalama Kısa Vadeli Ticari Borçlar}}$$

İşletme yönetimi açısından alacak ve stok devir hızlarının yüksek olması istenir ancak, ticari borç devir hızının mümkün olduğunca azaltılması istenir. Çünkü bu aşamada finansal kaldıraçtan yararlanılarak öz sermaye karlılığını artırılabilir.

Üretim yapan işletmelerle karşılaştırıldığında genellikle ticaret işletmelerinde negatif NDS’ne daha fazla rastlanır. Bunun temel nedeni, Söz konusu işletmelerin daha ufak miktarlarda, hızlı sürümü olan stoklara sahip olmaları ve genellikle nakit satış yapmalarıdır. NDS’nin uzun olması, diğer bir ifadeyle pozitif değer alması ise söz konusu işletmenin borçlanma ihtiyacında olduğunu göstergesidir ve firmanın çalışma sermayesini o oranda fazla yatırım yapması gerektiğini gösterir. Bu sürenin düşmesi, genelde firmanın ticari itibarının artması ve iyi bir finansal yönetime sahip olması

anlamına gelir. Bu noktada amaçlanan ise işletmenin NDS'lerinin negatif olmasıdır. Negatif değer ortalama ödeme süresinin, faaliyet uygulama süresi olarak ifade edilen alacak tahsilat ve stok tüketim sürelerinden daha fazla olduğunun bir göstergesidir. Bu durum işletmenin işletme sermayesine ihtiyaç duyduğunu, fakat tedarikçiler tarafından finansa edildiğini gösterir. Nakit dönüşüm süresi daha ziyade ülkemizde hızlı tüketim malları sektöründe çalışan büyük market zincirlerinde görülen bir durumdur. Yüklü miktarlarda ve vadeli mal alan işletmelerin düşük stok tutma süresi ve nakit ağırlıklı satış yapmaları neticesinde bu durum oluşmaktadır. (İbiş 2006:35)

Bir işletme nakit dönüş süresini kısaltmak isterse stokların dönüş süresi ile alacakların tahsil süresini azaltmalıdır. Eğer işletme bu azaltmanın yanında borçlanma süresini de yükseltirse nakit dönüş süresini daha da kısaltabilir. Nakit dönüş süresini etkileyen işletme içi ve işletme dışında yer alan bazı faktörler söz konusu olabilir. Bunlardan işletme içi faktörler aşağıdaki gibi sıralanabilir.

- İşletmelerin satış tutarları ve satışların zamanla göstermiş olduğu eğilim
- Alacakların tutarı ve alacakların zamanla göstermiş olduğu eğilim.
- Alacakların tahsil politikası
- Satışların maliyeti ve kar marjı ile bu verilerin zamanla göstermiş olduğu eğilim
- Ticari borç yükü ve ticari borçların zamanla göstermiş olduğu eğilim
- Stok tutarı ve stok seviyesinin zamanla göstermiş olduğu eğilim
- Stok kontrol politikaları
- Üretilen ve ticari yapılan ürünlerin veya verilen hizmetin fiyatı ve fiyatın zamanla göstermiş olduğu eğilim
- Yöneticilerin becerileri
- Şirketlerin misyonları ve vizyonları

Nakit dönüş süresini etkileyen işletme dışı faktörler ise genellikle sektörel ve ekonominin etkilediği başlıca faktörlerden oluşmaktadır.

Bunların başlıcaları aşağıdaki gibidir.

- Sektördeki rekabet durumu ve rakiplerdeki gelişmeler
- İthalatçı rakiplerdeki gelişmeler
- İhracat potansiyeli ve bu potansiyelin zamanla göstermiş olduğu gelişim

- Tedarikçilerin durumu ve tedarikçilerin satış stratejileri
- GSMH büyüme oranı

3.3 Oran (Rasyo) Analizi

Oran (rasyo) analizi ile mali tablolarda yer alan tutarların nispi ilişkileri incelenerek işletmenin mali durumu konusunda bilgi edinilir. (Çabuk 2011:202)

Mali tablolardan çok sayıda oran hesaplamak mümkündür. Ancak oran hesaplamaktan amaç yorumlanabilir bilgi üretmek olmalıdır. Bu nedenle anlamlı ilişki içinde bulunan kalemler seçilerek birbiri ile oranlanır. Daha sonra bulunan sonuçlar, geçmiş yıl sonuçları ile benzer işletme oranları ile veya var ise genel standartlar ile karşılaştırılarak işletmenin mali durumu yorumlanır. Mali tabloların analizinde kullanılan en yaygın tekniklerden biri oran analizidir. Oran mali tablolar da yer alan iki kalem arasındaki ilişkinin matematiksel ifadesi olarak tanımlanabilir. Hesaplanan oranlar yüzde veya katı şeklinde ifade edilir. Tek başına bir oran herhangi bir anlam ifade etmez. Oran herhangi bir standartla mukayese edildiğinde anlam kazanır. Bu şekilde karşılaştırılan, oranın yeterli olup olmadığı konusunda bir karara varılabilir. Oranlar diğer istatistik veriler gibi daha derin incelemeler gerektiren olay ve ilişkiler üzerine mali analistin dikkatini çeker. (Çabuk 2011:203)

Oran analizinden gereği gibi yararlanılabilmesi için hesaplanan oranların iyi bir şekilde yorumlanması, yorum da bazı ölçülerden yararlanılması gerekir. Yorum da dikkate alınması gerekli ölçü veya standartlar aşağıda sıralanmıştır.

- Analistin kendi şahsı tecrübe ve gözlemleri ile oluşturduğu yargı yeteneği
- İşletmenin geçmiş faaliyet dönemleriyle ilgili olarak hesaplanmış oranlar
- Rakip ve başarılı işletmelerin oranları
- Bütçelenmiş bilgilere dayanılarak hesaplanan oranlar
- İşletme faaliyette bulunduğu sektöre ait olan veya standartlar
- Genel standartlar

Her sektörün kendisine özgü özellikleri vardır. Bu özellikler mali durum ve faaliyet sonuçları arasındaki ilişkileri belirler. Bu nedenle belli bir sektördeki işletmenin başarısını ölçmede bu sektöre ait standart oranlarla karşılaştırma en anlamlı sonucu verecektir. Oran analizleri yoluyla işletmenin iktisadi ve mali yapısı, karlılığı,

verimliliği, iktisadi varlıkların etkin kullanımı, likiditesi vb konularda önemli ve anlamlı bilgiler elde edilir. Elde edilen bu bilgiler işletmenin amaçları da dikkate alınmak suretiyle iyi bir şekilde yorumlandığı takdirde bir değer ifade eder. (Erhan 2002:42)

3.3.1 Genel nakit akış oranı

İşletme faaliyetleri ile ilgili nakit akışı tutarları ve nakit akış oranları işletmelerin finansal durumlarını karşılaştırmada ölçü olarak kullanılabilir.

İşletmenin daha sağlıklı ve yeterli olarak nakit akım tablosu oranları yardımıyla analiz edilebilir. Aşağıda kullanılan oranlar genel kabul görmüş Giacomino ve Mielke'nin çalışmalarına dayanmaktadır.

Genel Nakit Akış Rasyo (GNAR)"su aşağıdaki şekilde hesaplanabilir:

$$\text{Genel Nakit Akış Oranı} = \frac{\text{İFEEN}}{\text{Finansman ve Yatırım İçin Nakit Çıktıları}}$$

Genel nakit akış oranı işletme faaliyetlerinden elde edilen nakdin yatırım ve finansman faaliyetleri için nakit çıkışlarını karşılama kapasitesini ölçmektedir.

3.3.2 Kısa vadede nakit sağlama gücü oranı

İşletmenin esas faaliyetlerinden olan nakit girişlerinin ne düzeyde olduğunu gösteren orandır. İşletmenin esas faaliyetlerinden sağlanan nakit girişlerinin esas faaliyetlerden, yatırım ve finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit toplamına olan oranını gösterir. Aşağıdaki gibi hesaplanır:

$$\text{Kısa Vadeli Nakit Sağlama Gücü} = \frac{\text{Esas Faaliyetlerinden Sağlanan Net Nakit}}{\text{Üç Faaliyetten Sağlanan Toplam Nakit Girişleri}}$$

3.3.3 Yatırım değerlendirilmesi oranı

$$\text{Yatırım Değerlendirmesi Oranı} = \frac{\text{Esas Faaliyetlerden Sağlanan Net Nakit}}{\text{Yatırım Faaliyetlerinde Kullanılan Net Nakit}}$$

Yukarıdaki şekilde hesaplanan oranın 1'den büyük çıkması beklenir. Oranın 1'den büyük olması işletmenin yatırım harcamalarını borçlanmaya gitmeden karşılayabildiğini gösterir.

3.3.4 Nakit akış yeterliliği oranı

$$\text{NAYO} = \frac{\text{İFEEN (İşletme Faaliyetlerinden Elde Edilen Nakit)}}{(\text{Uzun Dönem Borç Ödeme} + \text{Varlık Satın Alma} + \text{Ödenilen Kar Payı})}$$

İşletmenin borçlarını ödeyebilmesi, faaliyetlerini sürdürebilmesi için gerekli olan yatırımları yapabilmesi ve ortaklarına temettü dağıtması amacıyla kullanabileceği düzeyde nakit yaratma gücünü inceleyebilmesi için nakit akış yeterliliği oranından yararlanır. Nakit akış yeterliliği oranı ile işletmenin, dönem faaliyetlerinden elde etmiş olduğu nakdin ne kadarını stratejik dönem faaliyetlerine yatırdığı anlaşılabilir. Bu oranın 1 olması yeterli görülmektedir.

3.3.5 Borç karşılama oranı

$$\text{Borç Karşılama Oranı} = \frac{\text{Toplam Borç}}{\text{İFEEN (İşletme Faaliyetlerinden Elde Edilen Nakit)}}$$

Borç karşılama oranı, işletmenin borçlarının kaç yılda geri ödenebileceğini göstermektedir.

3.3.6 İFEEN'in finansman giderlerini karşılama yeteneği

'İFEEN'in finansman giderlerini karşılama yeteneği oranı aşağıdaki şekilde hesaplanabilir;

$$\text{İFEEN'in Finansman Giderlerini Karşılama Yeteneği} = \frac{\text{İFEEN (İşletme Faaliyetlerinden Elde Edilen Nakit)}}{\text{Yıllık Faiz Ödemeleri}}$$

IFEEN'in Finansman Giderlerini Karşılama Yeteneği oranı, firmanın faiz borçlarını faaliyetlerinden sağladığı nakit ile karşılayabilme yeteneğini ölçmesi amacı ile kullanılır.

3.3.7 Varlık satın alma (Capital expenditure) oranı

Varlık Satın Alma rasyosu aşağıdaki şekilde hesaplanır:

$$\text{Varlık Satın Alma Oranı} = \frac{\text{IFEEN (İşletme Faaliyetlerinden Elde Edilen Nakit)}}{\text{Varlık Satın Alma İçin Ödenilen Nakit}}$$

Bu oran, firmanın sermaye harcamalarını iç kaynaklardan karşılama yeteneğini göstermektedir. Varlık satın alma oranı işletmenin nakit yaratma yeteneği ile duran varlık yatırım harcamaları arasındaki ilişkiyi ölçmede kullanılan önemli bir araçtır.

Oranın küçük olması durumunda işletme kaynaklarının yatırımlar için kullanıldığı sonucuna varılabilir. Yalnız bu oran yorumlanmadan önce işletmenin büyüme sürecine bakılmalıdır. İşletme yeni kurulmuş bir işletme ise bu oran düşük çıkacaktır. Çünkü yeni kurulan işletme büyüme aşamasında olduğu için yatırım miktarı yarattığı kaynaklara oranla daha fazla olacaktır. Dolayısıyla rasyo rakamı da küçük olacaktır. İşletme olgunlaşmamış bir kurum ise tam tersi olacaktır.

3.3.8 Yatırım yenileme oranı

$$\text{Yatırım Yenileme Rasyosu} = \frac{\text{Duran Varlık Yatırımları}}{\text{Duran Varlık Amortismanları}}$$

İşletmeler uzun dönemde nakit yaratma potansiyellerini arttırmak için kendilerini yenilemek zorundadırlar. Yatırım yenileme oranı da, firmanın kendisini yenileyip yenilemediğini göstermesi açısından önemli bir rasyodur.

3.3.9 Ortaklar ve alacaklılar için nakit yaratma oranı

$$\text{Ortaklar ve Alacaklar İçin Nakit Yaratma Oranı Rasyosu} = \frac{\text{İFEEN (İşletme Faaliyetlerinden Elde Edilen Nakit)}}{(\text{Toplam Borç} + \text{Özsermaye})}$$

Bu oran, işletme faaliyetleri ile alacaklar ve ortakların işletmeye yatırdıkları toplam fonun ne kadarı ile nakit yaratılabileceğini göstermektedir. Oranın hesaplanmasında kullanılan formülün payı, işletme sermayesindeki değişiklikler ve parasal olmayan düzeltmeler yapıldıktan sonra oluşan nakit akışlarını, paydası ise bilançonun pasifinin bütünüdür yani toplam yükümlülükleri ifade etmektedir.

3.3.10 Ortaklar için nakit yaratma

$$\text{Ortaklar İçin Nakit Yaratma Oranı Rasyosu} = \frac{\text{İFEEN (İşletme Faaliyetlerinden Elde Edilen Nakit)}}{\text{Özsermaye}}$$

Ortaklar için nakit yaratma oranının ortakların nakit olarak kazancını göstermektedir.

4. NAKİT AKIŞ TABLOSUNUN ANALİZİ VE YORUMLANMASI

Nakit akışlarına ilişkin olarak yapılan oran analizinde genellikle işletmelerin başlıca nakit kaynaklarını oluşturan işletme faaliyeti nakit akışlarının esas alınarak çeşitli oranların geliştirildiği görülmektedir. Ancak, nakit akış tablosunda raporlanmış olan negatif nakit akış tutarları işletme faaliyetlerinin yürütülmesinde nakit kaynaklarının kullandığını ifade etmektedir. Bu tutarların kullanılması analiz ve yorum açısından doğru ve mantıklı olmayacağından hesaplamalara negatif tutarlar olarak gösterilen işletme faaliyeti nakit akış tutarları dahil edilmemiştir. Analizde hesaplanmış olan değerlere bağlı olarak ele alınan işletmeler hakkında genel bir değerlendirme yapabilmek için genel durumu yansıtan ortalamaların geliştirilmesi gerekir. Bunun için işletmelerin oranlarına basit aritmetik ortalamalarının alınması uygun olacaktır. Ancak bilindiği gibi, ortalamaya esas alınan oranlar açısından uç değerlerin varlığı söz konusu ise standart sapmanın büyük olması nedeniyle aritmetik ortalama anlamını büyük ölçüde yitirmektedir. Bu durumda söz konusu oranların aritmetik ortalamaları yerine medyanın bulunması daha doğru olacaktır. (Başar 2010:55)

4.1.1 Nakit akışlardaki etkinlik ve yeterlilik oranlarının değerlendirilmesi

Nakit akışlarındaki etkinliğin ölçümü, işletme faaliyeti nakit akışlarının net satışlara oranı ile işletme faaliyeti nakit akışlarının faaliyet karına oranı değerlerine bağlı olarak yapılacaktır. İşletme faaliyeti nakit akışlarının net satışlara oranı, hatırlanacağı gibi satışlar sonucunda yaratılan nakit akışlarını göstermektedir. Bu oranın yıllara ve şirketlere göre değerleri aşağıda gösterilmiştir.(Özkan 2010:250)

Tablo 4.11: Ticaret Sektörü İşletmelerinin İFEEN/Net Satışlar Oranın Değerleri

İFEEN/Net Satışlar	2015	2016	2017	2018
BİM	0,05	0,07	0,07	0,06
BİZİM TOPTAN	0,024	0,024	0,074	0,042
BOYNER	0,13	0,15	0,15	0,22
CARREFOURSA	0	-0,02	0,06	0,03
DOĞUŞ OTOMOTİV	-0,032	0,019	0,037	0,123
İNTEMA	0,062	0,049	0,045	0,024
MİGROS	0,08	0,09	0,09	0,1
MİLPA	0,842	0,913	1,613	-1,322
SANKO	0,016	-0,046	0,031	0,033
SELÇUK ECZA DEP.	0,006	0,033	0,024	0,021
TEKNOSA	0,074	-0,011	-0,010	-0,003
VAKKO	0,10	0,085	0,28	0,24

Bu oranın ortalamalarını temsil eden medyanları da aşağıdaki gibidir.

2015	2016	2017	2018
0,06	0,04	0,07	0,04

İşletmenin ana faaliyet konusunda başlıca gelir kaynağı satışlardır. Nakit akış analizleri açısından arzu edilen şey işletme faaliyetinden elde edilen nakit girişlerinin diğer nakit girişlerine göre daha yüksek olmasıdır. Medyanlardan da görülebileceği gibi yıllar itibariyle ele alınan işletmeler genellikle satışlar sonucunda elde edilen nakit akış tutarlarının payı çok fazla değişiklik göstermektedir. Ancak 2018 yılında bazı işletmelerin satışlarından elde edilen nakit tutarlarında düşüş gözlenmektedir. Bunun nedeni olarak artan enflasyon ve kur riski olarak ifade edilebilir. Ana faaliyet konusunda elde edilmiş olan nakit akışları net satışların 2015 yılında %6 2016 yılında %4 2017 yılında %7 2018 yılında ise %4 onunu oluşturduğu görülmektedir. İncelenen işletmelere bakıldığında 2015 ve 2017 yıllarında esas faaliyetlerden en yüksek değere sahip olduğunu söylenebilir. Bu işletmenin gerek enflasyonun yüksek olduğu 2018 yılında gerek diğer yıllar da diğer işletmelere göre daha fazla likiditeye sahip olduğundan dolayı diğer işletmelere göre daha iyi konumda olduğu söylenebilir.

İşletme faaliyetlerinden elde edilen nakit akışları tutarının faaliyet karı oranı incelendiğinde bu oranın işletmelere ve yıllara göre değerleri aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4.12: Ticaret Sektörü İşletmelerin İFEEN/Faaliyet Karı Oranının Değerleri

İFEEN/Faaliyet Karı	2015	2016	2017	2018
BİM	1,320	1,710	1,550	1,230
BİZİM TOPTAN	2,138	5,073	-6,834	5,104
BOYNER	3,750	14,880	3,410	2,820
CARREFOURSA	0,210	0,230	-1,600	-0,500
DOĞUŞ OTOMOTİV	-0,780	0,541	1,027	2,503
İNTEMA	-12,675	-2,028	-1,493	-0,609
MİGROS	3,000	2,970	4,640	4,160
MİLPA	0,143	0,112	-0,402	1,841
SANKO	0,613	-1,798	0,871	8,127
SELÇUK ECZA DEP.	0,211	0,964	0,681	0,515
TEKNOSA	-5,250	0,278	-0,402	-0,202
VAKKO	1,55	1,172	2,59	1,93

Bu oranın ortalamalarını temsil eden medyanları da aşağıdaki gibidir.

2015	2016	2017	2018
0,61	0,96	0,87	1,93

Bu oran bilindiği gibi, faaliyet karı içinde işletmenin ana faaliyetlerinden elde edilen nakit akışlarının payını göstermektedir. Değerlere bakıldığında medyanların dalgalanma gösterdiği görülmektedir. İşletmelerin işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarının faaliyet karı oranı özellikle 2018 yılında bir düşüş göstermiştir. 2018 yılında ki artan kur ve maliyetler firmaların kar oranlarında bir düşüşe sebep olduğu söylenebilir. İşletmelerin 2018 yılı verileri incelendiğinde en fazla düşüşü yaşayan firmanın Boyner olduğu söylenebilir.

4.1.2 Yatırımlarla ilgili nakit akış oranlarının değerlendirilmesi

Yatırımlarla ilgili nakit akış oranları işletmelerin kendini yenileme gücünü gösterir. Hesaplanacak oranlar aracılığıyla yatırımlarda artış ya da azalış olup olmadığı, yeni

yatırımların üretkenliği, faaliyetlerden elde edilen nakit miktarında bir değişiklik olup olmadığı, yatırımların kendilerini geriye ödeyip ödeyemediği saptanabilir.

Yatırım faaliyeti nakit akışlarının işletme faaliyeti nakit akışlarına oranı işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarının ne kadarının işletmede yeniden yaratıldığını göstermektedir. Bu oranın yıllar itibari ile şirketlere göre değerleri aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4.13: Ticaret Sektörü İşlemlerinin Yatırım Faaliyeti Nakit Akışları/İFEEN Oranın Değerleri

Yatırım Faal.Nakit Akışları/İFEEN	2015	2016	2017	2018
BİM	-0,51	-0,39	-0,36	-0,69
CARREFOURSA	40,45	0,23	-0,48	4,97
MİGROS	-0,35	-0,29	-0,28	-0,2
BOYNER	-2,46	-0,05	-0,22	-0,1
BİZİM TOPTAN	-0,15	-0,07	-0,14	0,11
DOĞUŞ OTOMOTİV	0,06	-0,50	-0,43	-0,06
İNTEMA	-0,18	-0,20	-0,46	3,32
MİLPA	0,10	-3,77	-2,28	-0,71
SANKO	-0,03	0,01	-0,02	0,64
SELÇUK ECZA DEPOSU	-1,77	-0,30	-0,39	-0,28
TEKNOSA	-0,18	0,91	0,79	3,68
VAKKO	-0,20	-0,52	-0,29	-0,28

Bu oranın medyanları aşağıdaki gibidir.

2015	2016	2017	2018
-0,18	-0,29	-0,36	-0,10

Yukarıdaki değerlerin negatif olmasının nedeni, hesaplama sırasında yatırım faaliyetlerinde nakit kullanımının söz konusu olması ve bu durumu gösterebilmek için hesaplamalara (-) olarak dahil edilmesidir. 2015 yılında işletme faaliyetlerden elde edilen nakdin %18 i 2016 yılında %29 i 2017 yılında %36 sı 2018 yılında %10 nu yatırım faaliyetlerinde kullanılmış olduğu söylenebilir. Genellikle perakende mağazaların yoğun rekabetten dolayı kendilerini yenileme durumda oldukları söylenebilir. Sektörde yatırım faaliyetlerine aktarılan nakit akışlarının anlamlı olabilmesi için sağlanan kapasite artışı ile satışların artırılması ve buna bağlı olarak

da yatırımlardan daha fazla tutarda nakit tutarının işletmelere girişinin sağlanması gerekir.

İşletme faaliyetlerinden elde edilen nakdin toplam varlıklara oranı ise hatırlanacağı gibi işletmelerin yapmış oldukları varlık yatırımlarından elde edilen nakit oranını göstermektedir. Bu oranın sektöre işletmelere ve yıllara göre dağılımı aşağıda şekilde gibidir.

Tablo 4.14: Ticaret Sektörü İşletmelerin İFEEN/ Toplam Varlıklar Oranın Değerleri

İFEEN/Toplam Varlıklar	2015	2016	2017	2018
BİM	0,228	0,274	0,234	0,212
CARREFOURSA	-0,006	-0,034	0,09	0,061
MİGROS	0,137	0,159	0,136	0,169
BOYNER	0,109	0,116	0,143	0,257
BİZİM TOPTAN	0,100	0,115	0,303	0,184
DOĞUŞ OTOMOTİV	-0,133	0,062	0,127	0,378
İNTEMA	0,181	0,115	0,092	0,045
MİLPA	0,369	0,228	0,114	-0,352
SANKO	0,061	-0,239	0,059	0,071
SELÇUK ECZA DEPOSU	0,012	0,065	0,086	0,072
TEKNOSA	0,23	-0,05	-0,05	-0,01
VAKKO	0,12	0,10	0,32	0,28

Bu oranın medyanları aşağıdaki gibidir.

2015	2016	2017	2018
0,120	0,115	0,127	0,169

Bu oranın yıllara göre artış gösterdiği söylenebilir. Sektörde varlık yatırımlarından elde edilen nakit oranı giderek artmaktadır ve bu durum olumlu olarak yorumlanabilir. 2015 yılında Milpa 2016 yılında Bim 2017 yılında Bizim Toptan işletmesi 2018 yılında ise Doğuş Otomotiv işletmesi medyan değerlerinin üzerinde değerlere sahip olan firmalardır. Dolayısıyla bu işletmelerin rakiplerine göre daha fazla nakit getirisine sahip oldukları söylenebilir.

Yatırımlarla ilgili olarak nakit akışları toplu olarak değerlendirildiğinde, sektörde işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit akışlarının yatırım faaliyetlerinde

kullanıldığı ve özellikle perakende mağazalarının yoğun rekabetten dolayı yeni yatırımlarla kendilerini yeniledikleri söylenebilir.

4.1.3 Finansman faaliyetleri ilgili nakit akış oranlarının değerlendirilmesi

Finansal yönetimle ilgili nakit akış oranları işletmenin borçlarını ödeyebilmesi amacıyla kullanabileceği nakit mevcudu ortaya koymak amacı ile kullanılmaktadır. Bu anlamda ilk olarak ele alınacak oran işletme faaliyetlerinden elde edilen nakdin kısa vadeli borçları karşılama oranıdır. Oranın yıllara ve işletmelere göre dağılımı aşağıdaki gibidir.

Tablo 4.15: Ticaret Sektörü İşletmelerin İFEEN/Kısa Vadeli Borçlar Oranının Değerleri

İFEEN/Kısa Vadeli Borçlar	2015	2016	2017	2018
BİM	0,4	0,46	0,43	0,37
CARREFOURSA	-0,01	-0,05	0,11	0,07
MİGROS	0,29	0,3	0,25	0,28
BOYNER	0,2	0,18	0,43	0,37
BİZİM TOPTAN	0,14	0,16	0,37	0,22
DOĞUŞ OTOMOTİV	-0,15	0,06	0,13	0,39
İNTEMA	0,19	0,12	0,09	0,05
MİLPA	3,52	1,04	0,20	-0,59
SANKO	0,07	-0,26	0,25	0,37
SELÇUK ECZA DEPOSU	0,02	0,12	0,09	0,07
TEKNOSA	0,25	-0,04	-0,05	-0,01
VAKKO	0,31	0,22	0,62	0,50

Bu oranın medyanları aşağıdaki gibidir.

2015	2016	2017	2018
0,19	0,14	0,22	0,25

İşletme faaliyetinden elde edilen nakdin kısa vadeli borçlara olan oranının artış eğilimi gösterdiği görülmektedir. Bunun nedeni olarak ortalama olarak işletmeden faaliyetlerinden elde edilen nakdin artması ve kısa vadeli borçların azalması olabilir. Nedeni ne olursa olsun bu oranın artış göstermesi sektör açısından olumlu olarak değerlendirilebilir. Çünkü bilindiği gibi işletmelerin kısa vadeli borçları çalışma

sermayesi bünyesinde yer alan likit kalemlerle ödenmektedir. Dolayısıyla işletme bünyesindeki nakdin de işletmelerde sürekliliği olan ana faaliyet konusunu oluşturan işlemler sonucunda oluşması arzulanır. Bu durumda ortalamanın üzerinde bir değer sahip işletmelerin mevcut nakit miktarı ile kısa vadeli borçlarını karşılama rakiplerine kıyasla bir sorun yaşamadıkları söylenebilir. Bu işletmeler 2015 ve 2016 yıllarında Milpa ve Bim işletmeleri 2017 yılında Bim ve Boyner 2018 yılında ise Bim, Boyner, Doğu Otomotiv, Sanko medyanın üzerinde değerlere sahip diğer işletmelerdir.

Toplam borçların işletme faaliyetlerinden elde edilen nakde oranı da hatırlanacağı gibi mevcut nakit düzeyi ile borç ödemesi yapılabilecek yıl sayısı göstermekte idi. Bu oranın ele alınan işletmelere ve yıllara göre değerleri aşağıda verilmiştir.

Tablo 4.16: Ticaret Sektörü İşletmelerinin Toplam Borçlar/İFEEN Oranın Değerleri

Toplam Borçlar/İFEEN	2015	2016	2017	2018
BİM	2,63	2,26	2,47	2,86
CARREFOURSA	-118,64	-25,41	10,87	16,05
MİGROS	6,64	6,04	6,24	5,58
BOYNER	7,76	8,37	6,96	4,1
BİZİM TOPTAN	7,59	6,61	2,81	4,64
DOĞUŞ OTOMOTİV	-7,51	16,19	7,88	2,65
İNTEMA	5,51	8,70	10,90	22,03
MİLPA	2,71	4,38	8,74	-2,84
SANKO	16,48	-4,19	4,85	3,48
SELÇUK ECZA DEPOSU	46,04	8,76	11,62	13,87
TEKNOSA	4,01	-23,49	-22,13	-86,00
VAKKO	4,61	5,78	1,93	2,36

Bu oranın medyanları aşağıdaki gibidir.

2015	2016	2017	2018
5,06	5,91	6,60	3,79

Bu oran yıllar itibariyle değişiklik göstermektedir. Oranın düşüş eğilimi göstermesi işletmelerin ellerindeki nakit ile daha kısa vadede toplam borçlarını ödeyebildiği anlamına gelmektedir. Yani, sektör işletmeleri ana faaliyet konusunda elde etmiş oldukları nakit tutarı ile borçlarını 2015 yılında 5 yıl 2016 yılında 6 yıl 2017 yılında 6 yıl 2018 yılında 3 yıl da ödeyebilmektedirler. Dolayısıyla daha kısa vadede borçların ödenebiliyor olması işletmelerin borç ödeme gücünü iyi olduğu ve yeni borçlanmalar için güven yaratabildiği anlamını taşıyabilir. Bu durum da medyanın altındaki değerlere sahip işletmelerin diğerlerine göre daha iyi konumda olduğu söylenebilir.

4.1.4 Sermaye ile ilgili nakit akış oranlarının değerlendirilmesi

Sermaye ile ilgili nakit akış oranları işletmenin ortaklar için nakit yapma durumunun analiz edilmesini sağlamaktaydı. Bu oranlardan işletme faaliyetlerinden elde edilen nakdin özsermaye ye oranı ortakların nakit getirisini göstermektedir ve işletmeler ve yıllara göre değerleri aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4.17: Ticaret Sektörü İşletmelerin İFEEN/Özsermaye Oranının Değerleri

İFEEN/Özsermaye	2015	2016	2017	2018
BİM	0,57	0,72	0,56	0,54
CARREFOURSA	-0,02	-0,28	4,26	3,04
MİGROS	1,53	4,19	0,92	2,89
BOYNER	0,72	3,91	28,67	-4,6
BİZİM TOPTAN	0,41	0,48	2,03	1,25
DOĞUŞ OTOMOTİV	-0,26	0,21	0,37	1,01
İNTEMA	2,69	3,94	3,74	-1,15
MİLPA	0,02	0,04	0,03	-0,10
SANKO	0,05	-0,15	0,08	0,09
SELÇUK ECZA DEPOSU	0,03	0,06	0,12	0,11
TEKNOSA	3,12	0,57	0,80	0,10
VAKKO	0,28	0,24	0,82	0,82

Bu oranın medyanları aşağıdaki gibidir.

2015	2016	2017	2018
0,35	0,36	0,81	0,32

Değerlerin yıllar itibariyle değişikken bir seyir gösterdiği gözlemlenmektedir. Bu durumda 2015 yılında Bim, Boyner, Migros, Bizim Toptan, Teknosa, İntema 2016 yılında İntema, Boyner, Migros, Bim, Bizim Toptan, Teknosa 2017 yılında Carrefoursa Boyner, Bizim Toptan, İntema, Vakko 2018 yılında Carrefoursa, Bim, Migros, Bizim Toptan, Doğu Otomotiv, Vakko değerleri medyaların üzerindedir. Bu durumda bu işletmelerin ortaklarının rakip işletmelere göre daha fazla nakit getirisi elde ettikleri söylenebilir.

Ortakların işletmeye koymuş oldukları sermaye üzerinden elde ettikleri nakit getirisinin ölçülmesi açısından durum değerlendirildiğinde işletme faaliyetlerinden elde edilmiş olan nakdin işletme sermayesine olan oranının yıllara ve işletmelere göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 4.18: Ticaret Sektörü İşletmelerinin İFEEN/İşletme Sermayesi Oranının Değerleri

İFEEN/İşletme Sermayesi	2015	2016	2017	2018
BİM	3,13	4,5	5,42	6,26
CARREFOURSA	-0,16	-0,15	0,42	0,23
MİGROS	4,44	5,67	7,89	10,15
BOYNER	7,74	9,02	2,53	1,78
BİZİM TOPTAN	1,51	1,67	3,58	2,58
DOĞUŞ OTOMOTİV	-1,58	1,05	2,21	5,99
İNTEMA	10,18	8,00	7,66	4,08
MİLPA	0,02	0,04	0,03	-0,08
SANKO	0,26	-0,67	0,31	0,30
SELÇUK ECZA DEPOSU	0,08	0,46	0,42	0,45
TEKNOSA	2,17	-0,32	-0,32	-0,09
VAKKO	0,29	0,28	1,15	1,37

Bu oranın medyanları aşağıdaki gibidir.

2015	2016	2017	2018
0,90	0,75	1,68	1,57

Yukardaki değerlerden de görülebileceği gibi sektör işletmelerinin eğilimi önceki oranın göstermiş olduğu eğilime paraleldir ve ortakların dört yıl boyunca işletmeye tahsis etmiş oldukları sermaye tutarının civarında veya üzerinde nakit getirisi elde ettiklerini göstermektedir. 2015 ve 2016 yıllarında İntema, Bim, Migros, Boyner, Teknosa 2017 yılında İntema, Doğu Otomotiv, Bizim Toptan, Boyner, Bim, Migros

2018 yılında İntema, Doğu Otomotiv, Bizim Toptan, Boyner, Migros, Bim in değerleri medyaların üzerindedir, dolayısıyla bu işletmelerin ortakları daha fazla nakit getiri elde etmişlerdir. Dolayısıyla hem mevcut yatırımcılar hem de potansiyel yatırımcılar açısından bu işletmelerin diğerlerine göre daha cazip konumda oldukları söylenebilir.

4.1.5 Sermaye piyasası mevzuatında nakit akım tablosunun yeri

Sermaye Piyasası Kurulu tarafından düzenlenen ve yayınlanan Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliğ İkinci Bölüm Beşinci Maddeye göre “Firmalar, Avrupa Birliği tarafından kabul edilen haliyle Uluslararası Muhasebe/Finansal Raporlama Standartlarını uygulayarak ve finansal tabloların Avrupa Birliği tarafından kabul edilen haliyle UMS/UFRS’lere göre hazırlandığı hususuna dipnotlarda yer verirler. Bu kapsamda, benimsenen standartlara aykırı olmayan, Kamu Gözetim Kurumunca yayımlanan TMS/TFRS esas alınır” denmekte, yapılan uygulama da bu esaslar dikkate alınarak hazırlanmıştır.(Spk Tebliği)

Aşağıda söz konusu tebliğe göre düzenlenmesi zorunlu olan BİST’de (Borsa İstanbul) işlem gören bir işletmenin 31.12.2018 tarihi itibari ile Nakit Akım Tablosu ve hazırlanması için gerekli olan mali tablolar ve ilgili dipnot bilgilerini içeren bir örnek yer almaktadır.

4.1.6 Nakit akım tablosunun hazırlanması ve sunumu

Nakit akım tablosunun hazırlanmasına ilişkin olarak farklı yöntemler olmakla birlikte SPK mevzuatının belirttiği ve BİST’de işlem gören firmaların hazırlatma zorunda olduğu UMS/UFRS çerçevesinde bağımsız denetim şirketlerinin onayı dâhilinde kamuoyuna duyurulan mali tablolarında ortak olan sunum şekli uygulamanın çerçevesini oluşturmaktadır.

Nakit akışlarının raporlanmasında mali tablo kullanıcılarına yöntem belirleme konusunda direkt ve endirekt metottan birini seçmede serbestliği sağlanan UMS-7’ye göre uygulamada ülkemizde halka açık firmalarının kullandığı dolaylı yöntem kıstas alınacaktır.

Örneğimizde Alkim Kağıt San.ve Tic. A.Ş. 'nin aşağıda belirtilen dönem sonu gelir tablosu ve bilançosundan yola çıkarak aşamalar halinde nakit akım tablosu oluşturulacak ve sonuç değerlendirilecektir.

Tablo 4.19: Alkim Kağıt San.ve Tic.A.Ş Bilanço Tablosu

Finansal Durum Tablosu (Bilanço)	Cari Dönem	Önceki Dönem
	31.12.2018	31.12.2017
Varlıklar		
DÖNEN VARLIKLAR		
Nakit ve Nakit Benzerleri	64.303.404	65.441.709
Ticari Alacaklar	35.417.261	24.559.238
İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklar	0	2.122
İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklar	35.417.261	24.557.116
Diğer Alacaklar	107.273	125.395
İlişkili Olmayan Taraflardan Diğer Alacaklar	107.273	125.395
Stoklar	65.055.037	40.201.877
Peşin Ödenmiş Giderler	1.722.781	1.852.031
İlişkili Taraflara Peşin Ödenmiş Giderler	1.493.781	1.130.159
İlişkili Olmayan Taraflara Peşin Ödenmiş Giderler	229.000	721.872
Diğer Dönen Varlıklar	22.364.047	13.272.202
İlişkili Olmayan Taraflardan Diğer Dönen Varlıklar	22.364.047	13.272.202
ARA TOPLAM	188.969.803	145.452.452
TOPLAM DÖNEN VARLIKLAR	188.969.803	145.452.452
DURAN VARLIKLAR		
Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımlar	849.093	512.276
Maddi Duran Varlıklar	30.074.050	29.015.437
Arazi ve Arsalar	2.906.021	2.906.021
Yeraltı ve Yerüstü Düzenlemeleri	676.366	742.539
Binalar	3.006.392	3.288.358
Tesis, Makine ve Cihazlar	18.682.461	19.764.692
Taşıtlar	1.459.661	714.729
Mobilya ve Demirbaşlar	1.518.229	1.202.071
Yapılmakta Olan Yatırımlar	1.824.920	397.027
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	190.578	146.322
Peşin Ödenmiş Giderler	137.894	1.261.074
İlişkili Olmayan Taraflara Peşin Ödenmiş Giderler	137.894	1.261.074

Tablo 4.19: (Devam) Alkim Kağıt San.ve Tic.A.Ş Bilanço Tablosu

TOPLAM DURAN VARLIKLAR	31.251.615	30.935.109
TOPLAM VARLIKLAR	220.221.418	176.387.561
KAYNAKLAR		
KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER		
Kısa Vadeli Borçlanmalar	4.137	19.237.281
İlişkili Olmayan Taraflardan Kısa Vadeli Borçlanmalar	4.137	19.237.281
Banka Kredileri	4.137	19.237.281
Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	0	2.263.140
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	0	2.263.140
Banka Kredileri	0	2.263.140
Diğer Finansal Yükümlülükler	24.831.593	2.053.121
Ticari Borçlar	28.423.642	13.334.288
İlişkili Taraflara Ticari Borçlar	1.499.209	1.115.926
İlişkili Olmayan Taraflara Ticari Borçlar	26.924.433	12.218.362
Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamında Borçlar	2.228.178	1.783.878
Ertelemiş Gelirler	5.917.027	1.700.536
İlişkili Olmayan Taraflardan Ertelemiş Gelirler	5.917.027	1.700.536
Dönem Karı Vergi Yükümlülüğü	289.739	1.928.849
Kısa Vadeli Karşılıklar	402.326	361.937
Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Kısa Vadeli Karşılıklar	313.373	245.822
Sigortacılık Teknik Karşılıkları		
Diğer Kısa Vadeli Karşılıklar	88.953	116.115
Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	191.329	87.978
İlişkili Olmayan Taraflara Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler	191.329	87.978
ARA TOPLAM	62.287.971	42.751.008

Tablo 4.19: (Devam) Alkim Kağıt San.ve Tic.A.Ş Bilanço Tablosu

TOPLAM KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	62.287.971	42.751.008
UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER		
Uzun Vadeli Karşılıklar	6.687.559	5.243.519
Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Uzun Vadeli Karşılıklar	6.687.559	5.243.519
Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	212.650	202.364
TOPLAM UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	6.900.209	5.445.883
TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER	69.188.180	48.196.891
ÖZKAYNAKLAR		
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	151.033.238	128.190.670
Ödenmiş Sermaye	52.500.000	52.500.000
Sermaye Düzeltme Farkları	32.414.361	32.414.361
Kar veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacak Birikmiş Diğer Kapsamlı Gelirler (Giderler)	-2.777.015	-2.056.708
Yeniden Değerleme ve Ölçüm Kazançları (Kayıpları)	-2.777.015	-2.056.708
Tanımlanmış Fayda Planları Yeniden Ölçüm Kazançları (Kayıpları)	-2.777.015	-2.056.708
Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	11.931.406	8.421.546
Geçmiş Yıllar Karları veya Zararları	9.629.078	9.629.078
Net Dönem Karı veya Zararı	47.335.408	27.282.393
TOPLAM ÖZKAYNAKLAR	151.033.238	128.190.670
TOPLAM KAYNAKLAR	220.221.418	176.387.561

Tablo 4.20: Alkim Kağıt San.ve Tic.A.Ş Gelir Tablosu

Gelir Tablosu	Cari Dönem	Önceki Dönem
	01.01.2018 - 31.12.2018	01.01.2017 - 31.12.2017
Hasılat	352.927.369	235.732.825
Satışların Maliyeti	-286.605.106	-195.884.054
TİCARİ FAALİYETLERDEN BRÜT KAR (ZARAR)	66.322.263	39.848.771
BRÜT KAR (ZARAR)	66.322.263	39.848.771
Genel Yönetim Giderleri	-7.591.144	-5.653.789
Pazarlama Giderleri	-7.255.675	-6.239.169
Araştırma ve Geliştirme Giderleri	-95.039	-82.514
Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler	55.129.578	22.466.026
Esas Faaliyetlerden Diğer Giderler	-30.665.757	-13.633.408
ESAS FAALİYET KARI (ZARARI)	75.844.226	36.705.917
Yatırım Faaliyetlerinden Gelirler	664.313	209.779
Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Karlarından (Zararlarından) Paylar	336.817	98.379
FİNANSMAN GELİRİ (GİDERİ) ÖNCESİ FAALİYET KARI (ZARARI)	76.845.356	37.014.075
Finansman Gelirleri	9.057.300	4.128.625
Finansman Giderleri	-24.988.551	-6.832.043
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ ÖNCESİ KARI (ZARARI)	60.914.105	34.310.657
Sürdürülen Faaliyetler Vergi (Gideri) Geliri	-13.578.697	-7.028.264
Dönem Vergi (Gideri) Geliri	-13.388.334	-7.199.941
Ertelenmiş Vergi (Gideri) Geliri	-190.363	171.677
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER DÖNEM KARI (ZARARI)	47.335.408	27.282.393
DÖNEM KARI (ZARARI)	47.335.408	27.282.393

Ön hazırlık tablosu

Nakit Akım Tablosu düzenlemeye başlamadan önce cari dönem ile önceki dönem bilançosu baz alınarak kalemler arasındaki değişimler hesaplanır. Değişimlere ait tablo uygulamada nakit akım ön hazırlık tablosu olarak belirtilecektir.

Ön hazırlık tablosunda iki dönemin özet bilançolarının aynı hesaplara ait farkların belirlenmesine dayanmaktadır. Bu tablodan elde edilen rakamların bir kısmı aynen kullanılmakla birlikte bir kısmında çeşitli elemeler gidilerek dipnot bilgilerinden yola çıkarak detaylar üzerinden hesaplamalar yapılacaktır.

Aşağıda 31.12.2018 dönemine ait nakit akım ön hazırlık tablosunun hazırlanması için hesap kalemlerinin iki dönem arasındaki farkı alınacaktır. Uygulama aşağıdaki gibi bilançonun aktifi ve pasifi olarak tablo şeklinde belirtilmiştir.

Nakit akım tablosunun hazırlanması

Nakit akım tablosunun hazırlanması aşamalar halinde aşağı detaylandırılacaktır.

Net Dönem Karı veya Zararı

İşletmenin dönem karından ödenecek vergi ve diğer yasal yükümlülükler için karşılık ayrıldıktan sonra kalan tutar işletmenin o hesap döneminde sağladığı dönem net karı veya zararını göstermektedir”. Gelir tablosundaki karşılıklar ayrıldıktan sonra kalan dönem net veya zarar buradan alınarak nakit akım tablosunda gösterilir. İşletmenin 31.12.2018 tarihi itibarıyla 47.335.408 TL’dir. Gelir tablosundan alınan 47.335.408 TL nakit akım tablosunun başlangıcını oluşturmaktadır.

Dönem Başı ve Dönem Sonu Nakit Değer

İşletmedeki dönem başı ve dönem sonundaki banka, verilen çekler ve ödeme emirleri kasa, alınan çekler, ve diğer hazır değerler hesap kalemlerinde toplanan değerler işletmenin nakit akış hazır değerler başlığı altında toplandığı likidite derecesi yüksek olan varlıkları ifade etmektedir.

Nakit akım tablosunda yer alan dönem başı 31.12.2017 bakiyesi ve 31.12.2018 dönem sonu bakiyesi aşağıda detaylı olarak sunulmuştur.

Tablo:4.21: Alkim Kağıt San.ve Tic.A.Ş Nakit ve Nakit benzeri Artış/Azalış Tablosu

NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ	31.Ara.18	31.Ara.17
Kasa	25.574	17.807
Bankalar	64.047.556	65.423.902
-Vadeli Mevduatlar	62.027.995	64.111.033
-Vadesiz Mevduatlar	2.019.561	1.312.869
Diğer Hazır Değerler*	230.274	0
Nakit ve Nakit Benzerleri	64.303.404	65.441.709
Eksi: Vadeli mevduat faiz tahakkukları	-102.079	-165.912
Nakit akış tablosuna baz olan nakit ve nakit benzerleri	64.201.325	65.275.797

Düzeltilmeler

İşletmede düzeltme kalemleri nakit akım tablosuna herhangi bir nakit girişi veya nakit çıkışına neden olmayan ilgili oldukları hesapları düzenleyici nitelikteki hesaplardır.

Bunlar;

- Amortisman ve itfa gideri ile ilgili düzeltmeler
- Değer düşüklüğü (iptali) ile ilgili düzeltmeler
- Stok değer düşüklüğü (iptali) ile ilgili düzeltmeler
- Karşılıklarla ilgili düzeltmeler
- Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin karşılıklar (iptali) ile ilgili düzeltmeler
- Faiz gelirleri ve giderleri ile ilgili düzeltmeler
- Vergi geliri ve gideri ile ilgili düzeltmeler

gibi kalemlerden oluşmaktadır.

Net dönem karına yukarıda belirtmiş olduğumuz düzeltme kalemleri eklendiğinde işletme sermayesi öncesi faaliyet karına tutarına ulaşılmaktadır.

Düzeltilme işlemleri aşağıda detaylı olarak verilmiştir.

Birikmiş Amortismanlar

Nakit akım tablosunda yer alan amortisman ve itfa tükenme payları işletmenin dönem içerisinde hesaplanan maddi duran varlık ve maddi olmayan duran varlık tutarını ifade etmektedir. Nakit akım tablosunda yer alan 6.374.204 TL tutarındaki bakiye gider olarak baz alınmasına karşın nakit giriş ve çıkışına sebep olmamaktadır. İşletmenin dipnotlar kısmında yer alan maddi ve maddi olmayan duran varlıklarını gösterir tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 4.22 : Alkim Kağıt San.ve Tic.A.Ş Maddi Duran Varlıklara Ait Tablo

Maddi Duran Varlıklar	1 Ocak 2018 Açılış	İlaveler	Çıkışlar	Transferler	31.Ara.18
Maliyet					
Arazi ve arsalar	2.906.021				2.906.021
Yeraltı ve yerüstü düzenlemeleri	1.796.933	25.765			1.822.698
Binalar	10.571.719	124.809			10.696.528
Makine, tesis ve cihazlar	99.097.056	3.206.155	-76.772	903.918	103.130.357
Motorlu taşıtlar	1.196.465	1.104.949	-		2.071.358
Döşeme ve demirbaşlar	3.952.411	623.626	-2.859		4.573.178
Yapılmakta olan yatırımlar	397.027	2.331.811		-903.918	1.824.920
	119.917.632	7.417.115	-	309.687	127.025.060
Tenzil: Birikmiş amortisman					
Yeraltı ve yerüstü düzenlemeleri	-1.054.394	-91.938			-1.146.332
Binalar	-7.283.361	-406.775			-7.690.136
Makine, tesis ve cihazlar	-79.332.364	-	56.940		-84.447.896
Motorlu taşıtlar	-481.736	-334.625	204.664		-611.697
Döşeme ve demirbaşlar	-2.750.340	-306.227	1.618		-3.054.949
	-90.902.195	-	263.222		-96.951.010
		6.312.037			
Net defter değeri	29.015.437				30.074.050

Tablo 4.23: Alkim Kağıt San.ve Tic.A.Ş Maddi Olmayan Duran Varlık Tablosu

Maddi Olmayan Duran Varlıklar	1 Ocak 2018 Açılış	İlaveler	Transferler	31.Ara.18
Maliyet				
Haklar – Yazılım	896.232		106.423	1.002.655
Eksi: Birikmiş itfa payları	-749.910		-62.167	-812.077
	146.322		44.256	190.578

Stok değer düşüklüğü karşılığı

İşletmenin elinde bulunan stoklar için ayırmış olduğu stok değer düşüklüğü karşılığı aşağıdaki gibidir.

Tablo4.24: Alkim Kağıt San.ve Tic.A.Ş Stok Değer Düşüklüğü Tablosu

	2018	2017
1 Ocak itibarıyla	84.748	92.288
Konusu Kalmayan Karşılıklar	-30.490	-7.540
	54.258	84.748

Kıdem tazminat karşılığı

Türk İş Kanunu'na göre, Şirket bir senesini doldurmuş olan ve Şirket'le ilişkisi kesilen veya emekli olan 25 hizmet (kadınlarda 20) yılını dolduran ve emekliliğini kazanan (kadınlar için 58 yaşında, erkekler için 60 yaşında), askere çağrılan veya vefat eden personeli için kıdem tazminatı ödemekle mükelleftir.

Gerçekleşmesi muhtemel giderler için şirket karşılık ayırmaktadır. Kıdem tazminat karşılığı ile ilgili işletme 1.190.833 TL tutarında düzeltme işlemi yapmıştır. Firmanın kıdem tazminat karşılık tablosu aşağıdaki gibidir.

Tablo 4.25: Alkim Kağıt San.ve Tic.A.Ş Kıdem Tazminat Karşılığı Tablosu

Çalışanlara sağlanan faydalara ilişkin uzun vadeli karşılıklar	2018	2017
Kıdem tazminatı karşılığı	6.424.346	5.119.690
Birikmiş izin karşılığı	263.213	123.829
	6.687.559	5.243.519

Şüpheli alacak karşılığı

İşletme tahsil imkânının kalmadığına dair objektif bir delil olduğu takdirde ilgili ticari alacak için şüpheli alacak karşılığı ayırmaktadır. Objektif deliller, alacağın dava veya icra safhasında veya hazırlığında olması, alıcının, önemli finansal zorluk içine düşmesi, alıcının temerrüde düşmesi veya önemli ve süresi öngörülemeyen bir gecikme yaşanacağına muhtemel olması gibi durumlardır. Söz konusu bu karşılığın tutarı, alacağın kayıtlı değeri ile tahsili mümkün tutar arasındaki farktır.

Tablo 4.26: Alkim Kağıt San.ve Tic.A.Ş Şüpheli Alacak Karşılığı Tablosu

İlişkili olmayan taraflardan ticari alacaklar	2018	2017
Şüpheli alacak karşılığı	-32.704.995	- 32.704.995
	-32.704.995	- 32.704.995

Ticari işlemlerdeki ve diğer alacaklardaki artış/azalış

İşletmenin ticari alacaklardaki artış ve azalışını gösteren tablo aşağıdaki gibidir.

Ticari Alacaklardaki Azalış (Artış) ile İlgili Düzeltmeler	2018	2017
Ticari Azalış/Artış	-4.147.414	6.406.367

Stoklardaki artış ve azalışlar

Şirket'in stokları; selüloz stokları, bobin halinde veya ebatlandırılmış yarı mamul ve mamuller, kimyasallar, işletme malzemeleri ve yedek parçalardan oluşmaktadır. Stoklar, maliyetin veya net gerçekleşebilir değerinin düşük olanı ile değerlendirilir. Net gerçekleşebilir değer işin normal akışı içinde, tahmini satış fiyatından tahmini tamamlama maliyeti ve satışı gerçekleştirmek için gerekli tahmini satış maliyeti toplamının indirilmesiyle elde edilen tutardır. Stokların maliyeti tüm satın alma maliyetlerini, dönüştürme maliyetlerini ve stokların mevcut durumuna ve konumuna getirilmesi için katılan diğer maliyetleri içerir. Şirket, stoklarını aylık ağırlıklı ortalama maliyet yöntemine göre değerlemektedir'. Şirketin dönem başı ve dönem sonu tok tablosu aşağıdaki gibidir.

Tablo 4.27: Alkim Kağıt San.ve Tic.A.Ş Stoklardaki Artış/Azalış Tablosu

Stoklar	2018	2017
Hammadde ve malzemeler	6.934.355	8.383.842
Yarı mamuller	10.386.369	5.583.829
Mamuller	7.478.752	3.372.488
Yoldaki hammaddeler	31.670.032	17.088.824
Diğer stoklar	8.639.787	5.857.642
Stok değer düşüklüğü karşılığı (-)	-54.258	-84.748
	65.055.037	40.201.877

Ticari alacak ve borçlar

31 Aralık 2018 tarihindeki ağırlıklı ortalama faiz oranı USD, EURO,TL cinsinden borçları yıllık şu şekildedir. %26,77, %2,79 ve %0,14

Tablo 4.28: Alkim Kağıt San.ve Tic.A.Ş Ticari Alacak/Borç Tablosu

İlişkili olmayan taraflardan ticari alacaklar	2018	2017
Müşteri cari hesapları, net	29.817.243	19.302.103
Vadeli çekler ve alacak senetleri, net	5.600.018	5.255.013
	35.417.261	24.557.116
İlişkili olmayan taraflara kısa vadeli ticari borçlar	2018	2017
Satıcılar	27.312.805	12.287.993
Eksi: Tahakkuk etmemiş vade farkı gideri	-388.372	-69.631
	26.924.433	12.218.362

Vergi (geliri) gideri ile ilgili düzeltmeler

İşletmenin vergi geliri/gideri ile ilgili düzeltmeleri içeren tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 4.29: Alkim Kağıt San.ve Tic.A.Ş Vergi Geliri/Gideri Tablosu

Vergi Gideri	2018	2017
Cari dönem kurumlar vergisi	-13.388.334	-7.199.941
Ertelenmiş vergi (gideri)/geliri	-190.363	171.677
	-13.578.697	-7.028.264

Maddi / Maddi Olmayan Duran Varlık Çıkışı

İşletmenin maddi olmayan duran varlıklardan nakit çıkışı 31.12.2018 itibariyle aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Maddi Olmayan Duran Varlıklar	İlaveler
Maliyet	
Haklar – Yazılım	106.423

İşletmenin maddi duran varlıklarından dolayı nakit çıkışı aşağıdaki gibidir.

Tablo 4.30: Alkim Kağıt San.ve Tic.A.Ş Maddi Duran Varlık Nakit Çıkış Tablosu

Maddi Duran Varlıklar	İlaveler
Maliyet	
Arazi ve arsalar	
Yeraltı ve yerüstü düzenlemeleri	25.765
Binalar	124.809
Makine, tesis ve cihazlar	3.206.155
Motorlu taşıtlar	1.104.949
Döşeme ve demirbaşlar	623.626
Yapılmakta olan yatırımlar	2.331.811
	7.417.115

Tablo 4.31: Alkim Kağıt San.ve Tic.A.Ş Nakit Akım Tablosu

Nakit Akış Tablosu (Dolaylı Yöntem)	Cari Dönem	Önceki Dönem
	01.01.2018 - 31.12.2018	01.01.2017 - 31.12.2017
İŞLETME FAALİYETLERİNDEN NAKİT AKIŞLARI	10.024.563	20.739.743
Dönem Karı (Zararı)	47.335.408	27.282.393
Sürdürülen Faaliyetlerden Dönem Karı (Zararı)	47.335.408	27.282.393
Dönem Net Karı (Zararı) Mutabakatı İle İlgili Düzeltmeler	10.481.110	9.077.892
Amortisman ve İtfa Gideri İle İlgili Düzeltmeler	6.374.204	5.810.793
Değer Düşüklüğü (İptali) İle İlgili Düzeltmeler	-30.490	-7.540
Stok Değer Düşüklüğü (İptali) ile İlgili Düzeltmeler	-30.490	-7.540
Karşılıklar İle İlgili Düzeltmeler	1.190.833	704.781
Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Karşılıklar (İptali) ile İlgili Düzeltmeler	1.190.833	704.781
Faiz (Gelirleri) ve Giderleri İle İlgili Düzeltmeler	-1.008.982	-806.978
Faiz Gelirleri ile İlgili Düzeltmeler	-2.344.126	-1.661.790
Faiz Giderleri ile İlgili Düzeltmeler	1.534.522	859.556
Vadeli Alımlardan Kaynaklanan Ertelemiş Finansman Gideri	-388.372	-69.631
Vadeli Satışlardan Kaynaklanan Kazanılmamış Finansman Geliri	188.994	64.887
Gerçekleşmemiş Yabancı Para Çevrim Farkları İle İlgili Düzeltmeler	-8.622.021	-3.343.270
Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Dağıtılmamış Karları ile İlgili Düzeltmeler	-336.817	-98.379
Vergi (Geliri) Gideri İle İlgili Düzeltmeler	13.578.697	7.028.264
Duran Varlıkların Elden Çıkarılmasından Kaynaklanan Kayıplar (Kazançlar) İle İlgili Düzeltmeler	-664.314	-209.779
Maddi Duran Varlıkların Elden Çıkarılmasından Kaynaklanan Kayıplar (Kazançlar) ile İlgili Düzeltmeler	-664.314	-209.779
İşletme Sermayesinde Gerçekleşen Değişimler	-32.117.334	-6.471.051

Tablo 4.31: (Devamı) Alkim Kağıt San.ve Tic.A.Ş Nakit Akım Tablosu

Ticari Alacaklardaki Azalış (Artış) ile İlgili Düzeltmeler	-4.147.414	6.406.367
İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklardaki Azalış (Artış)	2.122	-2.122
İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklardaki Azalış (Artış)	-4.149.536	6.408.489
Faaliyetlerle İlgili Diğer Alacaklardaki Azalış (Artış) ile İlgili Düzeltmeler	18.122	252.407
İlişkili Olmayan Taraflardan Faaliyetlerle İlgili Diğer Alacaklardaki Azalış (Artış)	18.122	252.407
Stoklardaki Azalışlar (Artışlar) İle İlgili Düzeltmeler	-24.822.670	-15.685.063
Peşin Ödenmiş Giderlerdeki Azalış (Artış)	383.566	-578.897
Ticari Borçlardaki Artış (Azalış) ile İlgili Düzeltmeler	590.655	1.678.685
İlişkili Taraflara Ticari Borçlardaki Artış (Azalış)	383.283	74.391
İlişkili Olmayan Taraflara Ticari Borçlardaki Artış (Azalış)	207.372	1.604.294
Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamında Borçlardaki Artış (Azalış)	444.300	372.585
Ertelenmiş Gelirlerdeki Artış (Azalış)	4.216.491	1.329.466
İşletme Sermayesinde Gerçekleşen Diğer Artış (Azalış) ile İlgili Düzeltmeler	-8.800.384	-246.601
Faaliyetlerle İlgili Diğer Varlıklardaki Azalış (Artış)	-8.944.120	-515.231
Faaliyetlerle İlgili Diğer Yükümlülüklerdeki Artış (Azalış)	143.736	268.630
Faaliyetlerden Elde Edilen Nakit Akışları	25.699.184	29.889.234
YATIRIM FAALİYETLERİNDEN KAYNAKLANAN NAKİT AKIŞLARI	-3.535.936	-1.693.907
Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların Satışından Kaynaklanan Nakit Girişleri	710.779	331.698
Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların Alımından Kaynaklanan Nakit Çıkışları	-7.523.538	-4.269.061
Maddi Duran Varlık Alımından Kaynaklanan Nakit Çıkışları	-7.417.115	-4.157.559
Maddi Olmayan Duran Varlık Alımından Kaynaklanan Nakit Çıkışları	-106.423	-111.502
Verilen Nakit Avans ve Borçlardan Geri Ödemeler	868.864	552.351
Diğer Verilen Nakit Avans ve Borçlardan Geri Ödemeler	868.864	552.351
Alınan Faiz	2.407.959	1.691.105
FİNANSMAN FAALİYETLERİNDEN NAKİT AKIŞLARI	-24.024.867	-25.552.543
Borçlanmadan Kaynaklanan Nakit Girişleri	0	-34.092.730
Kredilerden Nakit Girişleri	0	-34.092.730
Borç Ödemelerine İlişkin Nakit Çıkışları	1.656.687	31.902.184
Kredi Geri Ödemelerine İlişkin Nakit Çıkışları	1.656.687	31.902.184
Ödenen Temettüler	-23.772.533	-22.612.646
Ödenen Faiz	-1.909.021	-749.351
YABANCI PARA ÇEVİRİM FARKLARININ ETKİSİNDEN ÖNCE NAKİT VE NAKİT BENZERLERİNDEKİ NET ARTIŞ (AZALIŞ)	-17.536.240	-6.506.707
Yabancı Para Çevrim Farklarının Nakit ve Nakit Benzerleri Üzerindeki Etkisi	16.461.768	4.209.629
NAKİT VE NAKİT BENZERLERİNDEKİ NET ARTIŞ (AZALIŞ)	-1.074.472	-2.297.078
DÖNEM BAŞI NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ	65.275.797	67.572.875
DÖNEM SONU NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ	64.201.325	65.275.797

$$\text{Yeniden Yatırım Oranı} = \frac{\text{Alınan Gayri Menkul Techizat Demirbaş}}{\text{İFEEN}}$$

İşletmenin yeniden yatırım oranı yıllar itibariyle aşağıdaki gibidir.

2018	2017
0,28	0,14

Duran varlık yatırımında kullanılan nakdin yeterlilik ölçüsünü göstermektedir. Toplam nakit kaynaklarının 2017 yılında %14 2018 yılında %28 oranında maddi duran varlıklar için ayrıldığı söylenebilir.

$$\text{Yeniden Yatırım Yeterliliği} = \frac{\text{Satın Alınan Varlık}}{\text{Maddi Duran Varlık Amortismanı}}$$

İşletmenin yeniden yatırım yeterliliği oranı yıllar itibariyle aşağıdaki gibidir.

2018	2017
1,17	0,71

İşletmenin kendini yenileyip yenilemediğinin bir göstergesidir. Bu oran işletmenin yeni yatırımların tutarını amortismanlarla olan ilişkisini göstermektedir.

$$\text{Yatırım Faal. Nakit Akışlarının İşletme Faal. Nakit Akış. Oranı} = \frac{\text{Yatırım Faaliyeti Nakit Akışı}}{\text{İFEEN}}$$

İşletmenin yatırım faaliyetlerinden nakit akışlarının işletme faaliyet nakış oranı yıllar itibariyle aşağıdaki gibidir.

2018	2017
-0,14	-0,06

Bu oran yatırım faaliyeti nakit akışlarının işletme faaliyeti nakit akışlarına oranı işletme faaliyetlerinden elde edilen nakit tutarının ne kadarının işletmede yeniden

yaratıldığını göstermektedir. 2017 yılında işletme faaliyetlerinden elde edilen nakdin %6 2018 yılında ise %14 yatırım faaliyetlerinde kullanılmış olduğu söylenebilir.

$$\text{Varlıkların Nakit Getirisi Oranı} = \frac{\text{İFEEN}}{\text{Toplam Varlıklar}}$$

İşletmenin varlıkların nakit getirisi oranı yıllar itibariyle aşağıdaki gibidir.

2018	2017
0,12	0,17

İşletme faaliyetlerinden elde edilen nakdin toplam varlıklara oranı ise hatırlanacağı gibi işletmelerin yapmış oldukları varlık yatırımlarından elde edilen nakit oranını göstermektedir. İşletmenin 2018 yılında bir önceki seneye göre varlıklardan elde edilen nakdin düşüş gösterdiği söylenebilir.

$$\text{Nakit Akış Cari Oranı} = \frac{\text{İFEEN}}{\text{Kısa Vadeli Borçlar}}$$

İşletmenin nakit akış cari oranı yıllar itibariyle aşağıdaki gibidir.

2018	2017
0,41	0,70

Bu oran işletme faaliyetlerinden elde edilen nakdin kısa vadeli borçları karşılama oranıdır. İşletme faaliyetlerinden elde edilen nakdin kısa vadeli borçları ödeyebilme kabiliyetinin arttığı söylenebilir.

$$\text{Toplam Borçlar İFEEN Oranı} = \frac{\text{Toplam Borçlar}}{\text{İFEEN}}$$

	2018	2017	
Toplam "işletme elde edilen" ile borç ödemesi yapılabilir yıl sayısı göstermektedir.	2,69	1,61	borçların faaliyetlerinden

$$\text{Özsermayenin Nakit Getirisi Oranı} = \frac{\text{İFEEN}}{\text{Özsermaye}}$$

İşletmenin özsermaye nakit getirisi oranı yıllar itibariyle aşağıdaki gibidir.

2018	2017
0,17	0,23

Örneğimizde Sasa Polyester San.A.Ş.'nin aşağıda belirtilen dönem sonu gelir tablosu ve bilançosundan yola çıkarak aşamalar halinde nakit akım tablosu oluşturulacak ve sonuç değerlendirilecektir.

Tablo 4.32: Sasa Polyester A.Ş Bilanço Tablosu

Finansal Durum Tablosu (Bilanço)	Cari Dönem	Önceki Dönem
	31.12.2018	31.12.2017
Varlıklar		
DÖNEN VARLIKLAR		
Nakit ve Nakit Benzerleri	28.272	84.933
Finansal Yatırımlar	28.139	5.132
Ticari Alacaklar	460.600	381.496
İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklar	71.906	32.275
İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklar	388.694	349.221
Diğer Alacaklar	331.978	325.540
İlişkili Taraflardan Diğer Alacaklar	329.976	323.462
İlişkili Olmayan Taraflardan Diğer Alacaklar	2.002	2.078
Stoklar	560.647	266.416
Peşin Ödenmiş Giderler	6.176	3.392
Diğer Dönen Varlıklar	67.550	51.355
ARA TOPLAM	1.483.362	1.118.264
TOPLAM DÖNEN VARLIKLAR	1.483.362	1.118.264
DURAN VARLIKLAR		

Tablo 4.32:(Devamı) Sasa Polyester A.Ş Bilanço Tablosu

Diğer Alacaklar	114	79
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	3.198	5.917
Proje Halindeki Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller		
Maddi Duran Varlıklar	2.169.390	1.106.217
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	1.098	830
Peşin Ödenmiş Giderler	196.282	146.688
Ertelenmiş Vergi Varlığı	297.686	0
TOPLAM DURAN VARLIKLAR	2.667.768	1.259.731
TOPLAM VARLIKLAR	4.151.130	2.377.995
KAYNAKLAR	Cari Dönem	Önceki Dönem
KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	31.12.2018	31.12.2017
Kısa Vadeli Borçlanmalar	639.556	311.310
Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	215.544	41.976
Ticari Borçlar	316.577	198.987
İlişkili Olmayan Taraflara Ticari Borçlar	316.577	198.987
Çalışanlara Sağlanan Faydalara Kapsamında Borçlar	7.206	4.932
Diğer Borçlar	3.646	3.210
İlişkili Olmayan Taraflara Diğer Borçlar	3.646	3.210
Ertelenmiş Gelirler	1.624	5.349
Dönem Karı Vergi Yükümlülüğü	3.227	17.328
Kısa Vadeli Karşılıklar	877	2.460
Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Kısa Vadeli Karşılıklar	0	7
Sigortacılık Teknik Karşılıkları		
Diğer Kısa Vadeli Karşılıklar	877	2.453
ARA TOPLAM	1.188.257	585.552
TOPLAM KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	1.188.257	585.552
UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER		
Uzun Vadeli Borçlanmalar	1.186.329	567.517
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmalar	1.186.329	567.517
Uzun Vadeli Karşılıklar	40.920	34.748
Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Uzun Vadeli Karşılıklar	40.920	34.748
Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	394	52.354
TOPLAM UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	1.227.643	654.619
TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER	2.415.900	1.240.171
ÖZKAYNAKLAR		
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	1.735.230	1.137.824
Ödenmiş Sermaye	605.000	412.500
Sermaye Düzeltme Farkları	13	13
Geri Alınmış Paylar (-)	-1.594	-1.594
Kar veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacak Birikmiş Diğer Kapsamlı Gelirler (Giderler)	508.483	508.483
Yeniden Değerleme ve Ölçüm Kazançları (Kayıpları)	508.483	508.483
Maddi Duran Varlık Yeniden Değerleme Artışları (Azalışları)	512.592	512.592
Tanımlanmış Fayda Planları Yeniden Ölçüm Kazançları (Kayıpları)	-4.109	-4.109
Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	28.306	21.243
Geçmiş Yıllar Karları veya Zararları	-2.384	-6.387
Net Dönem Karı veya Zararı	597.406	203.566
TOPLAM ÖZKAYNAKLAR	1.735.230	1.137.824
TOPLAM KAYNAKLAR	4.151.130	2.377.995

Tablo 4.33: Sasa Polyester A.Ş Gelir Tablosu

Konsolide Gelir Tablosu	Cari Dönem	Önceki Dönem
	01.01.2018 - 31.12.2018	01.01.2017 - 31.12.2017
Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu		
KAR VEYA ZARAR KISMI		
Hasılat	2.178.954	1.655.205
Satışların Maliyeti	-1.704.425	-1.335.919
TİCARİ FAALİYETLERDEN BRÜT KAR (ZARAR)	474.529	319.286
BRÜT KAR (ZARAR)	474.529	319.286
Genel Yönetim Giderleri	-24.551	-19.448
Pazarlama Giderleri	-75.349	-57.078
Araştırma ve Geliştirme Giderleri	-1.484	-1.618
Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler	608.311	155.111
Esas Faaliyetlerden Diğer Giderler	-430.947	-85.599
Diğer Kazançlar (Kayıplar)		
ESAS FAALİYET KARI (ZARARI)	550.509	310.654
Yatırım Faaliyetlerinden Gelirler	3.671	4.291
Yatırım Faaliyetlerinden Giderler	-4.642	-3.535
FİNANSMAN GELİRİ (GİDERİ) ÖNCESİ FAALİYET KARI (ZARARI)	549.538	311.410
Finansman Gelirleri	59.361	28.857
Finansman Giderleri	-357.912	-89.977
Net Parasal Pozisyon Kazançları (Kayıpları)		
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ ÖNCESİ KARI (ZARARI)	250.987	250.290
Sürdürülen Faaliyetler Vergi (Gideri) Geliri	346.419	-46.724
Dönem Vergi (Gideri) Geliri	-3.227	-47.080
Ertelenmiş Vergi (Gideri) Geliri	349.646	356
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER DÖNEM KARI (ZARARI)	597.406	203.566
DURDURULAN FAALİYETLER DÖNEM KARI (ZARARI)		
DÖNEM KARI (ZARARI)	597.406	203.566

Ön hazırlık tablosu

Nakit akış tablosu düzenlemeye başlamadan önce cari dönem ile önceki dönem bilançosu baz alınarak kalemler arasındaki değişimler hesaplanır. Değişimlere ait tablo uygulamada nakit akım ön hazırlık tablosu olarak belirtilecektir.

Ön hazırlık tablosunda iki dönemin özet bilançolarının aynı hesaplara ait farkların belirlenmesine dayanmaktadır. Bu tablodan elde edilen rakamların bir kısmı aynen kullanılmakla birlikte bir kısmında çeşitli eliminasyonlara gidilecek dipnot bilgilerinden yola çıkarak detaylar üzerinden hesaplamalar yapılacaktır.

Aşağıda 31.12.2018 dönemine ait nakit akım ön hazırlık tablosunun hazırlanması için hesap kalemlerinin iki dönem arasındaki farkı alınacaktır. Uygulama aşağıdaki gibi bilançonun aktifi ve pasifi olarak tablo şeklinde belirtilmiştir.

Tablo 4.34: Sasa Polyester A.Ş Bilanço Tablosu

Finansal Durum Tablosu (Bilanço)	Cari Dönem	Önceki Dönem	Fark
	31.12.2018	31.12.2017	
Varlıklar			
DÖNEN VARLIKLAR			
Nakit ve Nakit Benzerleri	28.272	84.933	-56.661
Finansal Yatırımlar	28.139	5.132	23.007
Ticari Alacaklar	460.600	381.496	79.104
İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklar	71.906	32.275	39.631
İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklar	388.694	349.221	39.473
Diğer Alacaklar	331.978	325.540	6.438
İlişkili Taraflardan Diğer Alacaklar	329.976	323.462	6.514
İlişkili Olmayan Taraflardan Diğer Alacaklar	2.002	2.078	-76
Stoklar	560.647	266.416	294.231
Peşin Ödenmiş Giderler	6.176	3.392	2.784
Diğer Dönen Varlıklar	67.550	51.355	16.195
ARA TOPLAM	1.483.362	1.118.264	365.098
TOPLAM DÖNEN VARLIKLAR	1.483.362	1.118.264	365.098
DURAN VARLIKLAR			
Diğer Alacaklar	114	79	35
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	3.198	5.917	-2.719
Proje Halindeki Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller			
Maddi Duran Varlıklar	2.169.390	1.106.217	1.063.173
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	1.098	830	268
Peşin Ödenmiş Giderler	196.282	146.688	49.594
Ertelemiş Vergi Varlığı	297.686	0	297.686
TOPLAM DURAN VARLIKLAR	2.667.768	1.259.731	1.408.037
TOPLAM VARLIKLAR	4.151.130	2.377.995	1.773.135
KAYNAKLAR	Cari Dönem	Önceki Dönem	Fark
KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	31.12.2018	31.12.2017	
Kısa Vadeli Borçlanmalar	639.556	311.310	328.246
Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları	215.544	41.976	173.568
Ticari Borçlar	316.577	198.987	117.590
İlişkili Olmayan Taraflara Ticari Borçlar	316.577	198.987	117.590
Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamında Borçlar	7.206	4.932	
Diğer Borçlar	3.646	3.210	436
İlişkili Olmayan Taraflara Diğer Borçlar	3.646	3.210	436
Ertelemiş Gelirler	1.624	5.349	-3.725
Dönem Karı Vergi Yükümlülüğü	3.227	17.328	-14.101
Kısa Vadeli Karşılıklar	877	2.460	-1.583
Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Kısa Vadeli Karşılıklar	0	7	
Sigortacılık Teknik Karşılıkları			
Diğer Kısa Vadeli Karşılıklar	877	2.453	-1.576
ARA TOPLAM	1.188.257	585.552	602.705
TOPLAM KISA VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	1.188.257	585.552	602.705
UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER			

Tablo 4.34: (Devam) Sasa Polyester A.Ş Bilanço Tablosu

Uzun Vadeli Borçlanmalar	1.186.329	567.517	618.812
İlişkili Olmayan Taraflardan Uzun Vadeli Borçlanmalar	1.186.329	567.517	618.812
Uzun Vadeli Karşılıklar	40.920	34.748	6.172
Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Uzun Vadeli Karşılıklar	40.920	34.748	6.172
Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü	394	52.354	-51.960
TOPLAM UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER	1.227.643	654.619	573.024
TOPLAM YÜKÜMLÜLÜKLER	2.415.900	1.240.171	1.175.729
ÖZKAYNAKLAR			
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	1.735.230	1.137.824	
Ödenmiş Sermaye	605.000	412.500	
Sermaye Düzeltme Farkları	13	13	
Geri Alınmış Paylar (-)	-1.594	-1.594	
Kar veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacak Birikmiş Diğer Kapsamlı Gelirler (Giderler)	508.483	508.483	
Yeniden Değerleme ve Ölçüm Kazançları (Kayıpları)	508.483	508.483	
Maddi Duran Varlık Yeniden Değerleme Artışları (Azalışları)	512.592	512.592	
Tanımlanmış Fayda Planları Yeniden Ölçüm Kazançları (Kayıpları)	-4.109	-4.109	
Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	28.306	21.243	
Geçmiş Yıllar Karları veya Zararları	-2.384	-6.387	
Net Dönem Karı veya Zararı	597.406	203.566	
TOPLAM ÖZKAYNAKLAR	1.735.230	1.137.824	
TOPLAM KAYNAKLAR	4.151.130	2.377.995	

4.2.2. Nakit akım tablosunun hazırlanması

Nakit akım tablosunun hazırlanması aşamalar halinde aşağı detaylandırılacaktır

Net Dönem Karı (Zararı)

İşletmenin dönem karından ödenecek vergi ve diğer yasal yükümlülükler için karşılık ayrıldıktan sonra kalan tutar işletmenin o hesap döneminde sağladığı dönem net karı veya zararını göstermektedir. Gelir tablosundaki karşılıklar ayrıldıktan sonra kalan dönem net veya zarar buradan alınarak nakit akım tablosunda gösterilir. 31.12.2018 tarihi itibarıyla (597.406.) TL' dir. Gelir tablosundan aldığımız dönem zararı (karı) tutarı, endirekt yöntemine göre hazırlanan nakit akış tablosunun başlangıcını oluşturmaktadır.

Dönem Başı ve Dönem Sonu Nakit Değer

Dönem başı ve dönem sonu nakit mevcudu işletmenin ilgili dönemdeki kasa, banka, verilen çekler ödeme emirleri, alınan çekler, ve diğer hazır değerler ismi ile toplanan hesap kalemleri hazır değerler başlığı altında gruplandırılan likidite derecesi yüksek varlıkları temsil etmektedir. Nakit Akım Tablosunda Dönem Başı Nakit Değerleri; 31.12.2017 tarihi itibari ile gösterilen dönem sonu bakiyesi 84.933 TL cari dönemin dönem başı bakiyesini göstermektedir. Dönem sonu bakiyesi ise 31.12.2018 tarihi itibari ile hazır değerler olarak bilançoda yer alan 28.272 TL ile ifade edilmektedir. Bakiyeler NAT formatında ilgili kısımlara yazılmaktadır.

Düzeltilmeler

İşletmede düzeltme kalemleri nakit akım tablosuna herhangi bir nakit girişi veya nakit çıkışına neden olmayan ilgili oldukları hesapları düzenleyici nitelikteki hesaplardır.

Bunlar;

- Amortisman giderleri ile ilgili düzeltilmeler
- Değer düşüklüğü ile ilgili düzeltilmeler
- Stok değer düşüklüğü (iptali) ile ilgili düzeltilmeler
- Karşılıklarla ilgili düzeltilmeler
- İşçilere sağlanan faydalara ilişkin karşılıklar (iptali) ile ilgili düzeltilmeler
- Faiz gelirleri ve giderleri ile ilgili düzeltilmeler
- Vergi geliri ve gideri ile ilgili düzeltilmeler

gibi kalemlerden oluşmaktadır.

Net dönem karına yukarıda belirtmiş olduğumuz düzeltme kalemleri eklendiğinde işletme sermayesi öncesi faaliyet karına tutarına ulaşılmaktadır.

Düzeltilme işlemleri aşağıda detaylı olarak verilmiştir.

Birikmiş Amortismanlar

Nakit akım tablosunda yer alan amortisman ve itfa tükenme payları işletmenin dönem içerisinde hesaplanan maddi duran varlık ve maddi olmayan duran varlık tutarını ifade etmektedir.

Firmanın ilgili dönemine ait MDV/MODV hareket tablosunda amortisman giriş ve çıkışları aşağıdaki gibi gösterilmiştir.

Maddi Duran Varlıklar

Tablo 4.35: Sasa Polyester A.Ş Maddi Duran Varlık Tablosu

Maliyet	1.Oca.18	İlaveler	Transferler	Çıkışlar	31.Ara.18
Arsa ve arazi	611.229	103.032	-	-	714.261
Yeraltı ve yerüstü düzenleri	7.425	232	-	-	7.657
Binalar	59.420	216	-	7.234	52.402
Makine, tesis ve cihazlar	429.862	31.225	-	9.515	451.572
Taşıt araç ve gereçleri	2.384	751	-	110	3.025
Döşeme ve demirbaşlar	6.518	1.626	-	59	8.085
Yapılmakta olan yatırımlar (*)	368.319	943.998	-	-	1.312.317
	1.485.157	1.081.080		16.918	2.549.319
Birikmiş Amortisman					
Yeraltı ve yerüstü düzenleri	6.336	90		3.208	3.218
Binalar	45.157	2.385		1.555	45.987
Makine, tesis ve cihazlar	320.580	8.112		5.846	322.846
Taşıt araç ve gereçleri	2.336	281			2.617
Döşeme ve demirbaşlar	4.531	730			5.261
	378.940	11.598		10.609	379.929
Net Defter Değeri	1.106.217				2.169.390
Maddi Olmayan Duran Varlıklar					

Tablo 4.36: Sasa Polyester A.Ş Maddi Olmayan Duran Varlıklar Tablosu

Maliyet	1.Oca.18	İlaveler	Çıkışlar	31.Ara.18
Haklar	7.032	1.224	-	8.256
Geliştirme maliyetleri	7.641	-	-	7.641
	14.673	1.224	0	15.897
Birikmiş itfa payları				
Haklar	6.232	578	0	6.810
Geliştirme maliyetleri	7.611	378	0	7.989
	13.843	956	0	14.799
Net Defter Değeri	830			1.098

31.12.2018 tarihi itibari ile ilgili döneme ait Maddi Duran Varlıklar için hesaplanan toplam amortisman tutarı 11.598 TL, Maddi Olmayan Duran Varlıklar için hesaplanan

956 TL olup NAT'nun amortismanlar kısmında bu iki kalemin toplamı olan 12.554 TL yer almaktadır.

İşletmenin 2017 ve 2018 yıllarına ilişkin gider yerleri itibariyle amortisman dağılımı gösterir tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 4.37: Sasa Polyester A.Ş Amortisman ve İtfa Gideri İle İlgili Düzeltmeler

	1.Ocak - 31.Aralık.2018	1.Ocak - 31.Aralık.2017
Üretim maliyeti	9.858	9.754
Genel yönetim giderleri	1.279	1.217
Araştırma giderleri	639	1.064
Pazarlama, satış ve dağıtım giderleri	1.006	606
	12.782	12.641

Kıdem Tazminat Karşılığı

Firmanın 2017 ve 2018 yıllarına ilişkin çalışan personel için ayırmış olduğu kıdem tazminat ve birikmiş izin karşılığını gösterir tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 4.38: Sasa Polyester A.Ş Kıdem Tazminat Karşılığı Tablosu

Çalışanlara sağlanan uzun vadeli faydalara ilişkin karşılıklar	31.Ara.1 8	31.Ara.1 7	Fark
Kıdem tazminatı karşılığı	37.252	31.826	5.426
Birikmiş izin karşılığı	3.668	2.922	746
	40.920	34.748	6.172

İki hesap dönemi arasında 6.172 TL'lik dönem gideri oluşmakla birlikte bu tutar tutar işletmede herhangi bir nakit çıkışı yaratmayacağı için net dönem kar/zararına eksi olan etkisi artı yazılarak nakit akım tablosunda yerini alır.

Şüpheli Alacak Karşılığı

Tahsil kabiliyetini yitirmiş olan alacaklar için ayrılan karşılıklarının ilgili dönemler itibari ile artış veya azalışları aşağıda tablo ile ifade edilmektedir. 31.12.2018 tarihi itibari ile mali tablolarda yer alan işletmenin şüpheli alacak karşılığı aşağıdaki gibi detaylandırılmıştır.

Tablo 4.39: Sasa Polyester A.Ş Şüpheli Ticaret Karşılığı Tablosu

Şüpheli Ticari Alacak Karşılığı	31.Ara.18	31.Ara.17	Fark
Şüpheli alacak karşılığı	171	3.100	- 2.929
	171	3.100	- 2.929

Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı

Yapmakta olduğumuz uygulamada cari dönem için herhangi bir stok değer düşüklüğü karşılığı bakiyesi bulunmamakla birlikte açıklayıcısı olması bakımından 31.12.2017 tarihinde NAT'ta yer alan stok değer düşüklüğü karşılığı verileri aşağıda belirtilerek açıklanmıştır.

Tablo 4.40: Sasa Polyester A.Ş Stok Değer Düşüklüğü Tablosu

Stok Değer Düşüklüğü	31.Ara.18	31.Ara.17	Fark
Stok değer düşüklüğü karşılığı	0	4.524	-4.524
	0	4.524	-4.524

Ticari İşlemlerdeki Ve Diğer Alacaklardaki Artış/Azalış

Ticari işlemlerdeki ve diğer alacaklardaki artışı tutarını bulunurken; ilgili dönem itibari ile ticari alacaklardaki, finansal kiralama alacaklarındaki, ilişkili taraflardan alacakları ve diğer alacaklardaki net hesap bakiyelerini dikkate alınarak dönem başı ve dönem sonu arasında oluşan artış/azalışlar dikkate alınır ve bu tutarlardan ilgili düzeltme kalemleri çıkartılarak NAT bakiyesine ulaşılabilir. Bu ifade NAT ön hazırlık tablosundan elde edilen verilen ışığında aşağıdaki gibi gösterilebilir.

Tablo 4.41: Sasa Polyester A.Ş Ticari İşlemlerdeki ve Diğer Alacaklardaki Artış/Azalış Tablosu

Ticari İşlemlerdeki Ve Diğer Alacaklardaki Artış/Azalış			
	31.Ara.18	31.Ara.17	Fark
Ticari Alacaklar	460.600	381.496	79.104
İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklar	71.906	32.275	39.631
İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklar	388.694	349.221	39.473
Diğer Alacaklar	331.978	325.540	6.438
İlişkili Taraflardan Diğer Alacaklar	329.976	323.462	6.514
İlişkili Olmayan Taraflardan Diğer Alacaklar	2.002	2.078	-76
	1.585.156	1.414.072	171.084

Stoklardaki Artış/Azalış

Stoklardaki değişim, nakit akım tablosunda ön hazırlık tablosundan elde edilen iki dönem arasındaki farkla ilgili düzeltme kalemi birlikte dikkate alınır. Buna göre stoklarda gerçekleşen değişimden stok değer düşüklüğü karşılığı indirilerek hedeflenen rakama ulaşılır. Bunu aşağıdaki gibi gösterebiliriz.

Tablo 4.42: Sasa Polyester A.Ş Stoklardaki Artış/Azalış Tablosu

Stoklardaki Artış/Azalış			
	31.Ara.18	31.Ara.17	Fark
İlk madde ve malzeme	259.290	158.257	101.033
Mamuller	208.990	44.473	164.517
Ara mamuller	72.907	50.998	21.909
Yedek parçalar	7.459	5.143	2.316
Yarı mamuller	5.237	3.602	1.635
İmalat artıkları	519	348	171
Diğer	6.245	3.595	
	560.647	266.416	294.231

Yatırım Amaçlı Menkul Kıymetlerde Artış / Azalış

Firmanın 2017 ve 2018 yıllarına ilişkin gerek işletmede mamul üretimde kullanmak üzere gerek yatırım amacıyla almış olduğu bina, makine teçhizat, taşıt vb. varlıklara ilişkin tablo aşağıdaki gibidir.

Tablo 4.43: Sasa Polyester A.Ş Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller Tablosu

Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller				
Maliyet	1.Oca.18	İlaveler	Çıkışlar	31.Ara.17
Arsa ve arazi	19			19
Binalar	10.319			10.319
Yeraltı ve yerüstü düzenleri	1.045			1.045
Makine,tesis ve cihazlar	7.587		7.376	211
Taşıt araç ve gereçleri	224		224	0
Döşeme ve demirbaşlar	277		277	0
	19.471		7.877	11.594
Birikmiş amortisman				
Binalar	7.363	99		7.462
Yeraltı ve yerüstü düzenleri	819	8		827
Makine,tesis ve cihazlar	4.885	121	4899	107
Taşıt araç ve gereçleri	224		224	0
Döşeme ve demirbaşlar	263		263	0
	13.554	228	5.386	8.396
Net Defter Değeri	5.917	-228	2.491	3.198

Ticari Ve Diğer Borçlardaki Artış / Azalış

Ticari ve diğer borçlardaki artışı / azalış tutarını bulunurken; ilgili dönem itibari ile ticari borçlar, ilişkili taraflarda borçlar, diğer finansal yükümlülükler ve alınan avanslar net hesap bakiyelerinin dönem başı ve dönem sonu arasında oluşan artış/azalışlar dikkate alınarak bu tutarlardan ilgili düzeltme kalemleri çıkartılıp NAT bakiyesine ulaşılabilir. Bu ifadeyi aşağıdaki tablo ile özetleyebiliriz.

Tablo 4.44: Sasa Polyester A.Ş Ticari Borçlardaki Artış/Azalışlar

Ticari Ve Diğer Borçlardaki Artış / Azalış			
	31.Ara.18	31.Ara.17	Fark
Ticari Borçlar	316.577	198.987	117.590
İlişkili Olmayan Taraflara Ticari Borçlar	316.577	198.987	117.590
Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamında Borçlar	7.206	4.932	2.274
Diğer Borçlar	3.646	3.210	436
İlişkili Olmayan Taraflara Diğer Borçlar	3646	3.210	436

Finansal Gelir ve Giderlere Ait Düzeltmeler

Firmanın finansal gelir ve giderlerine ait tablolar aşağıdaki gibidir.

Tablo 4.45: Sasa Polyester A.Ş Finansal Gelir/Gider Tablosu

FİNANSAL GELİRLER		
	1.Ocak -31.Aralık.2018	1.Ocak - 31.Aralık.2017
Kur farkı gelirleri	38.799	15.014
Faiz gelirleri	20.562	13.843
	59.361	28.857
FİNANSAL GİDERLER		
	1.Ocak -31.Aralık.2018	1.Ocak - 31.Aralık.2017
Kur farkı gelirleri	324.825	75.409
Faiz gelirleri	33.087	14.568
	357.912	89.977

İşletme Sermayesinde Diğer Artış ve Azalışlar

İşletme sermayesinde diğer artış ve azalışlar kalemi, UMS-7'ye göre hazırlanan bilanço kalemlerindeki artış ve azalışlarının Nat'ta girilen bakiyelerinin ters tutarları toplamı sonucunda bulunmaktadır. Bu kalem; Nat'a konu edilmemiş hesap kalemlerinin de dönem içinde gerçekleşen nakit akım tutarını göstermektedir.

Tablo 4.46: Sasa Polyester A.Ş Nakit Akım Tablosu

Nakit Akış Tablosu (Dolaylı Yöntem)	Cari Dönem	Önceki Dönem
	01.01.2018 - 31.12.2018	01.01.2017 - 31.12.2017
İŞLETME FAALİYETLERİNDEN NAKİT AKIŞLARI	315.386	327.783
Dönem Karı (Zararı)	250.987	250.290
Sürdürülen Faaliyetlerden Dönem Karı (Zararı)	250.987	250.290
Dönem Net Karı (Zararı) Mutabakatı İle İlgili Düzeltmeler	372.911	104.596
Amortisman ve İtfa Gideri İle İlgili Düzeltmeler	12.782	12.641
Değer Düşüklüğü (İptali) İle İlgili Düzeltmeler	0	-5.042
Alacaklarda Değer Düşüklüğü (İptali) ile İlgili Düzeltmeler	0	-518
Stok Değer Düşüklüğü (İptali) ile İlgili Düzeltmeler	0	-4.524
Karşılıklar İle İlgili Düzeltmeler	11.424	12.417
Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Karşılıklar (İptali) ile İlgili Düzeltmeler	11.227	11.050
Muhtemel Riskler için Ayrılan Serbest Karşılıklar (İptali) ile İlgili Düzeltmeler	197	1.367
Faiz (Gelirleri) ve Giderleri İle İlgili Düzeltmeler	19.211	3.969
Faiz Gelirleri ile İlgili Düzeltmeler	-20.562	-13.843
Faiz Giderleri ile İlgili Düzeltmeler	33.087	14.568
Vadeli Satışlardan Kaynaklanan Kazanılmamış Finansman Geliri	6.686	3.244

Tablo 4.46: (Devamı) Sasa Polyester A.Ş Nakit Akım Tablosu

Gerçekleşmemiş Yabancı Para Çevrim Farkları İle İlgili Düzeltmeler	328.247	80.925
Duran Varlıkların Elden Çıkarılmasından Kaynaklanan Kayıplar (Kazançlar) İle İlgili Düzeltmeler	1.247	-384
Maddi Duran Varlıkların Elden Çıkarılmasından Kaynaklanan Kayıplar (Kazançlar) ile İlgili Düzeltmeler	1.247	-384
Satış Amaçlı veya Ortaklara Dağıtılmak Üzere Elde Tutulan Duran Varlıkların Elden Kaynaklanan Kayıplar (Kazançlar) ile İlgili Düzeltmeler	0	70
İşletme Sermayesinde Gerçekleşen Değişimler	-286.129	20.846
Ticari Alacaklardaki Azalış (Artış) ile İlgili Düzeltmeler	-88.193	26.447
İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklardaki Azalış (Artış)	-60.233	-20.602
İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklardaki Azalış (Artış)	-27.960	47.049
Faaliyetlerle İlgili Diğer Alacaklardaki Azalış (Artış) ile İlgili Düzeltmeler	-16.154	-14.747
İlişkili Olmayan Taraflardan Faaliyetlerle İlgili Diğer Alacaklardaki Azalış (Artış)	-16.154	-14.747
Stoklardaki Azalışlar (Artışlar) İle İlgili Düzeltmeler	-294.233	-84.734
Peşin Ödenmiş Giderlerdeki Azalış (Artış)	-4.749	-634
Ticari Borçlardaki Artış (Azalış) ile İlgili Düzeltmeler	119.995	87.196
İlişkili Olmayan Taraflara Ticari Borçlardaki Artış (Azalış)	119.995	87.196
Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamında Borçlardaki Artış (Azalış)	2.274	479
Faaliyetler ile İlgili Diğer Borçlardaki Artış (Azalış) ile İlgili Düzeltmeler	-1.344	1.893
İlişkili Olmayan Taraflara Faaliyetlerle İlgili Diğer Borçlardaki Artış (Azalış)	-1.344	1.893
Ertelenmiş Gelirlerdeki Artış (Azalış)	-3.725	4.946
Faaliyetlerden Elde Edilen Nakit Akışları	337.769	375.732
Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Karşılıklar Kapsamında Yapılan Ödemeler	-5.055	-6.449
Diğer Karşılıklara İlişkin Ödemeler	0	-1.500
Vergi İadeleri (Ödemeleri)	-17.328	-40.000
YATIRIM FAALİYETLERİNDEN KAYNAKLANAN NAKİT AKIŞLARI	-1.009.600	-463.675
Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların Satışından Kaynaklanan Nakit Girişleri	5.062	1.988
Maddi Duran Varlıkların Satışından Kaynaklanan Nakit Girişleri	5.062	1.988
Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların Alımından Kaynaklanan Nakit Çıkışları	-969.524	-465.801
Maddi Duran Varlık Alımından Kaynaklanan Nakit Çıkışları	-969.524	-465.801
Yatırım Amaçlı Gayrimenkul Satımından Kaynaklanan Nakit Girişleri	2.491	0
Satış Amacıyla Elde Tutulan Duran Varlık Satışlarından Kaynaklanan Nakit Girişleri	0	138
Verilen Nakit Avans ve Borçlar	-47.629	0
Verilen Diğer Nakit Avans ve Borçlar	-47.629	0
FİNANSMAN FAALİYETLERİNDEN NAKİT AKIŞLARI	637.553	213.346
İşletmenin Kendi Paylarını ve Diğer Özkaynağa Dayalı Araçlarını Almasıyla İlgili Nakit Çıkışları	0	-10.532
İşletmenin Kendi Paylarını Almasından Kaynaklanan Nakit Çıkışları	0	-10.532
Borçlanmadan Kaynaklanan Nakit Girişleri	1.429.901	690.347
Kredilerden Nakit Girişleri	1.429.901	690.347
Borç Ödemelerine İlişkin Nakit Çıkışları	-729.106	-203.782
Kredi Geri Ödemelerine İlişkin Nakit Çıkışları	-729.106	-203.782
İlişkili Taraflardan Alınan Diğer Borçlardaki Azalış	-6.514	-173.553
Ödenen Temettüleri	0	-93.881
Ödenen Faiz	-54.283	-3.964
Alınan Faiz	20.562	13.843
Diğer Nakit Girişleri (Çıkışları)	-23.007	-5.132
YABANCI PARA ÇEVİRİM FARKLARININ ETKİSİNDEN ÖNCE NAKİT VE NAKİT BENZERLERİNDEKİ NET ARTIŞ (AZALIŞ)	-56.661	77.454
NAKİT VE NAKİT BENZERLERİNDEKİ NET ARTIŞ (AZALIŞ)	-56.661	77.454
DÖNEM BAŞI NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ	84.933	7.479
DÖNEM SONU NAKİT VE NAKİT BENZERLERİ	28.272	84.933

SONUÇ

Analiz Türleri	BİM	CARR EFOU RSA	MİGR OS	BOYNER	DOĞU Ş OTOMOTİ V	İNTE MA	MİLP A	BİZİM TOPTAN	SANK O	SELÇ UK ECZA	TEKN OSA	VAKKO	BİM	CARR EFOU RSA	MİGR OS	BOYNER	DOĞU Ş OTOMOTİ V	İNTE MA	MİLP A	BİZİM TOPTAN	SANK O	SELÇ UK ECZA	TEKN OSA	VAKKO
	2017	2017	2017	2017	2017	2017	2017	2017	2017	2017	2017	2017	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018	2018
İFEEN/Net Satışlar	0,07	0,06	0,09	0,15	0,0368	0,0452	1,6129	0,0742	0,0314	0,0243	-0,0103	0,2815	0,06	0,03	0,1	0,22	0,123	0,024	-1,32	0,042	0,033	0,021	-0,00	0,24
İFEEN/Faaliyet Karı	1,55	-1,6	4,64	3,41	1,0273	-1,4925	-0,402	-6,834	0,8709	0,681	-0,4021	2,5886	1,23	-0,5	4,16	2,82	2,50	-0,60	1,841	5,104	8,127	0,5147	-0,20	1,92
Yatırım Faal.Nakit Akışları/İFEE N	-0,36	-0,48	-0,28	-0,22	-0,4266	-0,4595	-2,2782	-0,141	-0,0203	-0,3871	0,7856	-0,2857	-0,69	4,97	-0,2	-0,1	-0,05	3,324	-0,71	0,114	0,644	-0,284	3,68	-0,27
İFEEN/Toplam Varlıklar	0,234	0,09	0,136	0,143	0,1268	0,0917	0,1144	0,3031	0,0593	0,086	-0,0479	0,3173	0,212	0,061	0,169	0,257	0,37	0,045	-0,35	0,184	0,071	0,0721	-0,01	0,27
İFEEN/Kısa Vadeli Borçlar	0,43	0,11	0,25	0,43	0,1292	0,0928	0,1986	0,374	0,255	0,0881	-0,0456	0,6196	0,43	0,07	0,28	0,37	0,39	0,045	-0,59	0,224	0,371	0,0737	-0,017	0,49
Toplam Borçlar/İFEE N	2,47	10,87	6,24	6,96	7,8845	10,905	8,7413	2,8072	4,854	11,623	-22,127	1,927	2,86	16,05	5,58	4,1	2,64	22,03	-2,84	4,637	3,482	13,865	-85,9	2,36
İFEEN/Özsermaye	0,56	4,26	0,92	28,67	0,3668	3,7389	0,0331	2,0323	0,0833	0,1208	0,8025	0,8168	0,54	3,04	2,89	-4,6	1,00	-1,1461	-0,1	1,251	0,095	0,1144	0,097	0,81
İFEEN/İşletme Sermayesi	5,42	0,42	7,89	2,53	5,9911	4,08	-0,0801	2,5819	0,3023	0,455	-0,0913	1,3656	6,26	0,23	10,15	1,78	5,99	4,080	-0,08	2,582	0,302	0,455	-0,0913	1,36

İşletmelerin nakit akış bilgilerinin analiz edilmesi amacıyla yapılan araştırma da BIST 100 endeksi içerisinde yer alan 12 adet ticaret işletmesinin 2015, 2016, 2017, 2018 yıllarına ait bilanço, gelir tablosu ve nakit akış tablosu verileri kullanılmıştır. Söz konusu mali tablolardaki verilere dayanılarak sektördeki işletmelerin önce nakit oranları hesaplanmış ve bir orana ilişkin ortalama bulunmuş ve analiz sonuçlarına göre ticaret sektörü nakit akışları hakkında değerlendirmeler yapılmaya çalışılmıştır.

Nakit akışlarındaki etkinlik durumu değerlendirildiğinde yıllar itibariyle ele alınan işletmeler açısından satışlar sonucu elde edilen nakit akış düzeyinin pek fazla değişiklik göstermediği söylenebilir. Ayrıca faaliyet karı içinde işletmenin ana faaliyetlerinden elde edilen nakit akışlarının payı da dalgalanma göstermektedir.

Yatırımlarla ilgili olarak nakit akış oranlarının değerlendirilmesinde genellikle perakende mağazalarının yoğun rekabetten dolayı kendilerini yenileme durumunda oldukları söylenebilir. Bim 'in 4 yıl boyunca yeni açılan şube mağazalarla yeni yatırımlara gittiği ve bu nedenle de kendini yenilediği söylenebilir. Finansman faaliyetleri ile ilgili olarak nakit akış oranları değerlendirildiğinde işletme faaliyetlerinden elde edilen nakdin kısa vadeli borçlara oranının bir artış eğilimi gösterdiği görülmektedir. Bunun nedeni ortalama olarak işletme faaliyetlerinden elde edilen nakdin artması ve kısa vade borçların azalması olabilir. Bu oranın artış göstermesi sektör açısından olumlu olarak karşılanabilir. İşletmeler de başarılı bir nakit akım yönetimi işletme faaliyetlerinin farklı alanlardaki sorunları zamanında ortaya çıkarmaya, bunların çözüme kavuşturulmasına yönelik çözüm yolları önermeye ve faaliyetlerinin etkinliğini ve verimliliğini geliştirmesine yardımcı olur.

İyi bir nakit yönetimi ise nakit akışları hakkında elde edilen bilgiye bağlıdır. Bu sebeple nakit akışlarının raporlanması ve değerlendirilmesi özellikle yöneticiler açısından büyük öneme sahiptir. Bu bilgiler ise nakit akım tablosu aracılığı ile elde edilebilir. Bilanço ve gelir tablosunun yanında nakit akış bilgilerinin de düzenli ulusal ve uluslararası düzenlemelere uygun şekilde raporlanması ve bu bilgilerin doğru, karşılaştırılabilir, anlaşılabilir olmasını sağlayacaktır. Bu bilgilerin sistematik bir şekilde analiz edilmesi, işletmelerin geçmişteki ve mevcut faaliyetlerinin değerlendirilmesi ve gelecek ile ilgili kararların alınması ve rakipler ile karşılaştırmalar yapılarak önemli sonuçları ortaya çıkaracaktır.

KAYNAKÇA

- Akdoğan** Nalan, Tenker Nejat Finansal Tablolar Analiz Teknikleri Ankara Gazi Kitapevi 12 Baskı 2007
- Akdoğan** Nalan ve Sevilengül Orhan, “Türkiye Muhasebe Standartlarına Uyum İçin Tek Düzen Hesap Planında Yapılması Gereken Değişiklikler”, Mali Çözüm, Sayı:84, (Kasım-Aralık 2007
- Akgün** Melek “İşletmelerde Etkinlik ve Nakit Çevirme Süresi Analizi” Mali Çözüm 2002
- Akıncı** Nejat, Erdoğan Necmettin Finansal Tablolar ve Analizi İzmir 1995
- Ağca**, Ahmet-Aktaş, Rafet, “Uluslararası Muhasebe/Finansal Raporlama (IAS/IFRS) Standartları İMKB’de Yer Alan Firmaların Finansal Tablolarını Nasıl Etkiledi?”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı 18, Ağustos 2007
- Ataman** Akgül, Başak ve Hüseyin Akay, Uluslararası Muhasebe Standartları ve Türkiye’de Uygulanma Etkinliğine İlişkin Bir Araştırma 2.Baskı İstanbul Türkmen Kitapevi 2004
- Başar** Banu Ayşe, İşletmelerde Nakit Akış Bilgilerinin Raporlanması ve Değerlendirilmesi Eskişehir 2010 Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Bersnstein** A. Leopold , Wild J. John
- Cemal** İbiş ve Serdar Özkan, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları [UFRS]’na Genel Bakış, Mali Çözüm Dergisi, Sayı:74, 2006
- Çabuk** Adem, Lazol İbrahim Mali Tablolar Analizi Ekin Basım Yayın 11.Baaskı 2011
- Çiftçi**, Yavuz ve Levent Sarioğlu, “Nakit Akış Tablosu İle İlgili Türkiye’deki Düzenlemeler ve Uluslararası Uygulamalarla Karşılaştırılması” Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi 2007 Cilt 10, sayı 1-2s. 181-200
- Demir** Volkan Seçilmiş Türkiye Finansal Raporlama Standartları İSMMMO Yayın 99 İstanbul
- Erdamar** Cengiz Muhasebe Bilgileri ve İşletme Kararları, Teori ve Uygulama Eko-Bil Yayınları No: 1 İstanbul 2002
- Erhan**, Deniz Umut, “Oran Analizi Yöntemi ile Stratejik Yönetimin Yapılandırması: Kobi TFRS’ye Geçiş Sürecinde Bir Vak’a Analizi”, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, Kasım 2012.
- Erol**, Mikail, “Nakit Kavramı Bağlamında Nakit Yönetimi ve Nakit Yönetiminde Nakit Akış Analizinin Yönetim Aracı Olarak Kullanılması”, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, Sayı 10, Eylül 2003.
- Gücenme**, Ümit-Arsoy, Poroy Aylın, “Muhasebe Standartlarındaki Sınıflandırılmış Nakit Akım Tablosu Formatı ile Finansal Performansın Ölçülmesi”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı 30, Nisan 2006.
- Gündüz**, Erdin, “TMS-7 Nakit Akış Tabloları” Türkiye Muhasebe Standartları Uygulaması Nisan 2009
- Gökçen** Gürbüz, Ataman Başak, Çakıcı Cemal, Türkiye Finansal Raporlama Standartları Uygulamaları Beta Yayın 2.Baskı İstanbul 2016

- Gönenli** Atilla Finansal Tablolar Analiz ve Yorum Genişletilmiş 2. Baskı Sermet Matbaası İstanbul 2000
- Koç** Yalkın Yüksel İşletmelerde Mali Analiz Teknikleri Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayını 2000
- Kısakürek**, M. Mustafa-Ayarlıoğlu, M. Akif, “Endirekt Yönteme Göre Nakit Akım Tablosunun Hazırlanması”, Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 25, Sayı 1, 2007
- Kunz** David, “Cape Chemical: Cash Management”, Journal of the International Academy for Case Studies, 2008, Sayı:14
- Kocamaz**, Hilal, “Uluslararası Muhasebe Standartlarının Dünyada ve Türkiye’de Oluşum ve Gelişim Süreci”, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Sayı 2, 2012.
- Mikail** Erol, “Nakit Kavramı Bağlamında Nakit Yönetimi ve Nakit Yönetiminde Nakit Akış Analizinin Yönetim Aracı Olarak Kullanılması” Muhasebe ve Denetime Bakış, Sayı:10, (Eylül 2003)
- Mulford**, Charles W.Creative Cash Flow Reporting: Uncovering Sustainable Financial Performance, New Jersey: John Wiley & Sons, 2005
- Oktay** Güvemli, Uygulamalı Mali Tablolar Tahlili, Çağlayan Kitabevi, İstanbul 1981
- Örten** Remzi ‘Uluslararası ve Ulusal Muhasebe Kongre, Konferans ve Sempozyumlarında Türkiye’ Kasım 2006 Mali Çözüm
- Özkan**, Serdar-Acar, Ece Erdener, “Uluslararası Muhasebe/Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Tablolar Analizi Üzerindeki Etkilerine Genel Bakış”, Mali Çözüm Dergisi, Sayı 97, 2010.
- Reider**, Rob ve Peter B. Heyler, Managing Cash Flow: An Operational Focus, John Wiley and Sons Inci New Jersey,
- Sarioğlu** Kerem, “ Seçilmiş Türkiye Finansal Raporlama Standartları 2.Baskı İSMMMO Yayın 9 2008
- Schaeffer**, H.A Essentials of Cash Flow, New jersey: John Wiley & Sons 2002
- Türker** İpek Türkiye’de Uluslararası Finansal Raporlama Standartları Paralelinde Yapılan Düzenlemelerin Finansal Tablo Kullanıcıları Üzerindeki Muhtemel Etkileri Türmob Yayınları 407 Ankara 2011
- Uçma**, Tuğba-**Köroğlu** Çağrı, “TMS-7’ye Göre Nakit Akış Tablosu”, Mevzuat Dergisi, Sayı 92, Ağustos 2005.
- Ümit** Akdeniz, Muhasebe Uygulamalarındaki Uluslararası Farklılıklar ve Çözüm Önerisi, Avcıoğlu Basım Yayın, İstanbul 2005
- Ürem** Erdem Nakit Akım Tablosunun Uluslararası Muhasebe Standardı ve Türkiye Mevzuatı Yönünden İncelenmesi ve Bir Uygulama İstanbul 2009 Yüksek Lisans Tezi
- Yanar** Gülşen, “Türkiye Muhasebe Standardı-3 Nakit Akış Tablosu”, Mali Çözüm, Sayı:66, 2004
- Yükçü** Süleyman ve İçerli Yılmaz, “Etkin Bir Nakit Yönetim Aracı Olarak Dinamik Bütçe Önerisi” , Muhasebe Ve Denetime Bakış (Mayıs 2003)
- Yılmaz**, Hüseyin, “İşletmelerde Çağdaş Nakit Yönetimi ve Bir Model”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı 24, 2004.
- <https://www.kap.org.tr/tr/sirket-bilgileri/ozet/4028e4a2416e697d01416f39965a5eb5>

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad : Adem EREN

Doğum Tarihi ve Yeri: E-posta : 1989 Suşehri / a.eren58@gmail.com

ÖĞRENİM DURUMU :

Lisans : 2012- Anadolu Üniversitesi – İşletme
Fakültesi

Yüksek Lisans : 2019 İstanbul Aydın Üniversitesi
Muhasebe ve Denetim

MESLEKİ DENEYİM VE ÖDÜLLER :

(2010-2012) S.M Mali Müşavir Fatih ÖZBERK /Muhasebe Sorumlusu

(2013-2015) Boydak Holding/Doğa Day. Tük. Mal. A.Ş /Muhasebe Şefi

(2015-2019) Elvan Grup / Cici Süt A.Ş, Cici Paz. A.Ş, Jouy&Co Swets B.V Merkezi
Hollanda İstanbul Şubesi, /S.M Mali Müşavir